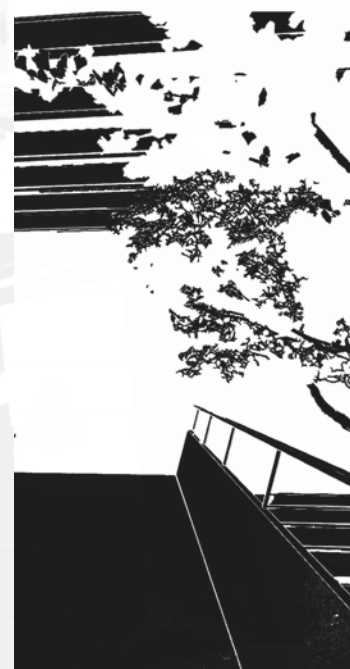
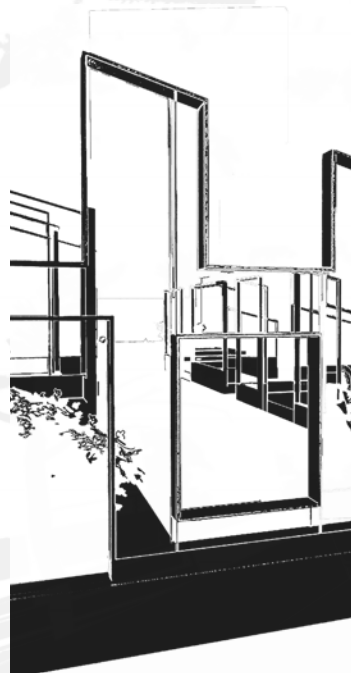
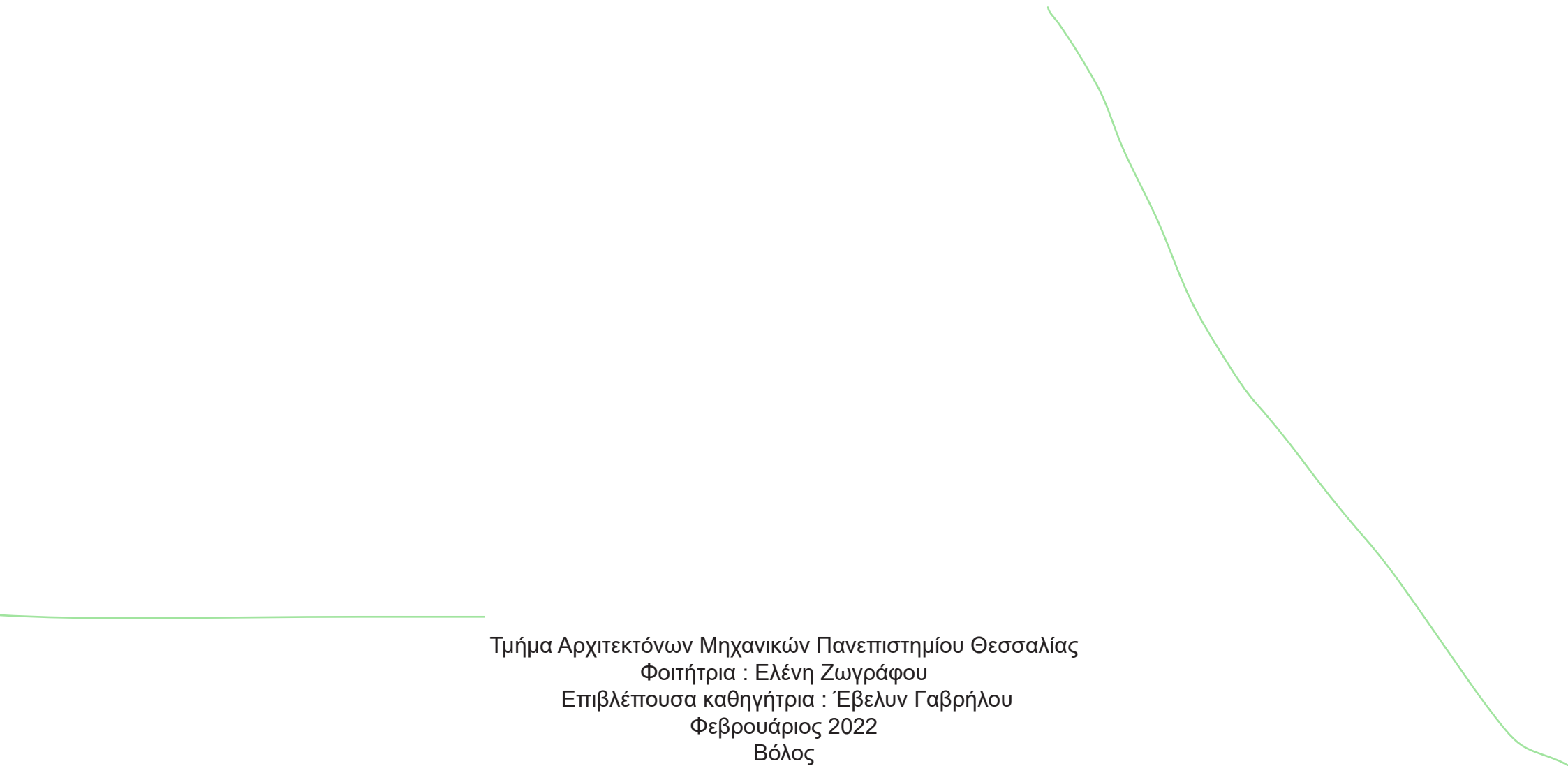

Αίσθηση του οικείου

Μία πρόταση ενεργοποίησης των διατηρητέων θραυσμάτων της πόλης των Ιωαννίνων

Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
Φοιτήτρια : Ελένη Ζωγράφου
Επιβλέπουσα καθηγήτρια : Έβελυν Γαβρήλου
Φεβρουάριος 2022
Βόλος

Περιεχόμενα

Εισαγωγή

1. Η αποσκευή
2. Το σπίτι - Η αναζήτηση της οικειότητας
3. Η πόλη

Μέρος Α

A1. Πρακτικό πείραμα

A2. Ανάλυση ερωτηματολογίων/ απεικονίσεις

- (i) Μακέτες
- (ii) Σκίτσα
- (iii) Τρισδιάστατα
- (iv) Πάρκα ανά άτομο

Μέρος Β

B1. Ενεργοποίηση θραυσμάτων στην οδό
Ανεξαρτησίας

- (i) Γεωγραφικά στοιχεία της πόλης των Ιωαννίνων
- (ii) Ιστορικά στοιχεία και πολεοδομική εξέλιξη της πόλης των Ιωαννίνων
- (iii) Εμπορικοί δρόμοι
- (iv) Οδός Ανεξαρτησίας

B2. Στοά Αλιέως

- (i) Ιστορικά στοιχεία-υψηστάμενη κατάσταση
- (ii) Πρόταση
- (iii) Μακέτες

B3. Χάνι Μανέκα

- (i) Ιστορικά στοιχεία-υψηστάμενη κατάσταση
- (ii) Πρόταση
- (iii) Μακέτες

B4. Αρχοντικό Νούλη

- (i) Ιστορικά στοιχεία-υψηστάμενη κατάσταση
- (ii) Πρόταση
- (iii) Μακέτες

Πηγές

Βιβλιογραφία

Τόποι εικόνων

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία αποτελεί μία προσπάθεια θεωρητικής και σχεδιαστικής προσέγγισης και αναζήτησης της έννοιας της οικειότητας στο χώρο και κυρίως στις δημόσιες εκφράσεις κατοίκησης του, με αφετηρία το σπίτι, την οικεία ως σύμβολο χώρου.

Γίνεται με άλλα λόγια μια προσπάθεια να απαντηθεί το ερώτημα “ πώς βγαίνει το σπίτι στην πόλη;”

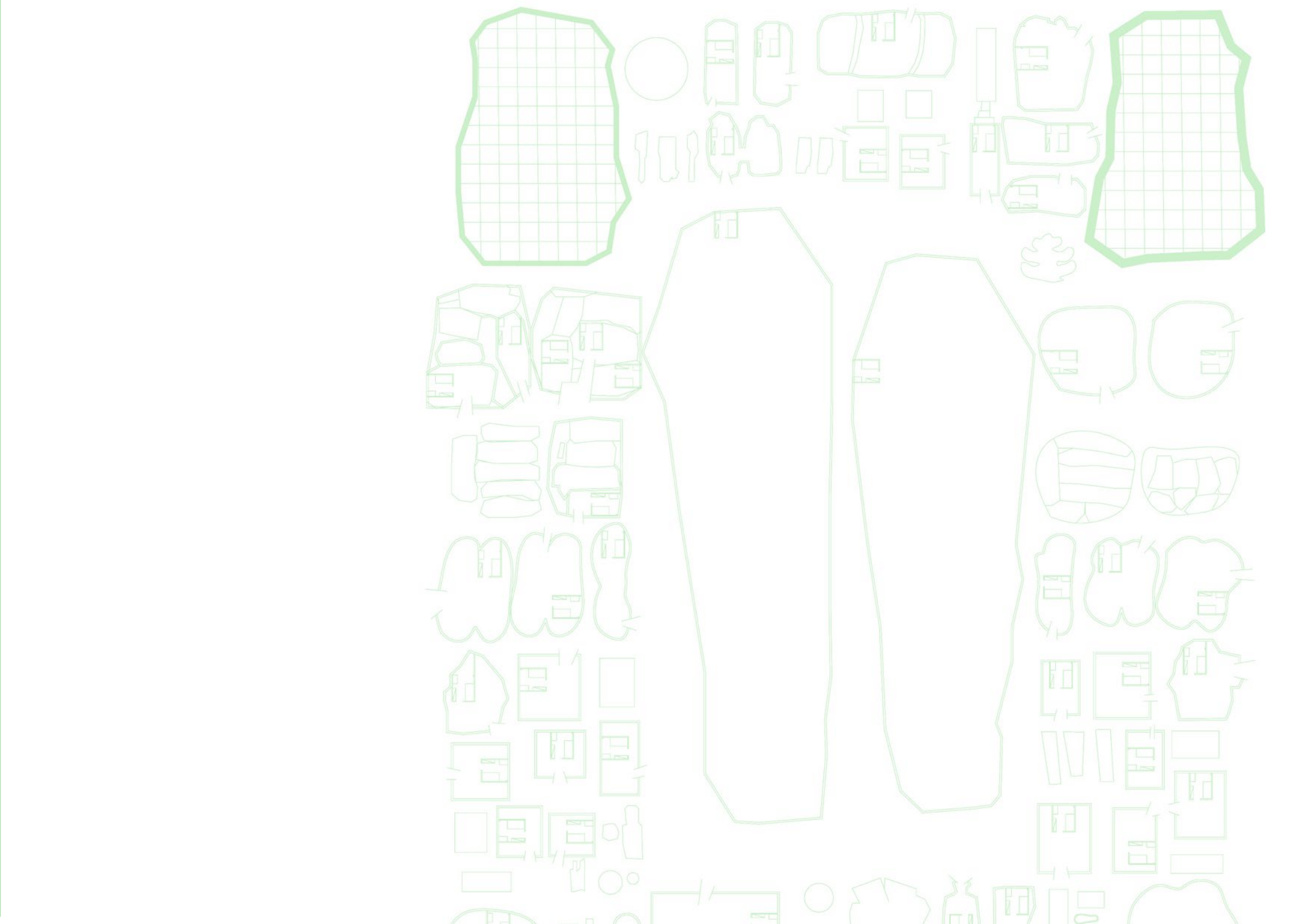
και συμπληρωματικά πως γεννιούνται συνθήκες οικειότητας μέσα στο χώρο σε ένα γενικότερο πλαίσιο. Η γέννηση των ερωτημάτων ξεκίνησε παρατηρώντας τον αντικείμενο της αποσκευής ως μέσο κατοίκησης του χώρου. Η αποσκευή γεμίζει στο σπίτι με ένα μέρος αυτού και ανοιγοκλείνει στα διάφορα σημεία του χώρου εκτός αυτού γεννώντας στιγμές οικειότητας για το χρήστη. Με άλλα λόγια ο χρήστης της αποσκευής φέρει ένα κομμάτι οικειότητας μαζί του κάθε στιγμή.

Έτσι, στο πλαίσιο αυτό θα αναρωτιόνταν κανείς αν θα μπορούσαν να “ανοίξουν” συνθήκες οικειότητας μέσα στο χώρο εκτός σπιτιού.

Πώς μπορούμε να τοποθετήσουμε στο δημόσιο χώρο εκφράσεις του οικείου;

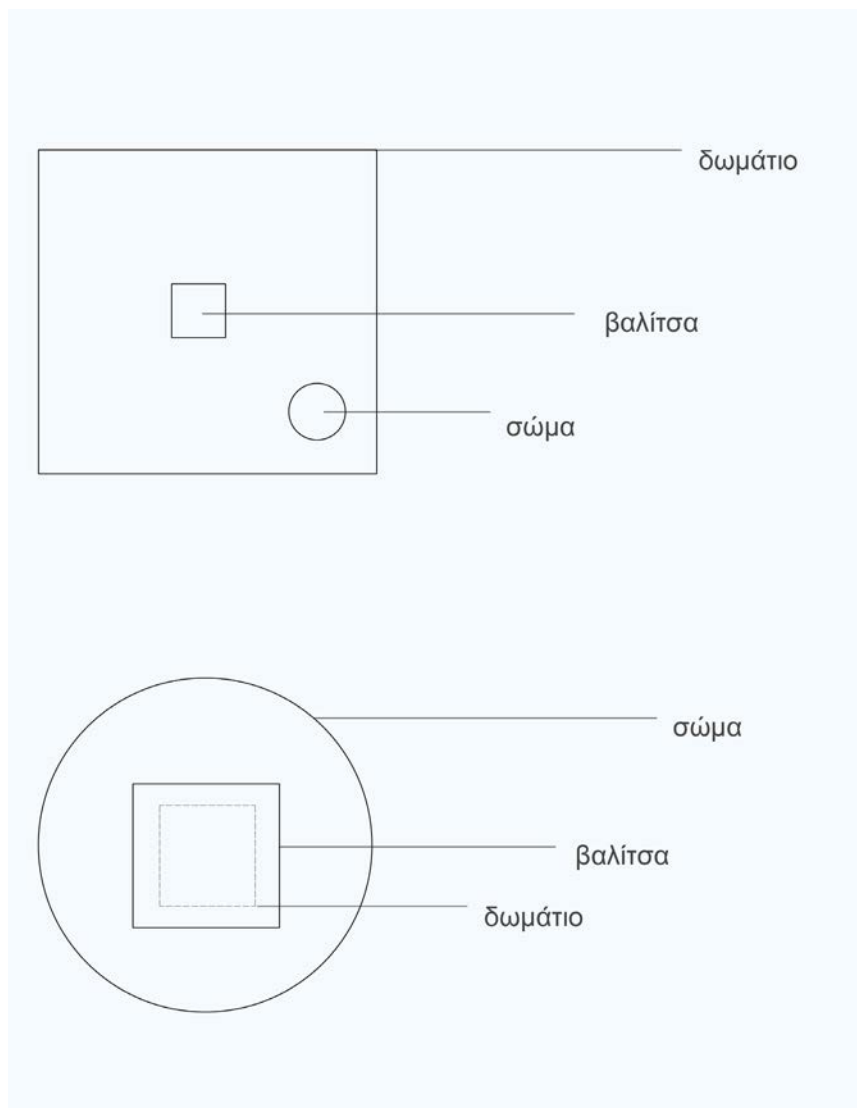
Η αποσκευή

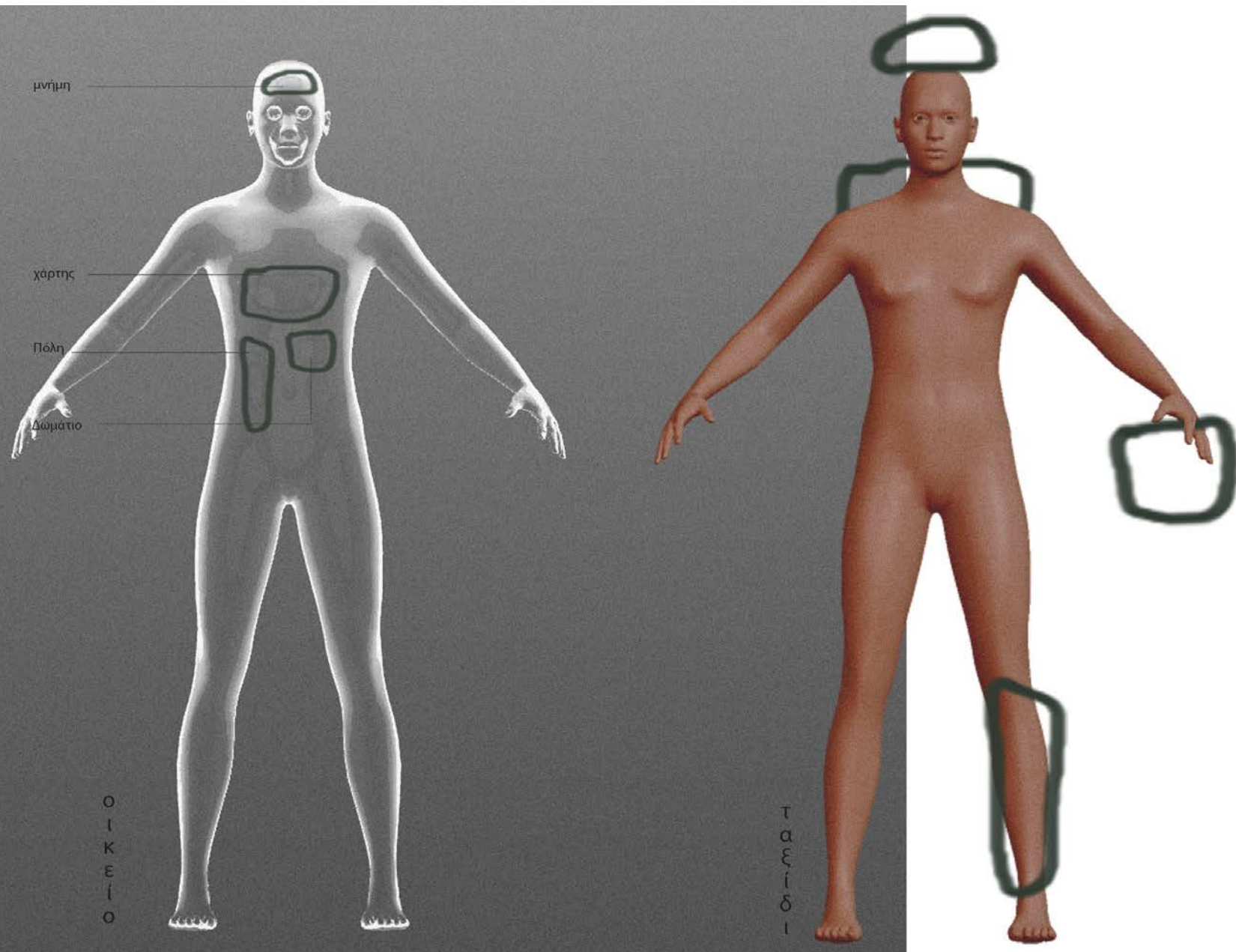
Για να απαντήσουμε θεωρητικά και πρακτικά σε αυτά τα ερωτήματα θα χρησιμοποιήσουμε την αποσκευή όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως ως αντικείμενο πλαισίωσης της κύριας αντιληπτικής μεθόδου του οικείου χώρου.

Πιο αναλυτικά, παρατηρώντας το αντικείμενο της αποσκευής, το οποίο είναι ο προσωρινός αποθηκευτικός χώρος των κομματιών της οικίας για τον ταξιδιώτη, μπορούμε να οργανώσουμε θεωρητικά μία σχεδιαστική στρατηγική η οποία συνδέει τα κομμάτια του ιδιωτικού- οικείου χώρου με τον δημόσιο. Η αποσκευή με άλλα λόγια είναι εκείνο το αντικείμενο το οποίο κατά την ενεργοποίησή του γεμίζει το εσωτερικό του με αντικείμενα του οικείου χώρου, με ένα μοναδικό κάθε φορά εσωτερικό από τον εκάστοτε χρήστη και στη συνέχεια ανοίγει και ενεργοποιείται στους διάφορους χώρους εκτός του οικείου (δημόσιους ή μη). Κατά το άνοιγμα και τη χρήση του εσωτερικού της αποσκευής ενεργοποιούνται ξανά στιγμές οικειότητας για το χρήστη.

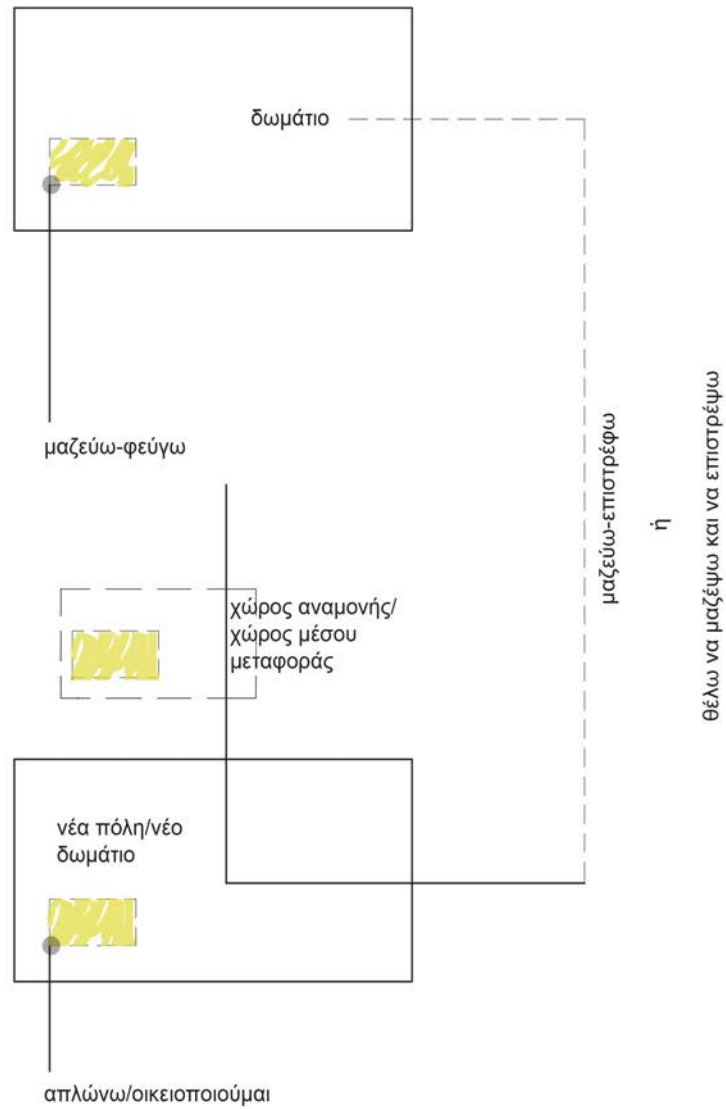
Αρά, αν τοποθετούσαμε στο δημόσιο χώρο διαφορετικά κομμάτια οικείου από διαφορετικά υποκείμενα θα μπορούσαμε να συζητήσουμε για μία αρχιτεκτονική που γεννά οικειότητα;

Εικ. 1 Διάγραμμα μετασχηματισμού χώρου κατασκευής από το σπίτι στην πόλη

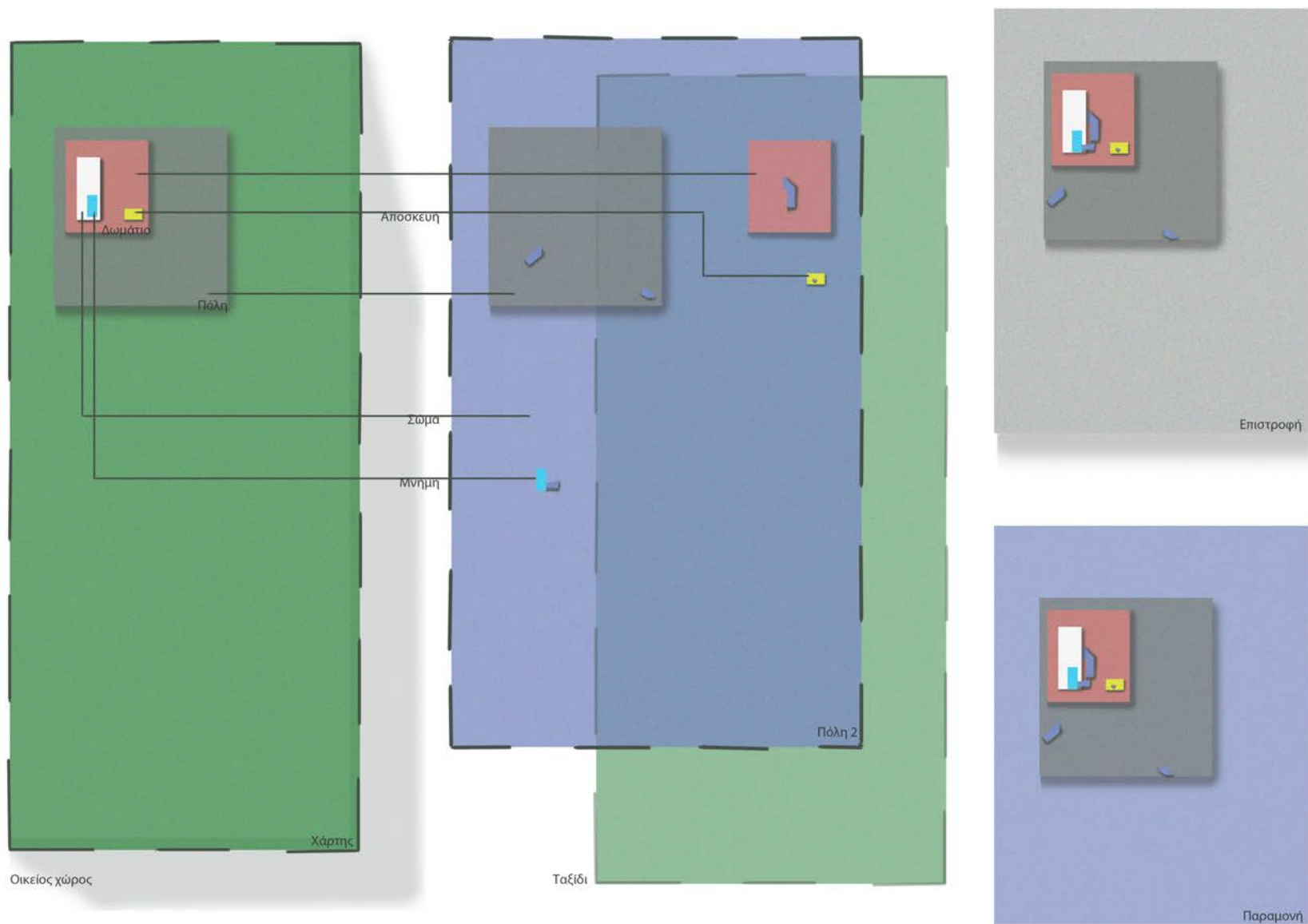

Εικ. 2 Διάγραμμα προσαρμογής των χώρων του οικείου πάνω στο σώμα κατά τη διάρκεια του ταξιδιού

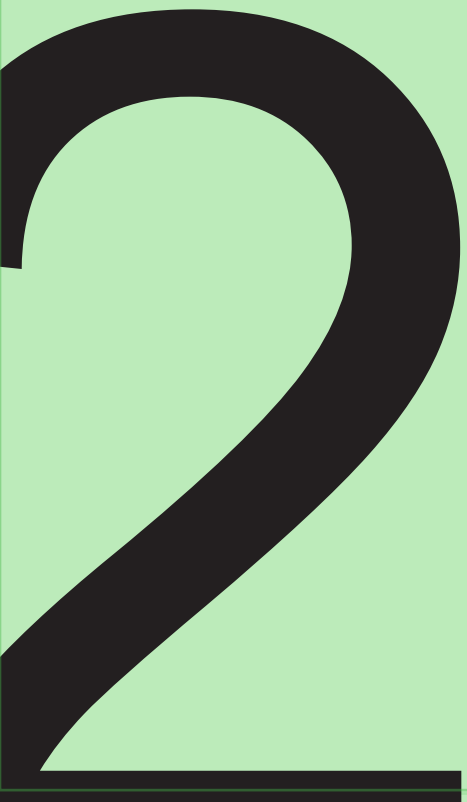

Εικ. 3 Διάγραμμα πορείας αποσκευής, με εκκίνηση τον οικείο χώρο

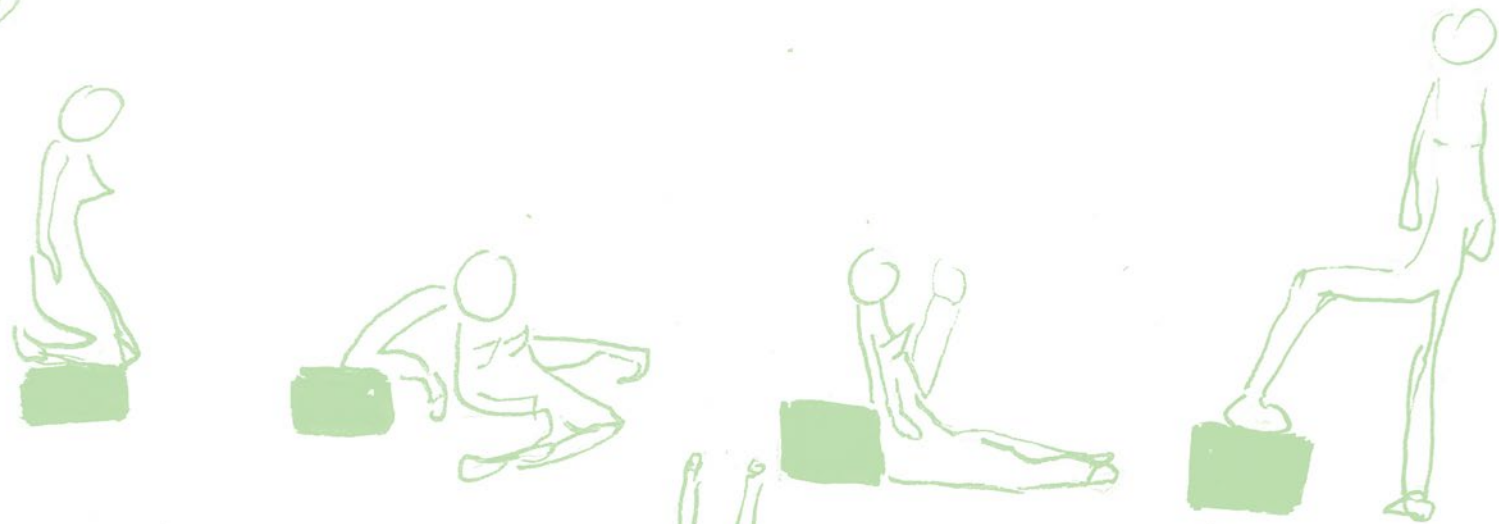
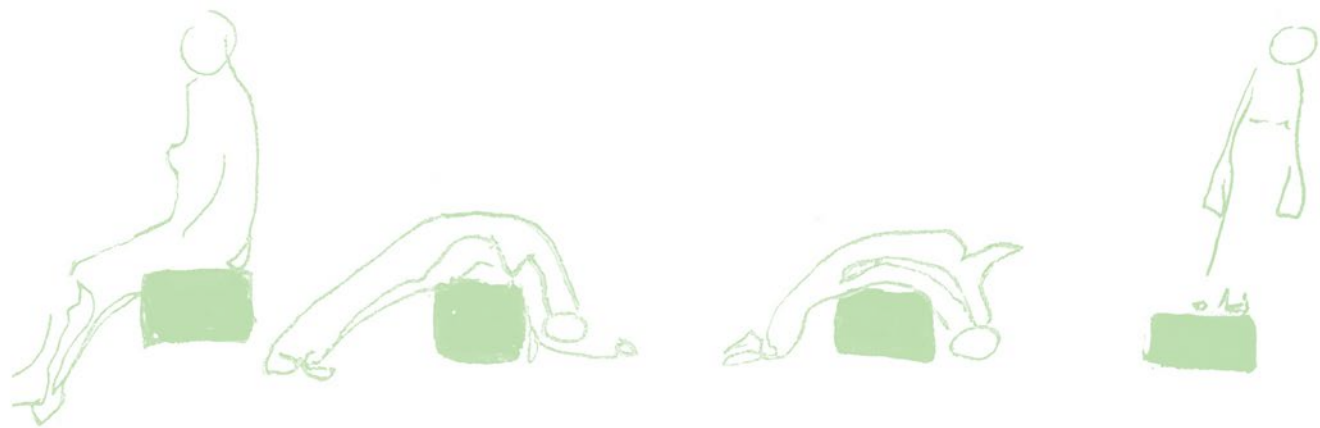
- ο χώρος της αποσκευής

Εικ. 4 Διάγραμμα κατοίκησης του οικείου χώρου και του χώρου του ταξιδιού και των θραυσμάτων που αποκομίστηκαν από αυτό για την επανοικειοποίηση του χώρου

Το σπίτι - Η αναζήτηση της οικειότητας

Καλούμαστε με το που γεννιόμαστε να κατοικήσουμε τον χώρο ενστικτωδώς, καλούμαστε θα μπορούσαμε να πούμε να δημιουργήσουμε σημεία οικειότητας μέσα στο χώρο.

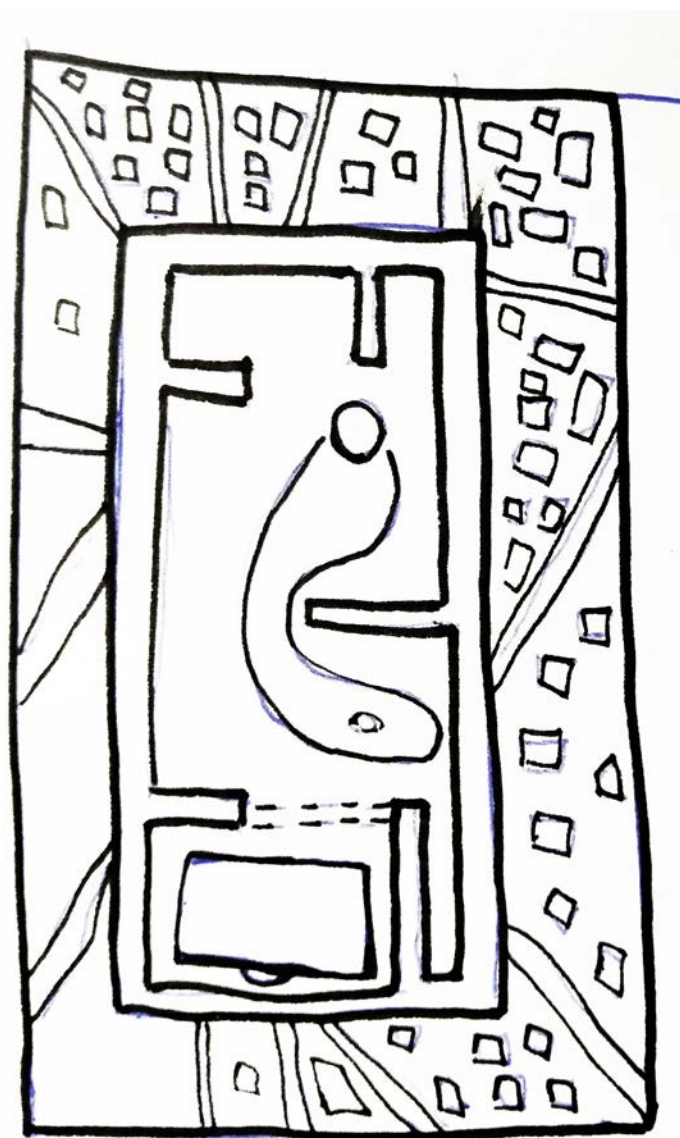
“Μέσα στο χώρο ζούμε: σ’ αυτούς τους χώρους, σ’ αυτές τις πόλεις, αυτή την εξοχή, αυτούς τους διαδρόμους, αυτά τα πάρκα. Ακούγεται προφανές - κι ίσως θα ‘πρεπε να είναι, αλλά δεν είναι* δεν είναι αυτονόητο...

Σήμερα, υπάρχουν χώροι κάθε είδους και μεγέθους, για κάθε λειτουργία και χρήση. Ζωή είναι το να περνάς από τον ένα χώρο στον άλλον, προσπαθώντας (όσο μπορείς) να μη σκοντάφτεις. [1]

Η οικειότητα έχει μία υποκειμενική έννοια για το κάθε άτομο, βάσει διαφόρων παραγόντων. Η πρωταρχική χωρική έκφραση της οικειότητας μέσα στο περιβάλλον που κατοικούμε είναι το σπίτι. Το σπίτι μπορούμε να υποθέσουμε πως είναι ο βασικός χωρικός εκφραστής της οικειότητας. Το σπίτι είναι ένα δοχείο, μία αποθήκη, μία αποσκευή των βασικών συνθηκών οικειότητας.

“Αυτό που αποκαλούμε σπίτι είναι απλώς οποιοδήποτε μέρος που επιτυγχάνει να μας παρέχει με μεγαλύτερη συνέπεια τις σημαντικές αλήθειες που αγνοεί ο ευρύτερος κόσμος ή εκείνες που ο σαστισμένος και αναποφάσιτος εαυτός μας δυσκολεύεται περισσότερο να συγκρατήσει.” [2].

Η κατοικία, όσο και αν έχει μεταβληθεί μορφολογικά από την αντίληψη των πρώτων ανθρώπων που κατόικησαν τη γη μέχρι των πιο προνομιούχων σήμερα, έχει περικλείσει κάποια κοινά χαρακτηριστικά. Το σπίτι έχει την έννοια του καταφυγίου στην ανθρώπινη κατοίκηση. Η έννοια αυτή εκφράζεται μέσα από μία κυκλική κίνηση “φεύγω-επιστρέφω”. Επίσης, οργανώνει εντός του τις βασικές ανάγκες επιβίωσης, όπως σημεία με πόσιμο νερό, σημεία παραγωγής και αποθήκευσης τροφής, σημεία ανάπαυσης και σημεία αποθήκευσης αντικειμένων που συνδέονται με την κατοίκηση και συνήθως θερμική άνεση. Η κατοικία με άλλα λόγια είναι ένας χώρος που εγγράφει και αποθηκεύει τους ρυθμούς των κατοίκων της.

Εικ. 5 Το σώμα μέσα στο χώρο του οικείου

οικείος < (διαχρονικό δάνειο) αρχαία ελληνική οικείος[1] < οἶκος < φοῖκος < ινδοευρωπαϊκή ρίζα *woǵkos / *wéǵks + -εῖος (-εῖος)

ο έχων στενή σχέση με κάποιον ή κάτι
γνωστός, γνώριμος
σχετικός, παρόμοιος, ανάλογος [3]

σπίτι < μεσαιωνική ελληνική σπῖτιν < ὄσπῖτιν < ελληνοιστική κοινή ὄσπῖτιον < λατινική hospitium < hospes

κατοικία
στεγασμένος χώρος που χρησιμοποιούμε για διαμονή [4]

Άρα, επιστρέφοντας στην οικειότητα και αντλώντας κάποια χαρακτηριστικά από το ίδιο το σπίτι, μπορούμε να υποθέσουμε πως συνθήκες που οργανώνουν την οικειότητα στο χώρο είναι, η κλειστότητα και ανοιχτότητα ή ο διαχωρισμός του μέσα με το έξω (φαίνομαι- κρύβομαι), η περιοδική κίνηση (φεύγω- γυρίζω), η σύνθεση συνθηκών επιβίωσης, η ύπαρξη σημείων ανάπαυσης, η έννοια της ασφάλειας, της εναπόθεσης και αποθήκευσης αντικειμένων και διακριτών εγγραφών των ρυθμών κατοίκησης των χρηστών, η ελεύθερη αναδιαμόρφωση των χώρων από τους χρήστες.

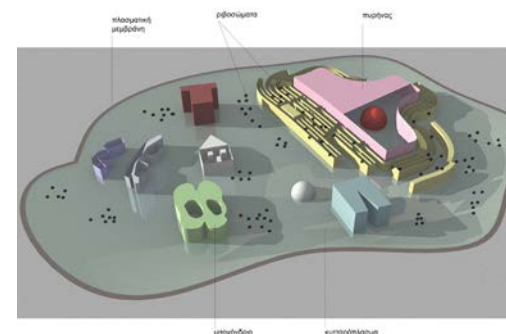
Η ευπλαστότητα του χώρου μέσα από τη ελευθερία που μας παρέχει, ο χώρος του οικείου γεννά με μεγαλύτερη ειλικρίνεια τις εκφράσεις κατοίκησης μέσα του. Χρησιμοποιώντας αυτή τη βάση υιοθετούμε τους υπόλοιπους ρόλους που καλούμαστε να παίξουμε εντός των υπόλοιπων χωρικών πλαισίων.

“Το σπίτι, μικρόκοσμος οργανωμένος σύμφωνα με τις ίδιες αντιθέσεις που διέπουν το σύμπαν, διατηρεί μία σχέση ομολογίας προς το υπόλοιπο σύμπαν, αλλά από την άλλη σκοπιά, ο κόσμος του σπιτιού θεωρημένος στο σύνολό του που βρίσκεται ως προς τον υπόλοιπο κόσμο σε μία σχέση αντίθεσης, της οποίας οι αρχές δεν είναι άλλες από αυτές που οργανώνουν τόσο τον εσωτερικό χώρο του σπιτιού.” [5]

Αισθανόμαστε σε πρώτη ανάλυση οικειότητα όταν εγγράφουμε στο χώρο τους ρυθμούς μας και αισθανόμαστε την ελευθερία να εγγράψουμε νέους, μέσα από την επανάληψη των εγγραφών και της επιστροφής μας πίσω σε αυτόν. Ακόμα και αν αλλάξουμε χώρο, συνθήκη κατοίκησης, αυτόματα θα προσπαθήσουμε να “βρούμε τους ρυθμούς μας” προσαρμοζόμενοι στη νέα συνθήκη και επαναενεργοποιώντας τους προσωπικούς μας ρυθμούς και επαναλήψεις ώστε να νιώσουμε οικεία. Άρα, ο ρυθμός και η επανάληψη εκφράζουν οικειότητα.

“Ο ανθρώπινος χώρος, ως χώρος κατοικημένος και κατοικήσιμος, είναι εξ ορισμού χώρος που κάποιοι εγγυώνται τη διάρκειά του επειδή μπορούν να ορίζουν τους ρυθμούς του. Η ίδια η διαδικασία της γέννησης του οικείου είναι μια ρυθμική διαδικασία.” [6].

Πέραν από τους αυτόματους μηχανισμούς επαναρύθμισης” και περιοδικότητας, έχουμε την ανάγκη να γνωρίζουμε πως τα αντικείμενα μας είναι κάπου ασφαλή ή να τα φέρουμε πάνω μας. Τα αντικείμενα συνθέτουν και αυτά με τον τρόπο τους την οικειότητα. Το σπίτι είναι η αποσκευή των αντικειμένων του σώματος και των αληθινών ρυθμών μας μέσα στην πόλη.

Εικ. 6 Το κύτταρο της αποσκευής

Τι υπάρχει στην πόλη;

Παγκάκια, δέντρα, γρασίδι, σκάλες, σιντριβάνια, πλακάκια, κούνιες, τσουλήθρες, τραμπάλες, ζωάκια με ελατήρια, πεζούλια, αμφιθέατρα, πάρκινγκ, γήπεδα ποδοσφαίρου, γήπεδα μπάσκετ, γήπεδα τέννις, εκκλησίες, σκακιέρες, κάδοι, τουαλέτες, κιόσκια, ράμπες, κλείσεις, σεζλόνγκ, καθιστικά, ομπρέλες, ξαπλώστρες, διαχωριστικά, μουσικά όργανα πακτωμένα, μηχανισμοί αποκλεισμού αστέγων, προστατευτικά κάγκελα, δρόμους κυκλοφορίας αυτοκινήτων, πεζοδρόμια, πεζόδρομοι, ποδηλατόδρομοι, κατασκευές για να κλειδώνουν τα ποδήλατα, κάγκελα που οριοθετούν το πεζοδρόμιο, κολώνες της ΔΕΗ, ταμπέλες σήμανσης, μπαλκόνια που προεξέχουν, σχοινιά, ρόδες αυτοκινήτων, κάγκελα, δίχτυα, κούνιες, μονόζυγα, τσουλήθρες, τραμπάλες, γέφυρες, τοίχοι αναρρίχησης, κουτσό, κρίκοι, γύρω-γύρω όλοι, τούνελ, ελατήρια, αιώρες, εντοιχισμένες λάμπες, επιδαπέδιες λάμπες, λάμπες σε κολώνες, κρυφοί φωτισμοί, χρώματα διαμόρφωσης-διαχωρισμού οι ενοτήτων-λειτουργιών, κολώνες, παρτέρια, μπροστάνια, τηλεσκοπία, καμπάνες, καθρέφτες, θέσεις σκυλιών, δημόσιες βιβλιοθήκες, τρίλιζες και άλλοι γρίφοι μεγάλων διαστάσεων, graffiti, όργανα γυμναστικής, αγάλματα, γλυπτά, ντουζιέρες, κτίρια, εξέδρες, προβλήτες, λιμάνια, μαρίνες, γήπεδα βόλεϊ, αυλές σχολείων, στέγαστρα, λίμνες, θάλασσες, ποτάμια, τείχη κάστρων, απομεινάρια παλαιότερων πολιτισμών-"αρχαία", κυλιόμενες σκάλες, ταμπέλες που κολλάνε χαρτιά, κουτιά ρεύματος, καλώδια, δάση, λόφοι, βρύσες, πηγάδια, πηγές, κάμερες, υπόνομοι, υδρορροές, κουτιά, πάνελ ζωγραφικής, πάρκα σκύλων, υψώματα, σωλήνες, πυλωτές, εγκαταλελειμμένα κτίρια, δημόσιες τουαλέτες, ντουζιέρες, κάβοι για πλοία, συσκευές παροχής ρεύματος, φάροι, δέστρες, κρίκοι

Καρέκλες, τραπέζια, φορητό ψυγείο, άνθρωποι, σκυλιά, γάτες, ποδήλατα, αυτοκίνητα, μηχανάκια, πατίνια, skate, σακούλες, σκουπίδια, βαλίτσες, τσάντες, ψάθες, αιώρες, τασάκια, ηχεία, νερό, χαρτί υγείας, ναργιλέδες, κιθάρες, μπουζούκια, όργανα μουσικής, φορητά όργανα γυμναστικής, λάστιχα, μπάλες, κρίκοι, σχοινιά, λουριά, κάδοι σκουπιδιών, βιβλία, ακουστικά, σύνεργα ζωγραφικής, καλαμάκια, χρώματα, χαρτιά, πιαστράκια, ξύστρες, δοχείο νερού, ναρκωτικά, αναπτήρες, τσιγάρα, τασάκια, ρούχα αλλαγής, κλειδαριές, φυτά, μαγιό, ωτοασπίδες, γυαλιά ηλίου, γυαλιά θαλάσσης, ομπρέλες, φαγητό, καφές, laptop, κινητά, πέτρες που βοηθούν στην ακινητοποίηση, σκούπες, παπούτσια, σχοινιά, αλάτι, πιπέρι, λάδι, κεριά, μάσκες, αντισηπτικά, μανταλάκια, φακούς, φώτα, εργαλεία, ψαλίδια, χλοοκοπτικά, κούτες, κουβέρτες, προτζέκτορες, πανιά προβολών, πάγκοι, βαρέλια, ψησταριές, οικοδομικά υλικά, inline, παιχνίδια ταχυδακτυλουργικά, παιχνίδια σκύλων, αφίσες, εσώρουχα, ενέσεις, νεροπίστολα, πανό, σημαίες, μολότοφ, δακρυγόνα, χτένες σκυλιών-ανθρώπων, λαστιχάκια, φωτογραφικές μηχανές, χάρακες, cd, κολλητικές ταινίες, τάβλι, ζάρια, καντίνες, πλανόδιοι πάγοι, άμαξες, άλογα, λατέρνες, φελιζόλ, χαρτόκουτα, κουτάκια για χρήματα, νομίσματα, κλειδαριές, ταμπέλες, αναβαθμοί, παιχνίδια, ρακέτες, σχοινιά, λάστιχα, φίλε, κώνοι, λίμες, σαπουνόφουσες, μικρόφωνα, πουλιά, σακούλες, αρκουδάκια, καρότσια, μακέτες, σχέδια,, γλυπτά, πίνακες, ψώνια, κιόσκια, πiónια, επιτραπέζια παιχνίδια, χαρτιά, φάκελοι, γράμματα, κηδεύματα, μπαλαντέζες, τρίποδα, κονσόλες, κοχύλια, βότσαλα, εισητήρια, αστικά, τρόλεϋ, μπουγάδες, γκαζάκια, προσανάμματα, πεταμένη καναπέδες, έπιπλα, κρεμάστρες, τουαλέτες, νιπτήρες, καλοριφέρ, τζάμια, καθρέφτες, ταξί, χαρτοφύλακες, ανοιχτήρια, σαπούνια, καθαριστικά, οδοντόκρεμες, σκηνές, μπαστούνια, πατερίτσες, καρέκλες καταστημάτων και τραπέζια, πί, κινητές σήμανσεις, τροχονόμοι, φυσικά φαινόμενα (βροχή, χιόνι, χαλάζι, ήλιος), καροτσάκια, κατσαρόλες, γκαζάκια, ψησταριές, μηχανισμοί αυτοσχέδιοι προστασίας, μεταφερόμενες ταμπέλες, φώτα σήμανσης, αυτοκόλλητα, βαρέλια, εστίες φωτιάς, φωτιές, κλαδιά, αυτοσχέδιες κρεμάστρες, νεκρά ζώα, κόκκαλα, μαξιλάρια, αυτοσχέδιες κούνιες ή πίστες κ.α τρικάκια, κάμπιες, σκούπες, λάστιχα, μπολάκια για φαγητό ζώων και νερό, κουβέρτες, εφημερίδες, υπνόσακοι σαπουνόφουσες, νεροπίστολα, γλάστρες, φυτά, δίχτυα ψαράδων

.....

.....

.....

Τι υπάρχει στο σπίτι;

παιχνίδια, όπλα, κοσμήματα, τασάκια, τσιγάρα, κόλλες, βίδες, εργαλεία, είδη ραπτικής, skate, γλυπτά, πατίνια, ποδήλατα, οδοντόβουρτσες, πιστολάκια, βαμβάκια, μπατονέτες, πικάπ, λουριά, άμμος για γάτα, μανταλάκια, απλώστρες, σφουγγαρίστρες, κουβάδες, laptop, ακουστικά, φρουτιέρες, θήκες, post-it, χαρτιά, σημειωματάρια, μαυροπίνακες, πίνακες ανακοινώσεων, μαγνητάκια, καλό σερβίτσιο, κακό σερβίτσιο, τραπεζομάντηλα, ψυγείο, πλυντήριο, φούρνος, φουρνάκι, γκαζάκι, ματάκι, ψεκαστήρι, λάστιχο, ποτιστήρι, επιγονατίδες, όργανα γυμναστικής, χαλιά, κεριά, αναπτήρες, μπατονέτες, πετσέτες, ψάθες, υποστρώματα, sleeping bag, σακούλες, σκουπίδια, ποντίκια, κατσαρίδες, κατοικίδια, κουνούπια, χάπια, φαρμακείο, θρησκευτικά αντικείμενα, μπομπονιέρες, καλάθια, φωτογραφικά άλμπουμ, εποχιακά αντικείμενα, διακοσμητικά, καπάκια, ρούχα, αυτοκόλλητα, κουβέρτες, μαξιλάρια, Στρώματα, καναπέδες, σανίδες, σκαμπό, καρέκλες, κούνιες, αιώρες, τραπέζια, γλάστρες, φυτά, βιβλία, κουτιά, γλυπτά, πίνακες, αφίσες, φωτογραφίες, φαγητά, κοχύλια, βότσαλα, μολυβοθήκες, είδη μακιγιάζ, είδη ξυρίσματος, ηχεία, ποτήρια, πιάτα, βάζα, κατσαρολικά επιφάνειες κοπής φούρνος σκούπες θήκη για τα πιάτα για να στεγνώσουν καφετιέρες, μπαχαρικά, μπουκάλια, κεριά, λάμπες, λαμπατέρ, ρούχα, τσάντες, βαλίτσες, backpack, πατίνια, ντοσιέ, φάκελοι, κουτιά αποθήκευσης, κοσμήματα, διακοσμητικά, κάδοι κομποστοποίησης, σακούλες ανακύκλωσης, σαπούνια, γραφική ύλη, κολλητικές ταινίες, κόλλες, ποστάλ, φώτα, ταμπέλες, σήματα αυτοκινήτων, σπάγγος, σχοινιά, σκληροί δίσκοι, φλασάκια, αναμνηστικά από ταξίδια, βιταμίνες, αλοιφές, αντισηπτικά, μάσκες, θήκες cd, αναπτήρες, παπούτσια, σουβέρ, σουπλά, μαχαιροπίρουνα, καπάκια, τάπερ, κάμερες, σκουπάκια, καθαριστικά, ξεσκονόπανα, ακουστικά, παπουτσοθήκες, πολύμπριζα, εντομοαπαθιτικά, τσαντάκια, κασκόλ, καβαλέτα, φρουτάκια, τηλεχειριστήρια, DVD, παιχνιδομηχανές, πληκτρολόγια, μικρόφωνα, κονσόλες, πέταλα μουσικής, ενισχυτές, φωτάκια, νύχτας, ποδήλατα, φακοί, κάμερα, μουσικά όργανα, στολές, λογαριασμοί, κασέτες, δισκέτες, ενυδρεία, ψάρια, κουτιά μεταφοράς κατοικίδιων, λουριά, γρανάζια, θήκες κεριών, βάζα, κουρτίνες, γλάστρες, σκάλες, χύμα, ξύλα, βότσαλα, πέτρες, ελαφρόπετρες, σύρμα, γυαλόχαρτα, βίδες, εργαλεία, στολίδια, ρόδες, λίπασμα, εντομοκτόνα, εντομοαπωθητικά, κοκαλάκια, ρολό αφαίρεσης τριχών, μακετοχαρτα, ναργιλέδες, τρίφτες, δονητές, προφυλακτικά, λιπαντικά, μαστίγια, χειροπέδες, κάλτσες, παπούτσια, βαλίτσες, μπολάκια σκύλου, μπολάκια γάτας, παιχνίδια σκύλου, παιχνίδια γάτας, πλακάκια σπασμένα, λευκά είδη, πετσέτες απορροφητικές επιφάνειες, κάδοι απορριμμάτων, ανακύκλωσης, σύρμα, βούρτσα, σφουγγάρι, φακοί επαφής, υγρά φακών επαφής, λάδια, φάρμακα, τσιμπιδάκια, λαστιχάκια, καθρέφτες, τοίχοι, καλοριφέρ, ντουλάπια, πόρτες, παράθυρα, βρύσες, νιπτήρες, τουαλέτες, θερμοσίφωνες, καλώδια, πλακάκια, πόμολα, διακόπτες, air-condition, σωλήνες, μπανιέρες, ντουζιέρες, παντζούρια, γρίλιες, μοχλοί, κάγκελα, σκάλες, μπαλκόνια, τραπέζια, ντουλάπες, πρίζες, σύρτες, δωμάτια, αυλές,.....

Το σπίτι θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι η αποσκευή της οικοσκευής. Στην ερώτηση ποια αντικείμενα του σπιτιού βγαίνουν στην πόλη μπορούμε να πούμε όλα. Αφού πραγματικά όλα πριν μπουν στο σπίτι και γίνουν μέρος της οικοσκευής υπήρξαν έστω και για λίγες στιγμές μέρος του δημόσιου χώρου.

Πώς σχεδιάζουμε την οικειότητα στο δημόσιο χώρο;

Πώς ο χώρος μπορεί να γεννήσει συνθήκες οικειότητας μέσω του σχεδιασμού του;

Το πως τα περισσότερα έμβια όντα αντιλαμβάνονται τον χώρο σχετίζεται άμεσα με τις δημόσιες και ιδιωτικές τους στιγμές. Πιο συγκεκριμένα, για το ανθρώπινο είδος, οι στιγμές αυτές εναλλάσσονται καθημερινά και διαφέρουν ανάλογα με τα προνόμια, τη θέση εξουσίας το πολιτισμικό, το πολιτικό πλαίσιο, τις ανάγκες, την εργασία, το κοινωνικό πλαίσιο, την ψυχική υγεία, την πολεοδομία, την ιστορική περίοδο, την αρχιτεκτονική. Παραδείγματος χάριν, διαφορετική αντίληψη του δημόσιου και ιδιωτικού χώρου έχει ένας αγρότης στην Ελλάδα , με έναν άστεγο στη Νέα Υόρκη, διαφορετική ένας βασιλιάς του πρώτου αιώνα μετά Χριστού, με έναν πρόσφυγα του σήμερα.

Παρόλα αυτά υπάρχουν στοιχεία, τα οποία κάνουν οποιαδήποτε σημεία του χώρου, “πιο ιδιωτικά” ή “πιο δημόσια”, “πιο οικεία” και όλοι οι άνθρωποι έχουμε την ανάγκη ιδιωτικών και δημόσιων στιγμών οι οποίες σχετίζονται άμεσα με την χρήση και την κατοίκηση του χώρου.

Ας μην παρερμηνευτεί όμως πως χώρος δεν είναι μονομερής αλλά καθολικός, η μία δομή εισέρχεται μέσα στην άλλη, το

ιδιωτικό είναι συνέχεια του δημόσιου η πόλη είναι το δοχείο που περιέχει το σπίτι, το σπίτι περιέχεται στην πόλη, αλληλεπιδρούν, συνομιλούν, οριοθετούν τις κινήσεις του ενός και του άλλου.

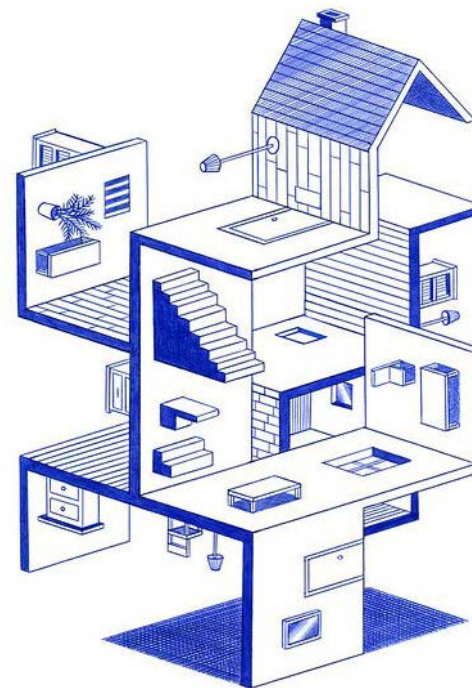
Η κατοικία, είναι το “κουβούκλιο” εκείνο που χωρίζει το μέσα με το έξω. Ο κύριος στόχος της είναι να προστατεύει αυτό το μέσα. Να κρατά εντός της αυτές τις υποκειμενικές εγγραφές της οικειότητας του κατοίκου. Τα αντικείμενα, τα έπιπλα, τις διαδρομές, τις συνήθειες, τις αποθηκεύσεις, τις τοποθετήσεις, τις παραδόσεις, τις μνήμες.

Η κατοικία σαν δομή χώρου μπορεί να αναλυθεί με πολλαπλούς τρόπους, από τη διάταξη των επίπλων, τη χρήση των κατοίκων, τη διάταξη της κάτοψης, τη διάταξη στο κτήριο, τη διάταξη στην πόλη.

Οι άνθρωποι και τα υπόλοιπα ζώα φάχνουν και βρίσκουν ενστικτωδώς τα οικεία σημεία τους μέσα στο χώρο. Συνήθως σημεία με θερμική άνεση, σημεία που έχουν τη μυρωδιά τους, σημεία που κλείνουν και δεν φαίνονται, σημεία γύρω από τους οικείους τους, σημεία που υπάρχουν τα αντικείμενα τους, αναπαυτικά σημεία.

Η αίσθηση της οικειότητας έχει πολλές “μεταφράσεις”. Οι κυριότερες προκύπτουν από την ανάγκη ανάπαυσης και ύπνου, άρα μία

διαδικασία που ενεργοποιεί την αίσθηση της οικειότητας στο χώρο είναι σημεία στα οποία αισθανόμαστε άνετα να ξαπλώσουμε. Με άλλα λόγια ένας βασικός λόγος που επιστρέφουμε στο χώρο του σπιτιού είναι η ξεκούραση, η ανάπαυση, η ηρεμία.

Εικ. 7 “Το σπίτι”, 21 x 29,7cm, μελάνι σε χαρτί, Kevin Lucbert, 2017.

Μία άλλη παρατήρηση, είναι πως στα σημεία του χώρου που ενεργοποιούνται δραστηριότητες παιχνιδιού, με την υποκειμενική έννοια του για τον κάθε άνθρωπο, ταυτόχρονα ενεργοποιείται και η αίσθηση της οικειότητας. Το παιχνίδι είναι πολύ δύσκολο να εξηγηθεί με έναν μόνο ορισμό. Παρόλα αυτά η έκφραση της παιδικότητας, αποτελεί μία ενστικτώδη έκφραση του ανθρώπου. Μέσα από το παιχνίδι ο άνθρωπος επίσης κάνει τα πρώτα βήματα κοινωνικοποίησης, εκμάθησης και αντίληψης του χώρου. Είναι μία διαδικασία οικειοποίησης και κατοίκησης του χώρου

Άρα, με βάση την παρούσα εργασία κάποιες από τις βασικές παραμέτρους που γεννούν οικειότητα, αποτελούν το παιχνίδι και η ανάπαυση του σώματος (ξάπλωμα), δύο ενδόμυχες ανάγκες του ανθρώπου που έχουν άμεση σχέση με τη δομή και την επαφή με το χώρο τόσο στο πλαίσιο επανερμηνείας του όσο και στις καθαρές χωρικές ποιότητες που παρέχει και ο χρήστης καλείται να χρησιμοποιήσει .

**Που παίζω;
Που ξαπλώνω;**

**Δεν υπάρχει βεβιασμένο παιχνίδι,
ούτε βεβιασμένη χαλάρωση.**

Όλες αυτές οι παράμετροι που προσεγγίστηκαν μέχρι στιγμής

χρησιμοποιήθηκαν και στη μετέπειτα προσπάθεια ανάλυσης και προσωπικής προσέγγισης της έννοιας τη οικειότητας.

Ποιες είναι οι παράμετροι που μας οδηγούν στην αντίληψη του οικείου;

«Το να είσαι έξω από το σπίτι σου, κι ωστόσο να αισθάνεσαι παντού στο σπίτι σου, το να βλέπεις παντού τον κόσμο, να είσαι στο κέντρο του κόσμου και να μένεις κρυμμένος από τον κόσμο, αυτές είναι μερικές από τις μικρότερες ηδονές αυτών των ανεξάρτητων, παθιασμένων, αμερόληπτων πνευμάτων, που η γλώσσα μόνο αδέξια μπορεί να τα ορίσει» [7]

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που ;

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που απλώνω ότι έχω στην τσάντα μου.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που ξαπλώνω, που κουρνιαάζω.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που παίζω.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που δεν φαίνομαι.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που έχει ζέστη.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που είναι τα αντικείμενα μου.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που ηρεμώ.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που παρατηρώ.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που νιώθω ασφάλεια.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που φοράω πιζάμες.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που νιώθω η εαυτή μου.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που είναι η τουαλέτα.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που νιώθω άνεση και ηρεμία.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που μπορώ να απομονωθώ.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που δεν υπάρχουν κανόνες.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που βάζω ότι μουσική θέλω.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που κουλουριάζομαι.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που θεωρώ ότι είναι σπίτι.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που πίνεις τον πρωινό σου καφέ.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που με πηγαίνει ο δρόμος.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που μπορείς να κυκλοφορείς με το βρακί.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που δεν έχει καταστολή.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που υπάρχουν οι αναμνήσεις μου.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που είναι τα ζώα μου.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που έχει νερό και φαγητό.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που το wi-fi συνδέεται.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που πάμε για να είμαστε μονοί μας μαζί με άλλους.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που σε αγαπούν πολύ.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που ο χώρος είναι διαμορφωμένος για εμένα και μπορώ να μείνω για διάστημα που καθορίζεται από εμένα.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που νιώθω ηρεμία.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που δεν έχω τάσεις φυγής.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που έχει κοντά θάλασσα, ύψος με πολύ πράσινο, νερό και ήλιο.

Έχω την αίσθηση του οικείου, εκεί που είμαι ευπρόσδεκτος. [23]

(*Απαντήσεις ερωτηματολογίων, στην ερώτηση, “Σπίτι είναι εκεί που, ”.)

3

Η πόλη

Η αίσθηση του οικείου όπως γίνεται αντιληπτό από την προηγούμενη ανάλυση, δεν σχετίζεται άρα άμεσα μόνο με κάποιο σημείο στο χώρο, δηλαδή μόνο με το σπίτι, αλλά με τα σημεία εκείνα που ενεργοποιούν τις υποκειμενικές δραστηριότητες και αίσθηση της οικειότητας.

Άρα, μπορούμε να σκεφτούμε ποιες στιγμές, σημεία, δραστηριότητες, στοιχεία χώρου, ενεργοποιούν την αίσθηση του οικείου στον δημόσιο χώρο, στον χώρο εκτός του σπιτιού, εκτός οικείας.

Η παρούσα εργασία έτσι έχει στόχο να μελετήσει διερευνητικά και σχεδιαστικά τις σχέσεις μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού και να εξετάσει πως μπορούμε να σκεφτούμε για τον δημόσιο χώρο καθολικά, με συνθήκες που θα τον κάνουν αντιληπτό ως σπίτι, με συνθήκες που του τοποθετούν πίσω στιγμές οικειότητας για του κατοίκους του.

Η σύγχρονη αντίληψη για το δημόσιο χώρο κυρίως στα αστικά κέντρα είναι πολύ διαφορετική με αυτή που υπήρχε παλιότερα. Παλαιότερα ο δρόμος και το σπίτι, το δημόσιο και το ιδιωτικό βρισκόταν σε μία σχέση αλληλεξάρτησης πολλές ώρες της μέρας. Αντίθετα, ο άνθρωπος σήμερα αντιλαμβάνεται το δημόσιο χώρο ως ένα ξεχωριστό κομμάτι από τον ιδιωτικό, αυτό μπορεί να ερμηνευθεί και

να εξηγηθεί με διάφορους τρόπους. (Αναφερόμαστε στο κομμάτι των ανθρώπων που έχει το προνόμιο να διαθέτει στέγη.)

Κατά την διάρκεια της πανδημίας παρατηρήθηκε μία επαναοικειοποίηση του δημόσιου χώρου από μεγάλο φάσμα των κατοίκων των πόλεων. Ξαφνικά, εκείνη την περίοδο όπου οι μόνοι χώροι που ο άνθρωπος μπορούσε να προσεγγίσει ήταν το σπίτι και ο δημόσιος χώρος, οι σχέσεις μεταξύ αυτών των δύο ήρθαν ξανά σε ένα έντονο πλαίσιο επικοινωνίας.

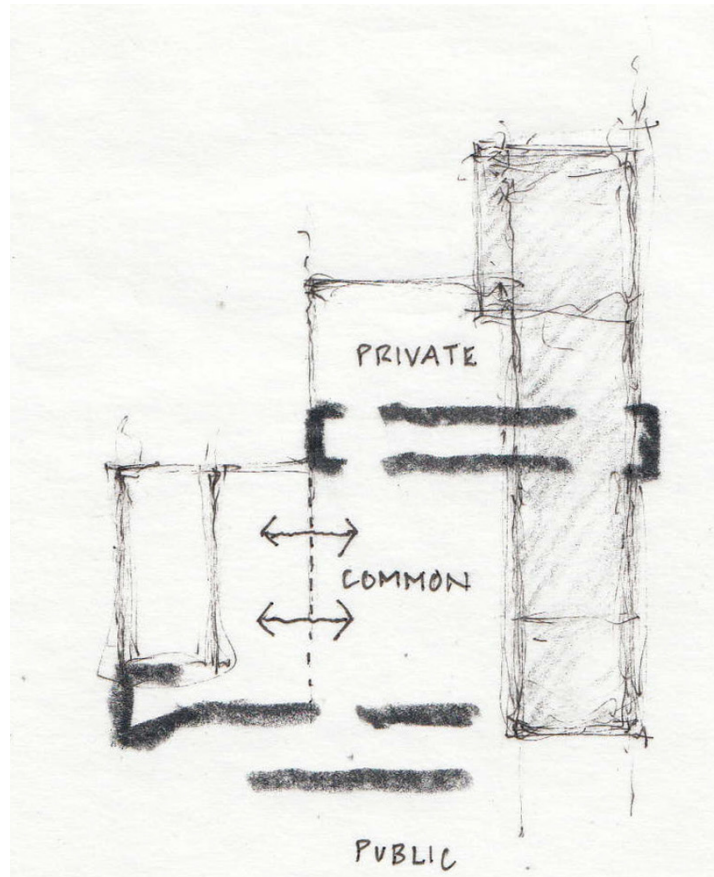
Αυτό μας δείχνει μέσα στην ακραία αυτή συνθήκη, πως πέραν του σπιτιού-ιδιωτικού χώρου, ο άνθρωπος δεν μπορεί να αρκεστεί στο να κατοικεί μόνο αυτό.

Έχουμε ανάγκη τόσο τις ιδιωτικές, όσο και τις δημόσιες στιγμές μας και ο χώρος είναι ο τόπος μέσα στον οποίο εκφράζονται όλες οι συνθήκες κατοίκησης.

Υπάρχει ανάγκη τώρα που ήρθαμε πάλι σε επαφή με τη χρήση του δημόσιου χώρου να μπούμε στη διαδικασία να ξανασκεφτούμε για αυτόν;

Αν ναι, πώς μπορεί ο δημόσιος χώρος να συνδεθεί με την κατοικία (έστω νοητικά) και να γεννήσει ξανά συνθήκες οικειότητας για τους χρήστες;

“Οι συνήθειες, οι ρυθμοί και το λεξιλόγιό μου είναι συνήθειες, ρυθμοί και λεξιλόγιο ενός ανθρώπου της πόλης. Η πόλη μου ανήκει. Στην πόλη, είμαι σπίτι μου: η άσφαλτος, το τσιμέντο, οι γρίλιες, οι δρόμοι, η μονοτονία των προσώπων των πολυκατοικιών που χάνονται στο βάθος του ορίζοντα - όλα αυτά είναι πράγμα-τα που μπορούν να με εκπλήξουν ή να με σκανδαλίσουν, αλλά κατά τον ίδιο τρόπο που θα μπορούσε να με σκανδαλίσει ή να με εκπλήξει. “ [8]

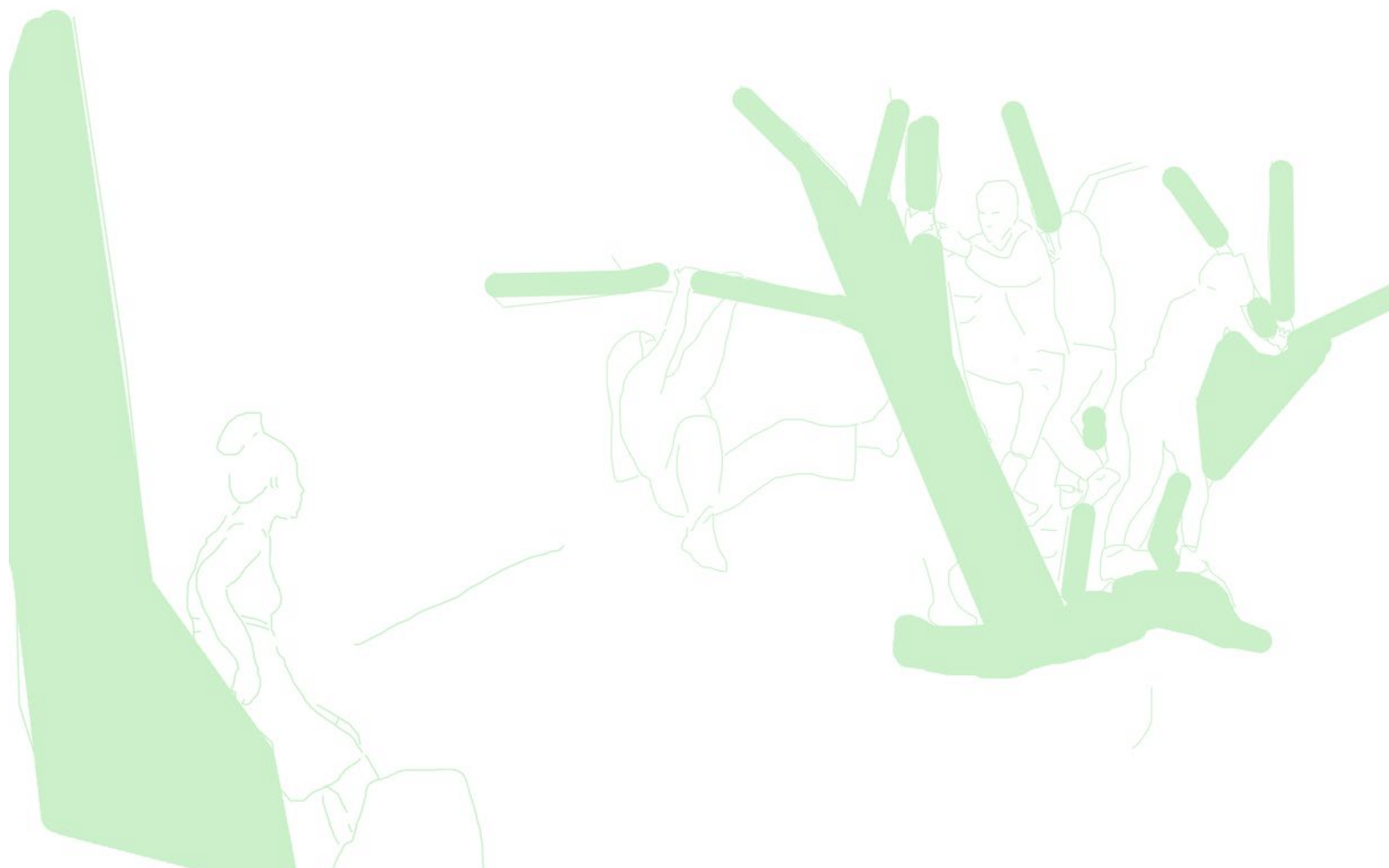
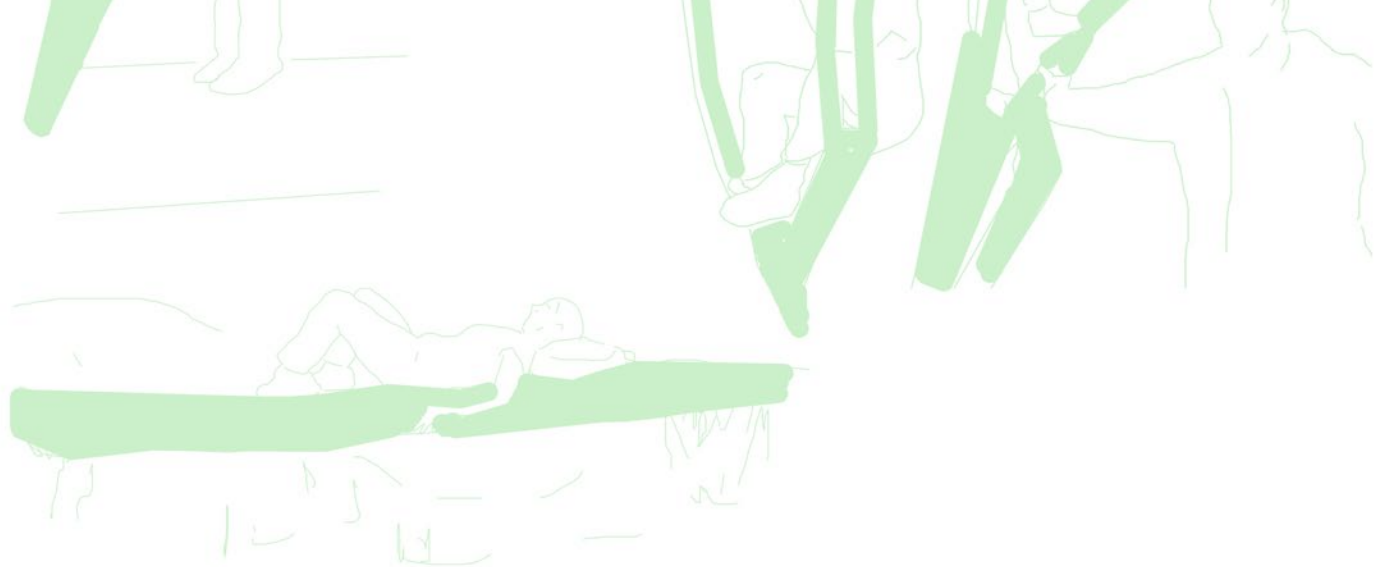

Εικ. 8 Διάγραμμα για το Main Stay House, Matt Fajkus Architecture, 2015

Μέρος Α

Α1

Πρακτικό πείραμα

Πώς το σπίτι βγαίνει στην πόλη;

Τι λείπει από το δημόσιο χώρο που υπάρχει στο σπίτι;

Πώς αντιλαμβανόμαστε την λέξη οικείο;

Πού παίζουμε;

Πού ξαπλώνουμε;

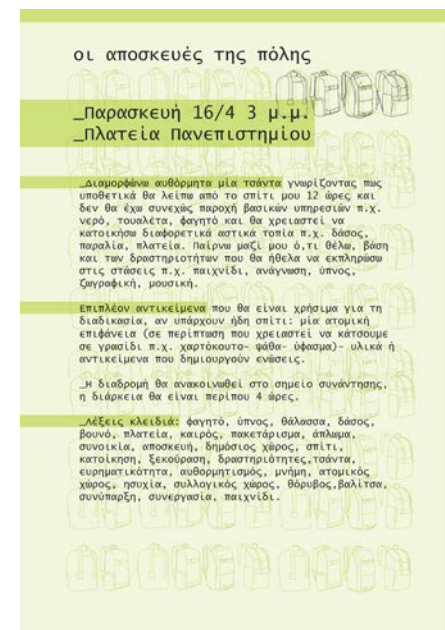
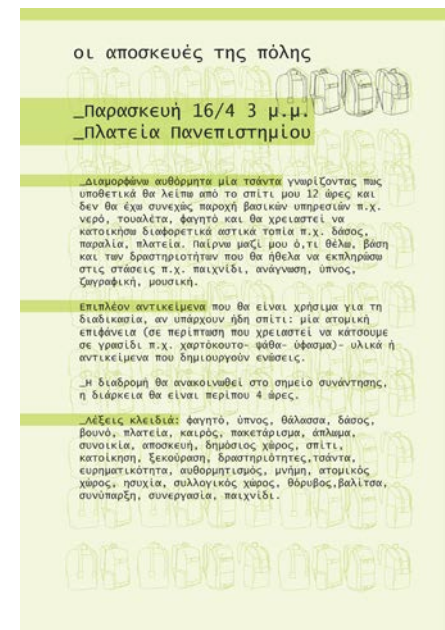
Πώς ενεργοποιούμε την οικειότητα στο δημόσιο χώρο;

Για να απαντηθούν οι προσωπικές απορίες που ως βάση είχαν το πως πραγματοποιείται η επικάθιση αισθήσεων του οικείου στον δημόσιο χώρο, ώστε να επιτευχθεί μία σχεδιαστική προσέγγιση που απαντά σε αυτά τα ερωτήματα σε δεύτερο χρόνο, προέκυψε η συνειδητοποίηση πως αυτά τα ερωτήματα ξεφεύγουν από το υποκειμενικό και οφείλουν να απαντηθούν από ένα πιο ευρύ πλαίσιο ανθρώπων.

Έτσι, οργανώθηκε αυθόρμητα ένα πρακτικό πείραμα μέσω του οποίου κλήθηκε μία μικρή ομάδα ανθρώπων σε διαφορετικούς δημόσιους χώρους στην πόλη και της ζητήθηκε να κάνει κάποιες δραστηριότητες μέσα σε αυτούς. Δόθηκε έμφαση, επίσης, στα αντικείμενα που φέραν από το σπίτι τα άτομα, δηλαδή στις τσάντες τους.

Στο τέλος του πειράματος συμπληρώθηκε ένα ερωτηματολόγιο από κάθε άτομο και φωτογραφήθηκε το εσωτερικό της κάθε τσάντας.

Το πείραμα επαναλήφθηκε δύο φορές: στην πόλη του Βόλου, με σημεία προσέγγισης την παραλία στο Ίσαλο και το skatepark στον Άναυρο και στην πόλη των Ιωαννίνων, με σημεία προσέγγισης το δάσος και ένα παραλίμνιο βραχώδες σημείο.

Εικ. 9,10 Αφίσες που στάλθηκαν στους συμμετέχοντες

Άσκηση 1 : Ποιοί είναι οι τρόποι που μπορούμε να κάτσουμε, να ξαπλώσουμε στο χώρο; (5 λεπτά) (χωρίζομαστε σε γκρουπ ώστε να είναι εύκολη η φωτογράφιση.)

Σενάρια

(Ατομικό) Αν έπρεπε να κοιμηθείται κάπου στο χώρο ποίο σημείο θα επιλέγατε και πως θα ξαπλώνατε; (10 λεπτά)

(Ομαδικό-Ατομικό) Αν έπρεπε να φτιάξετε ένα καθιστικό με τις τσάντες σας (εξωτερικό-εσωτερικό) και τη χρήση του χώρου τι πως θα το διαμορφώνατε; (10 λεπτά)

(Ομαδικό- Ατομικό) Σε περίπτωση ακραίας καιρικής αλλαγής (έντονη βροχόπτωση) πως θα μπορούσατε με τη χρήση της τσάντας και του χώρου να δημιουργήσετε ένα σημείο που να προστατεύεστε; (5 λεπτά)
skatepark -παραλία

(Ομαδικό ή επι μέρους ομάδες) Αν βγάλει το καθένα ένα τυχαίο αντικείμενο από την τσάντα του, τι παιχνίδια μπορούν να δημιουργηθούν; (5 λεπτά)

**δεν έχουμε στόχο να σταματήσουμε τις διαδικασίες που διεξάγοντε τις χρονικές στιγμές που θα δραστηριοποιηθούμε στους χώρους, αλλά να συμμετασχουμε σωματικά διαταρράσσοντας την “κανονικότητα” των διαδικασιών.

(απαντάμε αυθόρμητα χωρίς περιορισμούς/ με λέξεις και σκίτσα ή ότι άλλο θέλετε/ ανώνυμη καταγραφή)

Ηλικία: _____ Τσάντα: _____

_ Ποιά αντικείμενα κουβαλάτε απαραίτητως στην τσάντα σας;

_ Ποιά είναι τα πιο περιεργα αντικείμενα που έχετε κουβαλήσει ποτέ στην τσάντα σας; _____

_ Τι είναι αποσκευή; _____

_ Σπίτι είναι εκεί που, _____

_ Σε ποιά-ο σημεία-ο της πόλης αισθάνεσαι άνετα να ξαπλώσεις- αποκοιμηθείς; _____

_ Παιχνίδι είναι _____

_ Που έπαιξες τελευταία φορά; π.χ. στο σπίτι, στο skatepark, στην πλατεία, στο δάσος. _____

_ Τι είναι κλίση; _____

_ Ποιό ή ποιά αντικείμενα (π.χ. συσκευές, στοιχεία του μπάνιου, έπιπλα, διακοσμητικά, δομικά στοιχεία) του σπιτιού λείπουν από το δημόσιο χώρο; _____

_ Τι είναι θήκη; _____

_ Δημόσιος χώρος είναι εκεί που, _____

_ Πως ο δημόσιος χώρος σε σχέση με τη δομή του χώρου, θα λειτουργούσε και ως σπίτι; _____

Εικ. 11 Δραστηριότητες που οι συμμετέχοντες καλούνταν να κάνουν στους χώρους

Εικ. 12 Ερωτηματολόγιο

Εικ. 13 Τρόποι που μπορούμε να κάτσουμε- ξαπλώσουμε στο χώρο

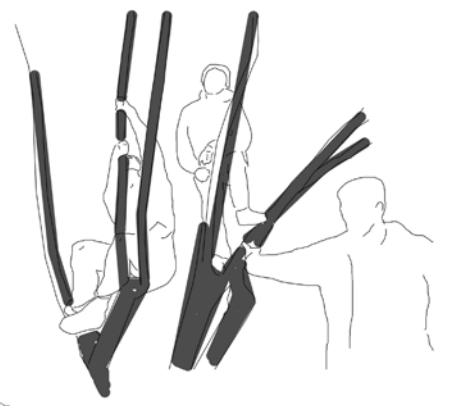
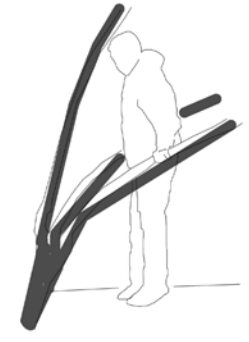
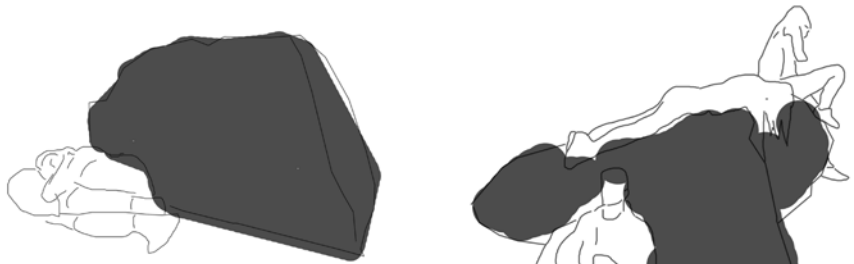
Εικ. 14 Σημείο ύπνου

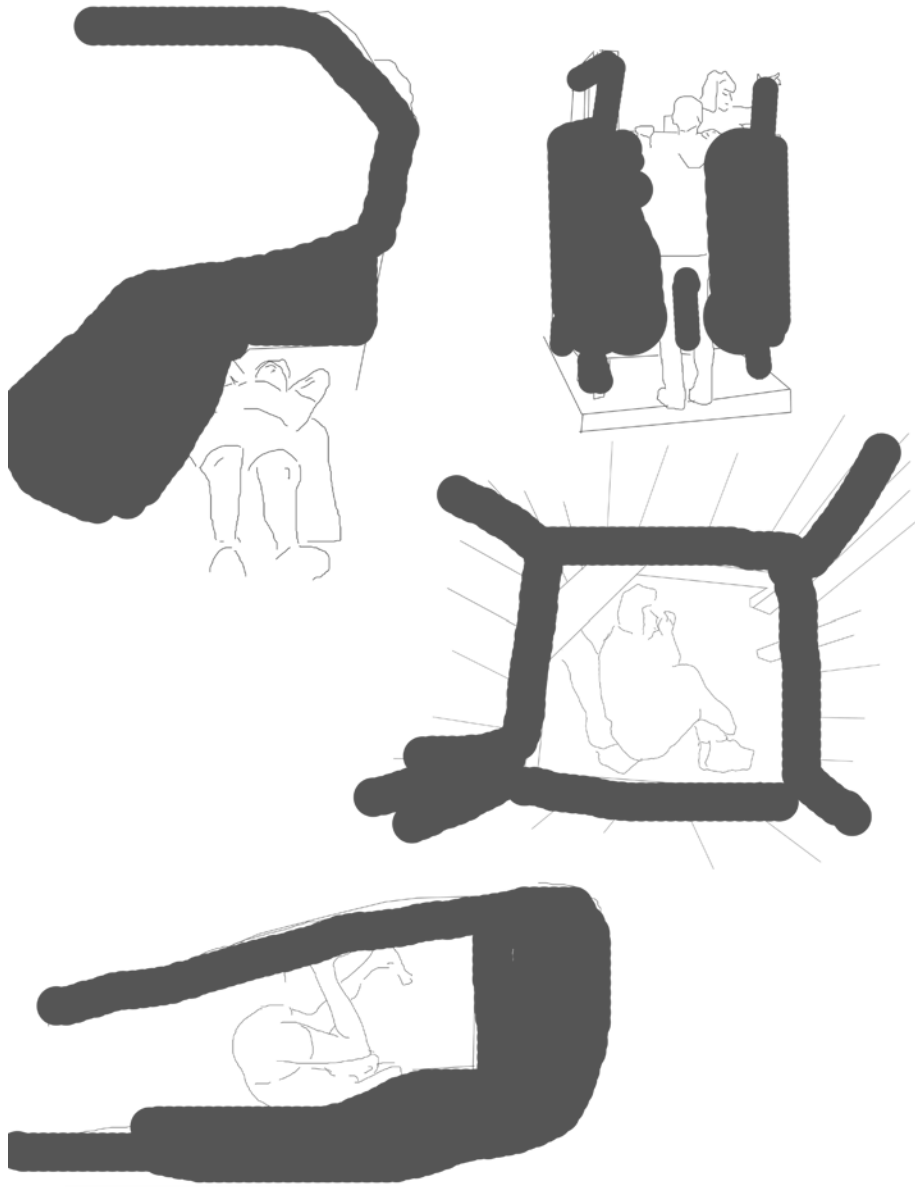

Εικ. 15 Παιχνίδια με αντικείμενα των τσαντών και του χώρου

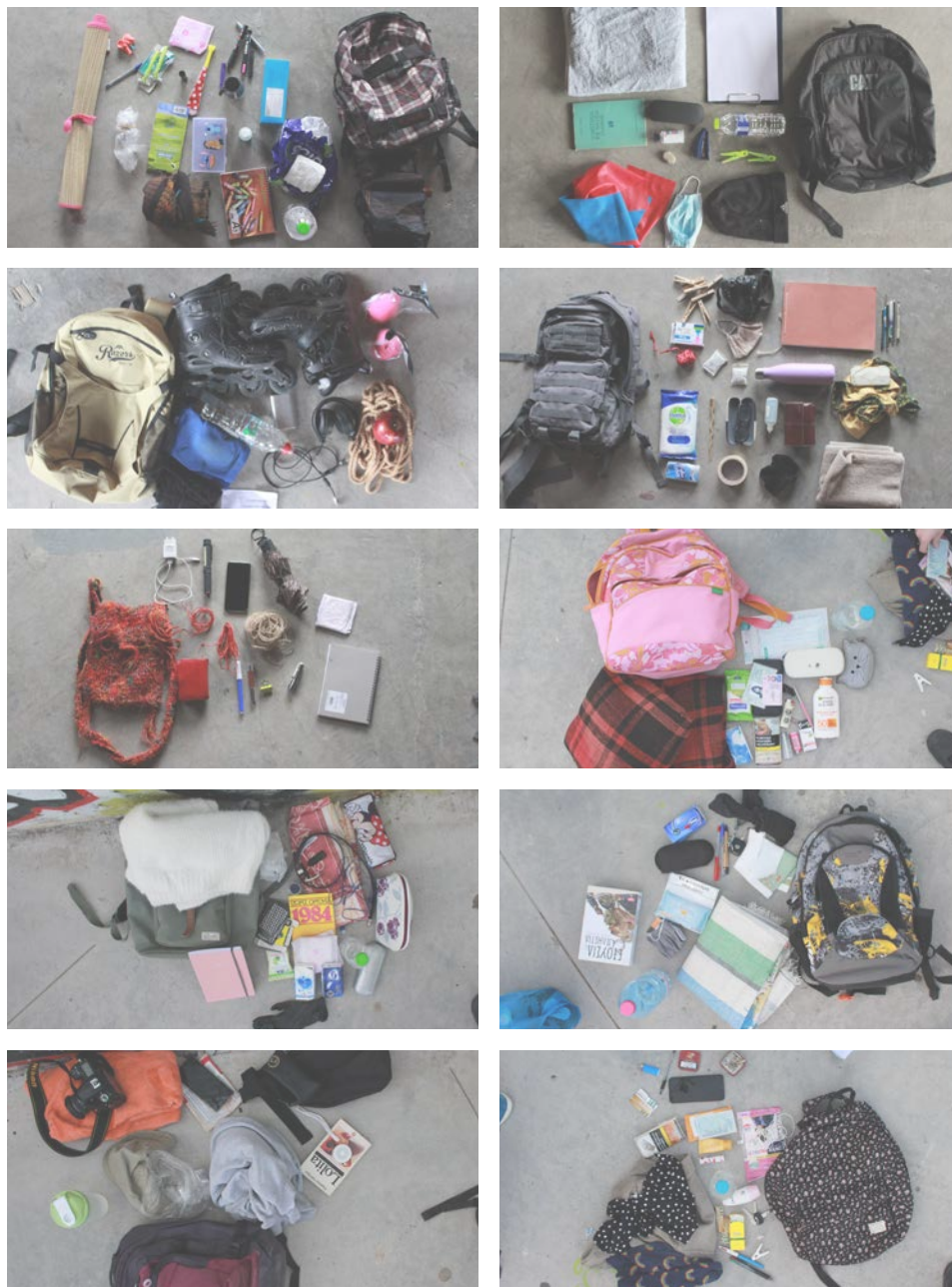

Εικ. 16 Στέγαστρα σε καιρική αλλαγή

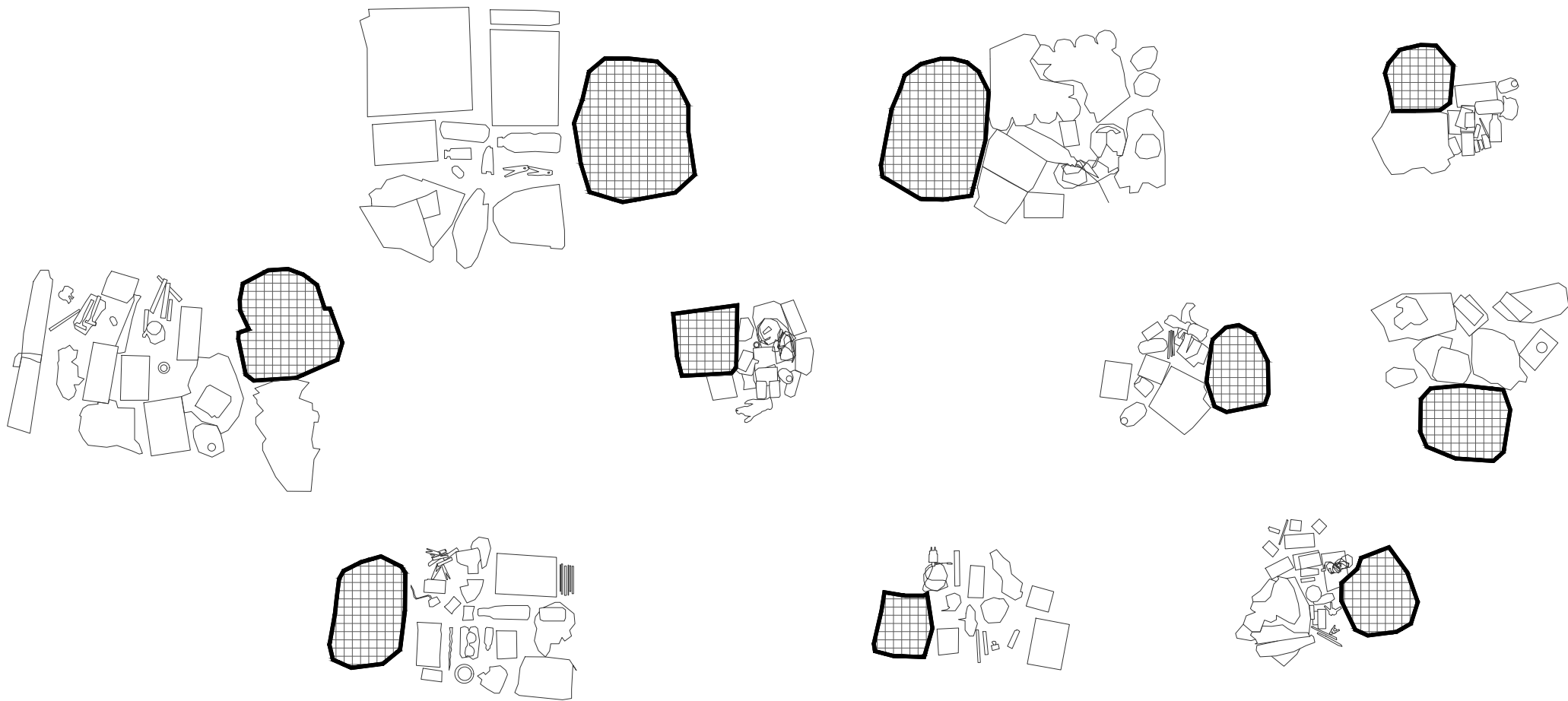
Εικ. 17, 18, 19 Διαγράμματα αφαιρετικά χώρων του πειράματος

Εικ.20,21,22,23,24,25,26,27,28,29. Τσάντες συμμετεχόντων του πειράματος

Το πείραμα ιδανικά θα επαναλαμβανόταν πολλές ακόμα φορές ώστε να γίνει προσέγγιση πολλών σημείων στην πόλη, πράγμα που δεν κατέστη δυνατό. Βάσει των συνθηκών πάρθηκε η απόφαση να δοθούν τα ερωτηματολόγια σε περισσότερα άτομα από αυτά που έλαβαν μέρος στα πειράματα, ώστε να υπάρξει μέσω αυτών μία πιο σφαιρική άποψη για τα ερωτήματα που προέκυψαν στο πως προσεγγίζω σχεδιαστικά τον δημόσιο χώρο και πως ενεργοποιώ σε αυτόν συνθήκες οικειότητας.

Τέλος, το πείραμα από μόνο του δεν λειτουργησε όπως περίμενα καθώς κυρίως ο χρόνος από τις ομάδες ήταν περιορισμένος και τις δύο φορές που επαναλήφθηκε. Παρόλα αυτά μου έδωσε πολλές διαφορετικές οπτικές για το πως δημιουργούμε τον χώρο, πως χρησιμοποιώντας υλικά από το περιβάλλον και τη φαντασία μπορούμε να δημιουργήσουμε νέες προσεγγίσεις για την κατοίκηση, πόσο διαφορετικά ανάλογα με την προσωπικότητα του κάθε ατόμου επιλέγονται τα σημεία στα οποία θα κάτσει, θα ξαπλώσει, θα ρεμβάσει. Τα ερωτηματολόγια από την άλλη που μοιράστηκαν στο τέλος του πειράματος ξεκίνησαν να μου επιστρέφουν πολύ υλικό για σκέψη όπως θα γίνει αντιληπτό στη συνέχεια με την ανάλυσή τους.

Εικ. 30 Διαγράμματα που προέκυψαν από τις φωτογραφίες των τσαντών που δημιούργησαν οι συμμετέχοντες για το πείραμα

A2

Ανάλυση ερωτηματολογίων/
απεικονίσεις

Το πείραμα έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο στην επιλογή των ερωτήσεων και τη σύνθεση των ερωτηματολογίων, καθώς έπαιρνε τη θέση της σύνοψης μιας εμπειρίας στο χώρο από τους συμμετέχοντες. Με αυτόν τον τρόπο αποφάσισα πως δεν ήθελα να έχει μία τυπική μορφή ερωτηματολογίου αλλά ήθελα να ζητήσω από τους ερωτώμενους πιο ελεύθερα τις σπτικές τους σε σχέση με τα ζητήματα που προσπαθώ να απαντήσω και να σχεδιάσω για αυτά.

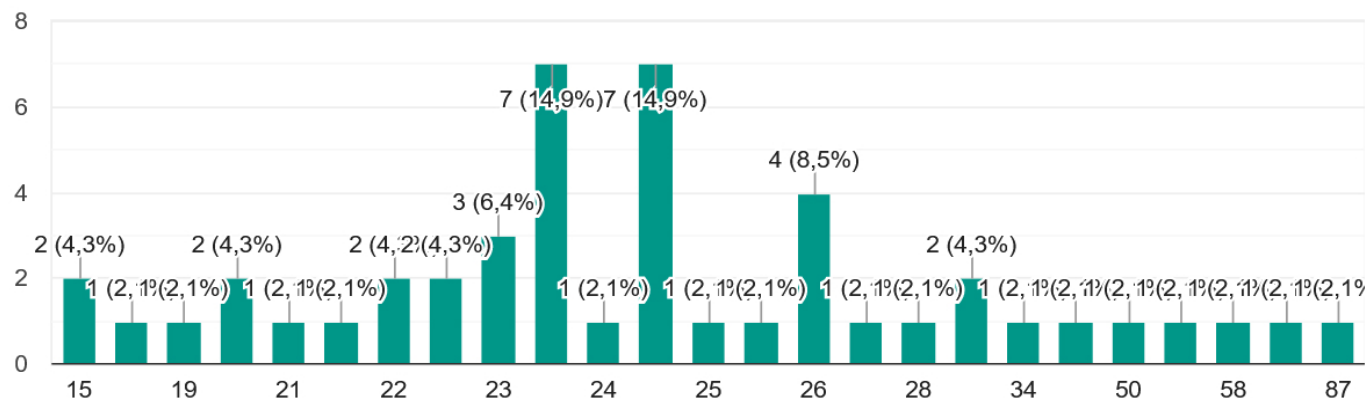
Το γεγονός του ότι οι ερωτήσεις ήταν ανάπτυξης χωρίς περιορισμούς λέξεων, πάνω σε ερωτήσεις σε πρώτη ανάγνωση αφηρημένες, μου έδωσε πίσω πολύ ενδιαφέρουσες προσεγγίσεις.

Κυρίαρχο στοιχείο των ερωτηματολογίων επιχειρήθηκε να είναι η σύνδεση του σπιτιού με την πόλη, άρα των βασικών ερωτημάτων της ίδιας την εργασίας και της συλλογιστικής της πορείας.

Οι απαντήσεις των ερωτηματολογίων είναι 47. Το ηλικιακό φάσμα των ανθρώπων που απάντησε το ερωτηματολόγιο είναι από 15 έως 87 χρονών. Μέσα από την ανάλυση των ερωτηματολογίων δεν μπορούν να εξαχθούν επιστημονικά συμπεράσματα, καθώς δεν υπάρχουν αρκετές απαντήσεις και τα άτομα που συμμετείχαν διαθέτουν έναν κοινό παρονομαστή αρκετών προνομιών.

Ηλικία:

47 απαντήσεις

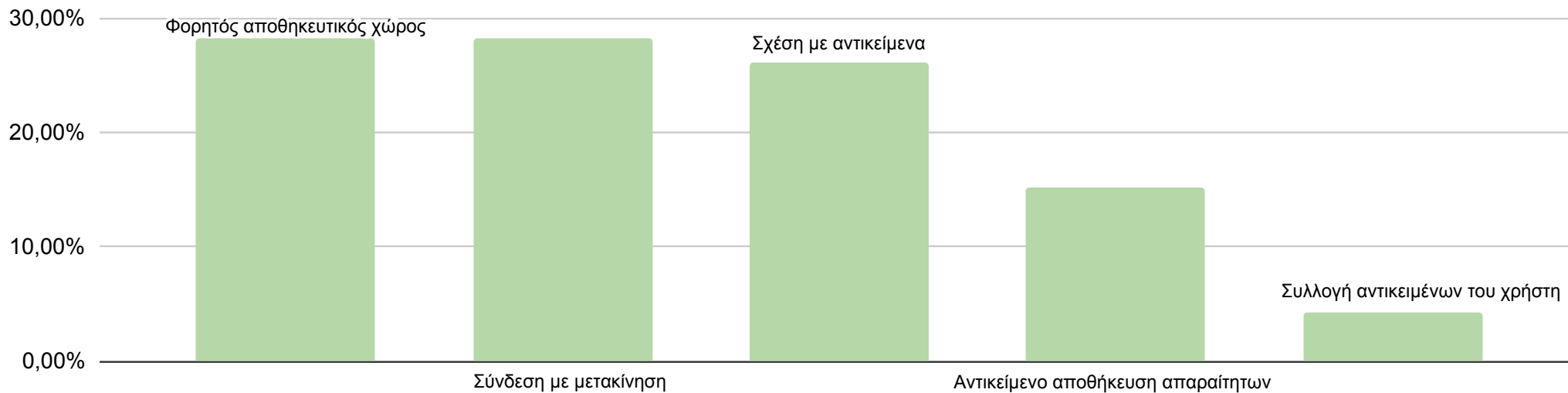
Τα ερωτηματολόγια, όπως προαναφέρθηκε έδωσαν μη αναμενόμενες προσεγγίσεις στα προσωπικά μου ερωτήματα και λειτούργησαν σαν ένας μηχανισμός έμπνευσης, με βάση την προσωπική μου αποκωδικοποίηση που γεννά παραδείγματα χώρου, σκέψεων ακόμα και λεξιλογίου για το χώρο. Έτσι, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία τους για την διερευνητική προσέγγιση των ερωτημάτων χρησιμοποιώντας διαφορετικές μεθόδους απεικόνισης.

Στη συνέχεια ακολουθεί η πρώτη

ανάλυση των ερωτηματολογίων ανά ερώτηση.

Η πρώτη ανάλυση των ερωτηματολογίων είναι στατιστική βάση των απαντήσεων που δόθηκαν πάνω από μία φορά ενώ οι μονομερείς απαντήσεις εμφανίζονται μετά την πρόταση “άλλες απαντήσεις”. Στη συνέχεια θα ακολουθήσει η προσωπική μου ανάλυση μέσα από διάφορες μεθόδους απεικόνισης και επεξεργασίας των στοιχείων των ερωτηματολογίων που επιλέγω πέραν της στατιστικής.

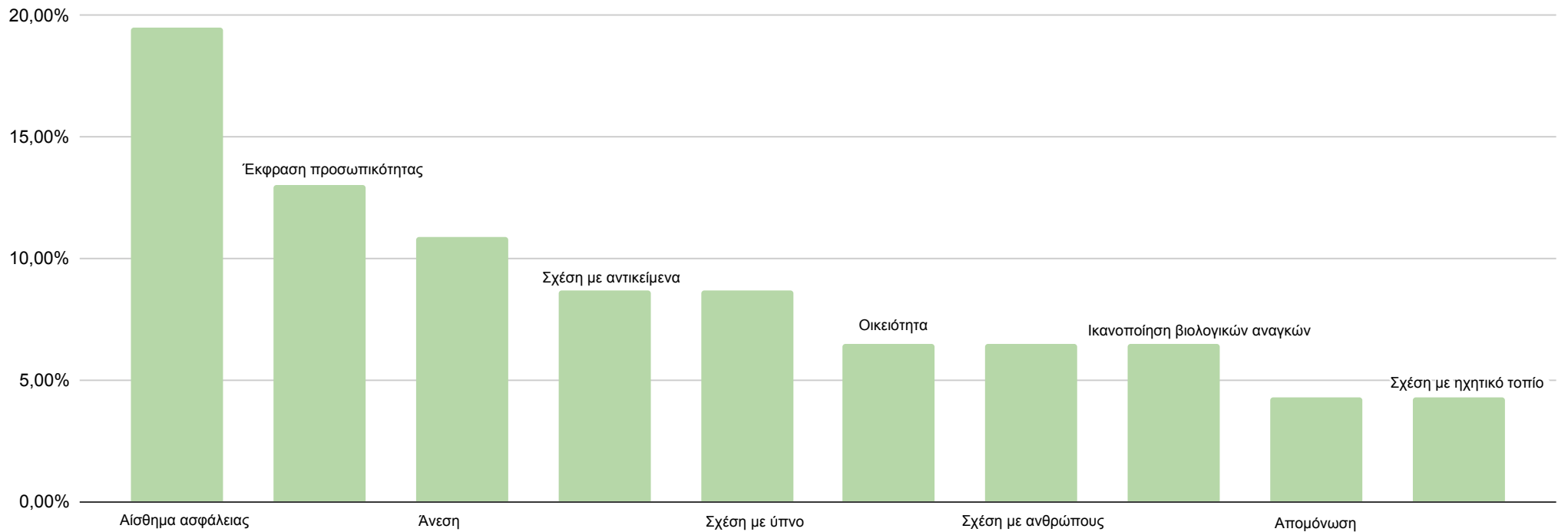
(Ερώτηση 1) “Τι είναι αποσκευή;” :

Άλλες απαντήσεις:

Αντικείμενο με περιεχόμενα
Η τσάντα στη γλώσσα των αεροπλάνων
Αναγκαίο βάρος
Το μόνο πράγμα που θα μυρίζει οικεία
Όλα όσα χωράει και όλα όσα είναι το μαγικό μας αυτοκίνητο

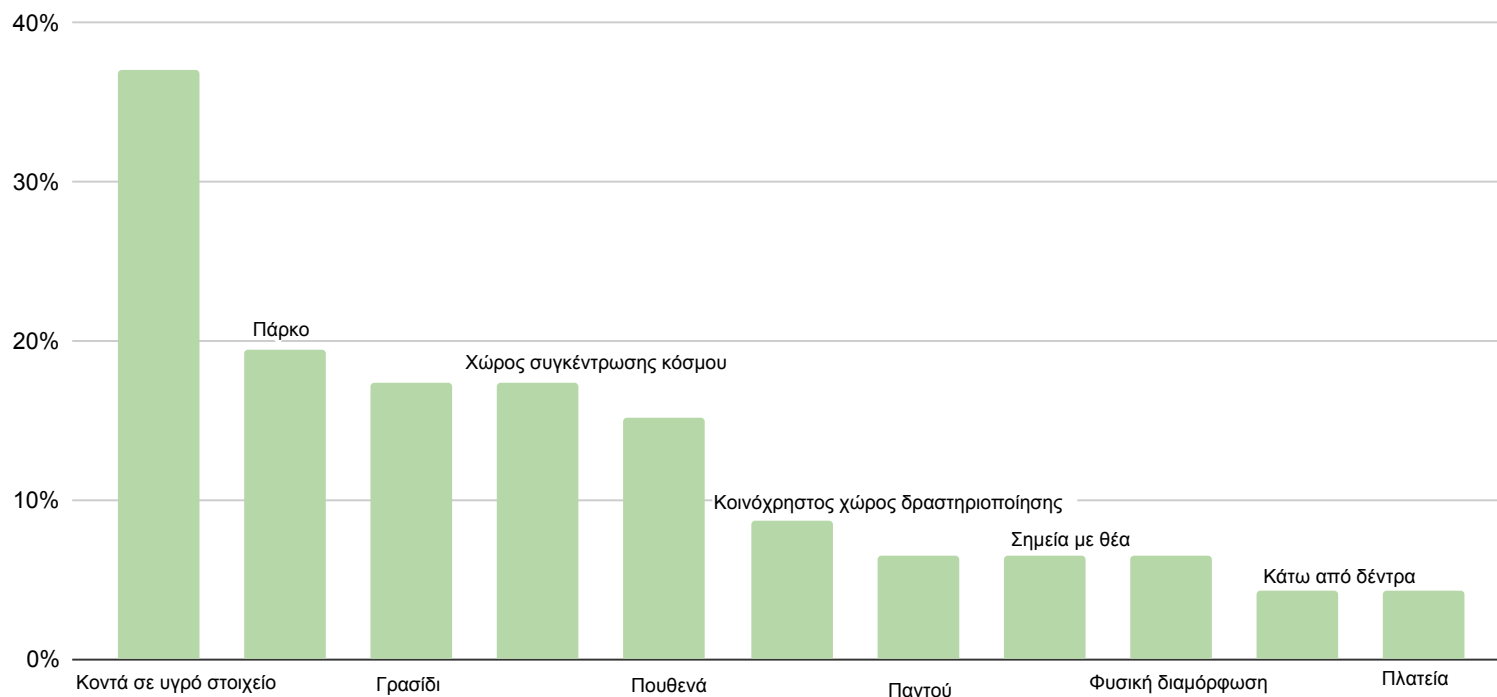
(Ερώτηση 2) “Σπίτι είναι εκεί που...”:

Άλλες απαντήσεις:

Το wifi συνδέεται
Είναι τα ζώα μου
Με πηγαίνει ο δρόμος
Παμε για να είμαστε μόνοι μας μαζί με άλλους
Είναι όλες οι αποσκευές
Δεν χρησιμοποιείς αποσκευές για να αποθηκεύσεις τα ρούχα σου, αλλά την Ντουλάπα
Θεωρείς ότι είναι σπίτι
Είσαι
Δεν υπάρχει καταστολή
Έχει φαγητό, νερό
Κοντα σε θάλασσα και σε υψος με πολυ πρασινο, νερό και ήλιο
Που νιώθεις χαρούμενος δίχως κανόνες

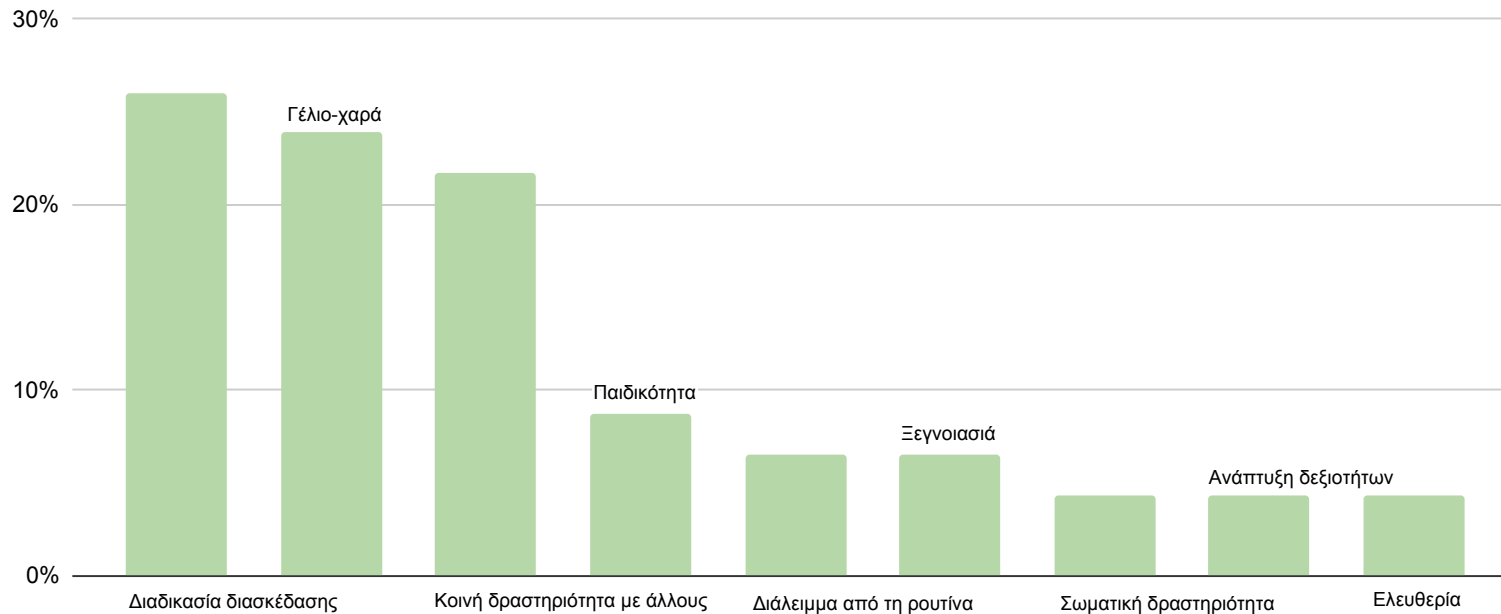
(Ερώτηση 3) “Σε ποιο-α σημείο-α της πόλης αισθάνεσαι άνετα να κοιμηθείς;”:

Άλλες απαντήσεις:

Σπίτι μου
Σε οτιδήποτε είναι από μάρμαρο
Όπου μπαίνει η αιώρα μου

(Ερώτηση 4) “Παιχνίδι είναι...”:

Άλλες απαντήσεις:

Ένα σύνολο συνθηκών και κανόνων που πλαισιώνουν κάποια αντικείμενα για να δώσουν μία διαδικασία ψυχαγωγίας

Τα παιδιά στην γειτονιά που φωνάζουν τις Κυριακές.

Κόντρα και στοίχημα

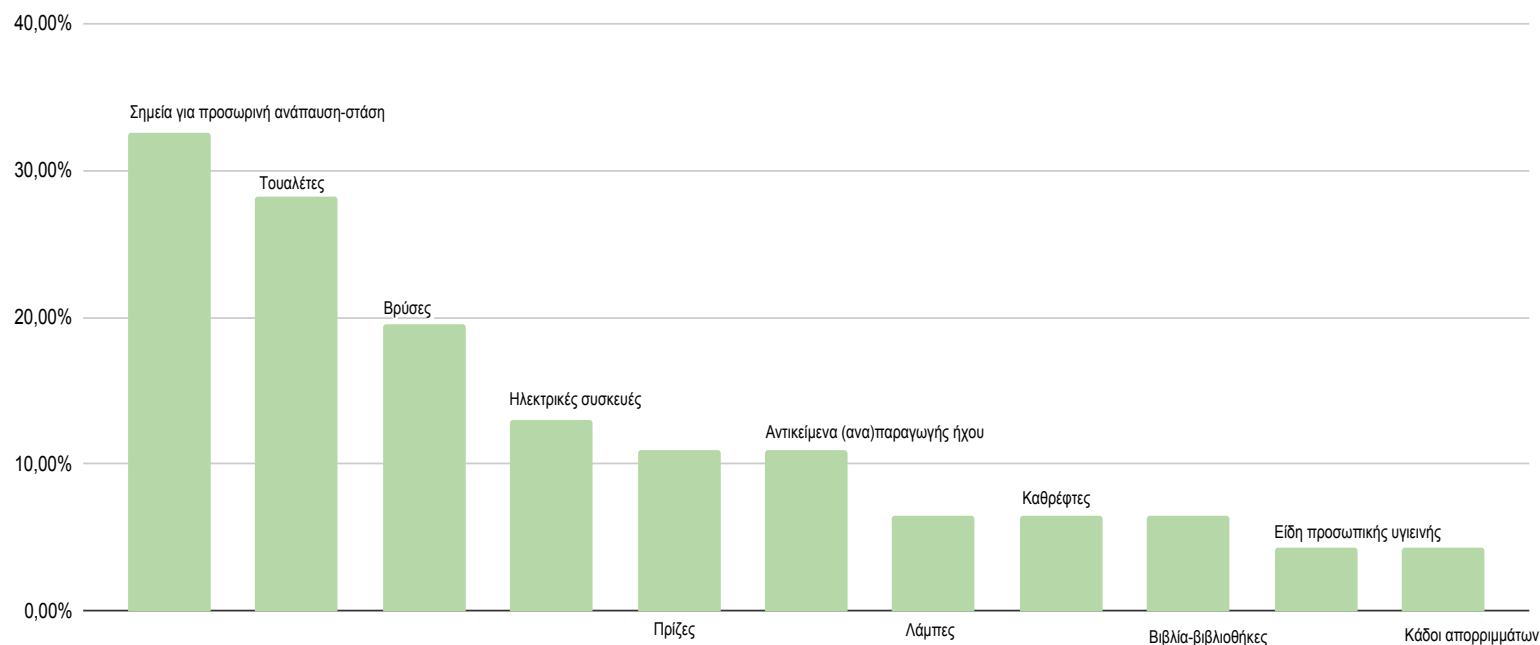
Χαχανητο και εκσταση, παθος-μανια, χαρα και λυτρωση, συμπαθεια

Η ολοκλήρωση της βιωματικής εμπειρίας ενός χώρου/τόπου

Άλλη μια λέξη που διαχωρίζει τα “σοβαρά” από τα “μη σοβαρά” πράγματα

Το να βάζεις τους κανονες και να τους πιστεύεις και να τους αλλάζεις μερα οπως θες εσυ

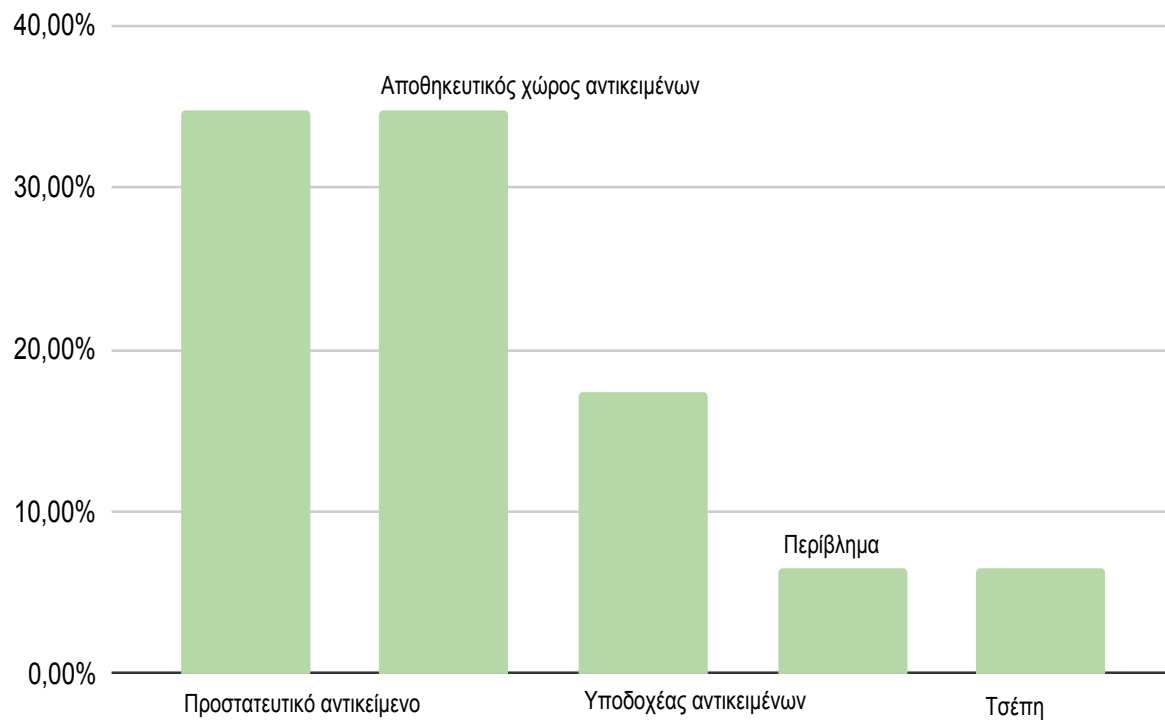
(Ερώτηση 5) “ Ποιο-α αντικείμενο-α του σπιτιού λείπουν απο το δημόσιο χώρο;” :

Άλλες απαντήσεις:

Τραπέζι
Καθρέφτες
Μαλακά στοιχεία
Ανάκλινδρα, όργανα χαλάρωσης
λουτρα! βρυσες, λεκανες, ντουζιερες (και ισως πουθενα δεν υπαρχουν τραπεζια ε;)
άνετες επιφάνειες για να βουλευτώ
Οτιδήποτε υπάρχει σε ένα σπίτι θα μπορούσε να υπάρχει και σε ένα δημόσιο χώρο
ανετα καθισματα, μαλακα υλικα
Κάποιου είδους μαλακη επιφάνεια, καποιο φωτιστικό
Wi-fi
τα βαζα μου
παπουτσοθήκη
ενα τραπεζακι με το καθισμα του
πιγκάλ

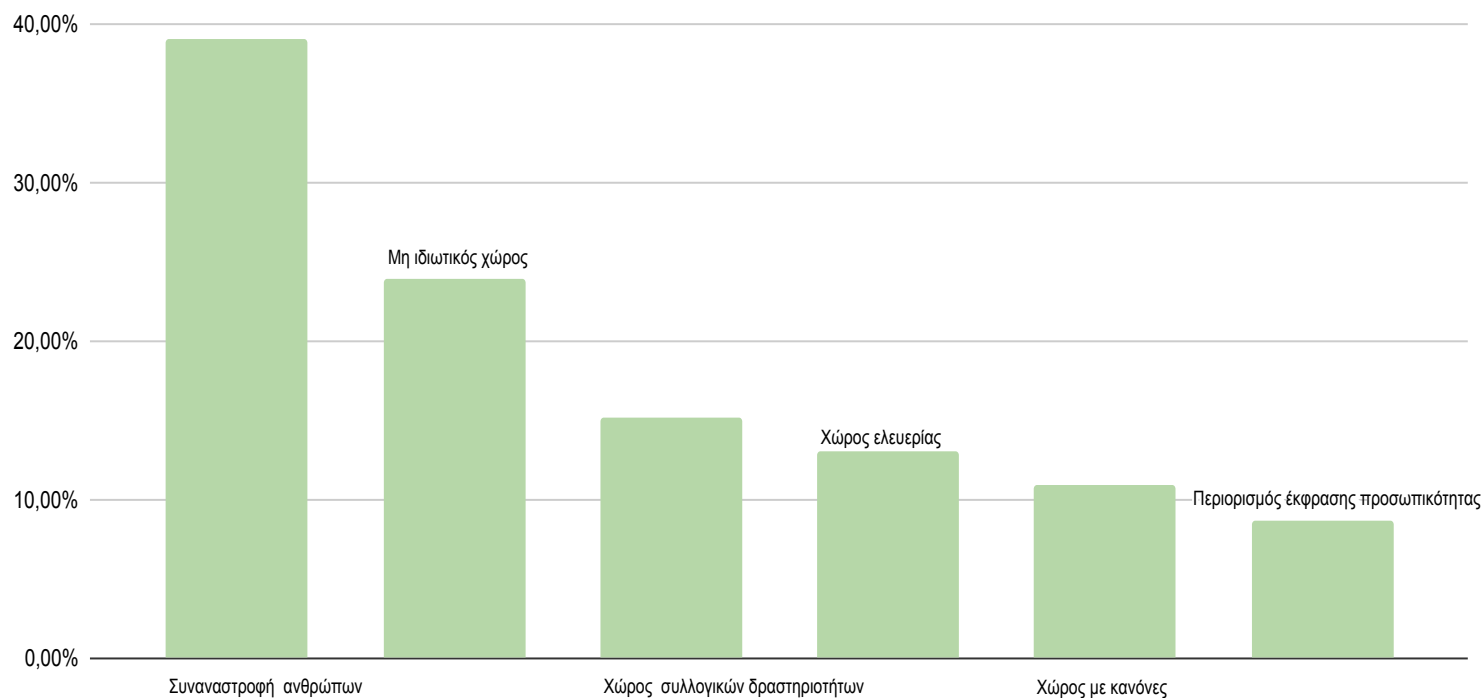
(Ερώτηση 6) “Τι είναι θήκη;” :

Άλλες απαντήσεις:

μια πιο ευφάνταστη λέξη για το κουτί.
μέρος της τσάντας
ό,τι εγκολπώνει ακριβώς
περίβλημα της ουσίας
κάτι που κάνεις “τσουπ” και χωράει κάποιο αντικείμενο μέσα
κάτι σαν τσέπη

(Ερώτηση 7) “Δημόσιος χώρος είναι...”:

Άλλες απαντήσεις:

Βλέπω ουρανό ανενόχλητα, ακούω πουλιά, φωνές ανθρώπων, αυτοκίνητα

Πάντα πιστεύεις ότι κάποιος μπορεί να σε κοιτάει

Δεν είναι σπιτι

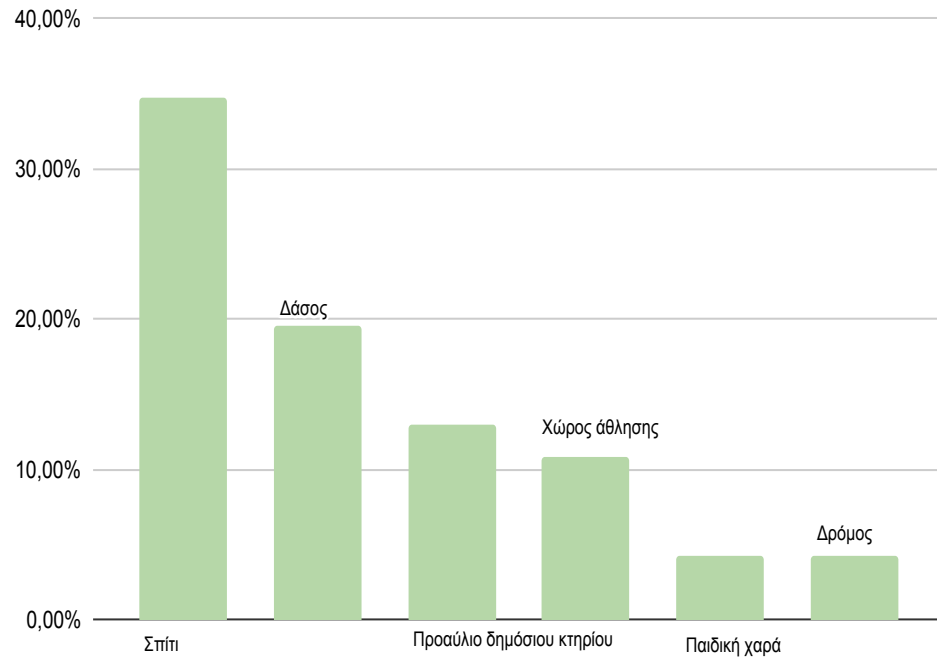
Κολλάς κορονοϊό

Η έκπληξη, το αναπάντεχο, η σύμπτωση, η συν-κλιση

Υπάρχουν δρόμοι, περνούν οχήματα, υπάρχει κόσμος, πάρκα, παραλία, πεζόδρομοι,

Πλατείες

(Ερώτηση 8) “Σε ποιο σημείο έπαιξες τελευταία φορά;” :

(Ερώτηση 9) “Πώς ο δημόσιος χώρος σε σχέση με τη δομή* του χώρου, θα λειτουργούσε και ως σπίτι; “ :

*δομή με την έννοια της μορφής (των όγκων, του εδάφους, των διαμορφώσεων, ό,τι παράγει το χώρο)

Υπόστεγα

Πράσινο

Με κατασκευές στοχευμένες προς προώθηση ενός χόμπι και δραστηριότητας που είναι οικεία στο σπίτι για τον καθένα, π.χ. μουσική, φιλιαναγνωσία

Τον χώρο τον φτιάχνουν/διαμορφώνουν οι άνθρωποι.

Περισσότερους χώρους στάσης και ανάπαυσης, διαμορφώσεις που δημιουργούν σκιά

Εκμεταλλεύοντας κάποια αντικείμενα του χώρου διαφορετικά ούτως ώστε να δημιουργηθεί ένας κλειστός χώρος φέρνοντας ανθρώπους κοντά

Μιμούμενος κάποιες στοιχειώδεις δομές προστασίας και υποδοχής του σώματος

Με χωρισμένους χώρους που θα εξυπηρετούν κάθε ανθρώπινη ανάγκη

Παρέχοντας μου δομές ώστε το σώμα να κάτσει, να κουλουριαστεί, να ξεκουραστεί μόνο του

Αν ο δημόσιος χώρος περιλάμβανε τοίχους / παράθυρα / πόρτες , αλλά με διάφανο ταβάνι , για να βλέπουμε ουρανό

Μαλλον με κάποιες διαβαθμίσεις της ιδιωτικότητας, καπως να υπάρχουν στρώσεις και ζώνες απο το πιο ανοιχτο και δημοσιο στο πιο ιδιωτικό και τρυπούλα

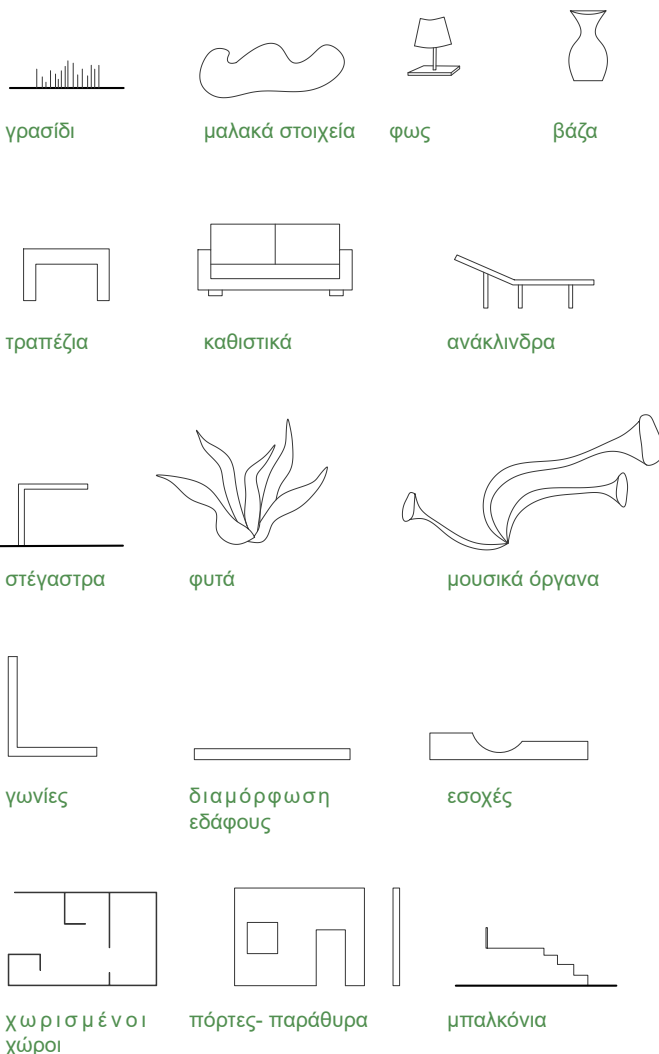
Για κάποιους ανθρώπους λειτουργεί ήδη σαν σπίτι.

Κατω απο ενα ωραιο δεντρο

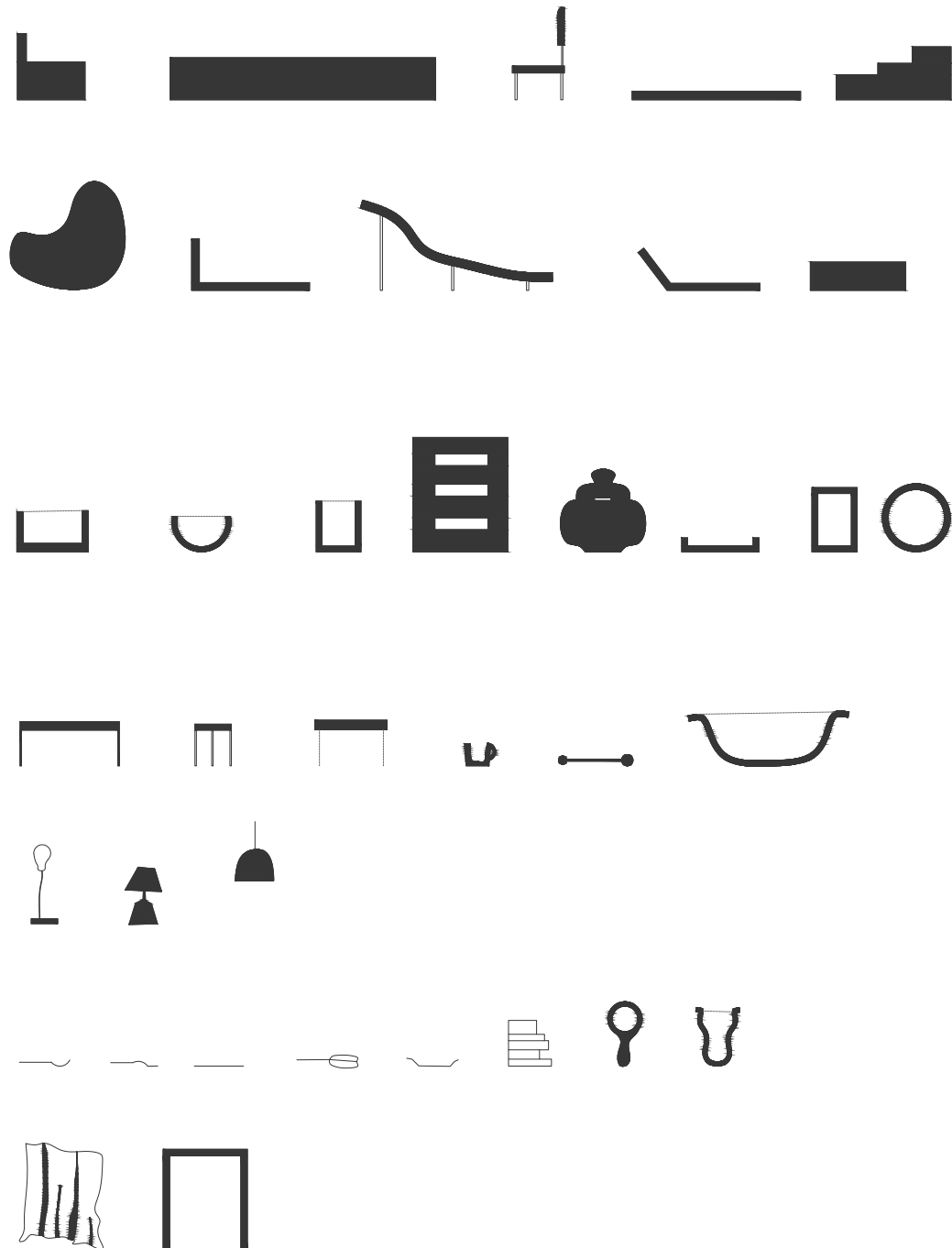
Το δεύτερο μέρος της ανάλυσης όπως προαναφέρθηκε αποτελεί την προσωπική ματιά σε σχέση με το τι αντλείται από τις απαντήσεις των ερωτηματολογίων. Επιλέγονται απαντήσεις που έχουν σχέση με το χώρο και μη άμεσα συσχετισμένες με αυτόν, που όμως σε μία δεύτερη ανάλυση δημιουργούν προτάσεις γεννούν χώρο. Η ανάλυση αυτή έγινε με σκοπό να κατανοήσω και σχεδιαστικά το πως αντιλαμβάνονται οι γύρω μου τις σχέσεις με τα ερωτήματα που έθεσα, αλλά και να δημιουργήσω ένα προσωπικό λεξιλόγιο και μία πιο ολοκληρωμένη ματιά στο πως επεμβαίνουμε στο δημόσιο χώρο, πως σχεδιάζουμε για αυτόν ώστε να ανοίγει προς τους χρήστες του, πως οι επεμβάσεις αυτές μπορούν να γεννήσουν την οικειότητα και την επανοικιοποίηση των δημόσιων χώρων γενικότερα μέσω σχεδιαστικών αποφάσεων.

Για να μπορέσω να ξεκινήσω την ανάλυση επέλεξα κάποια στοιχεία των ερωτηματολογίων με βάση τη λογική που προανέφερα.

Στοιχεία ερωτηματολογίων

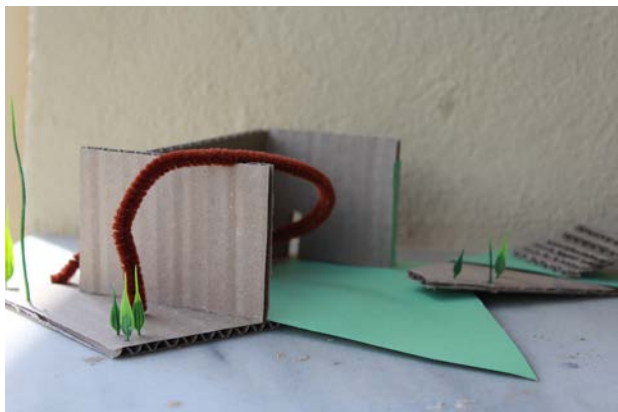
Εικ. 31 Διάγραμμα ανάλυσης στοιχείων που αντλούνται από τα ερωτηματολόγια

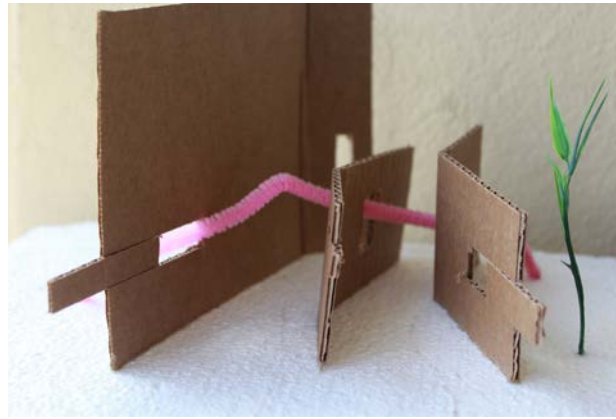
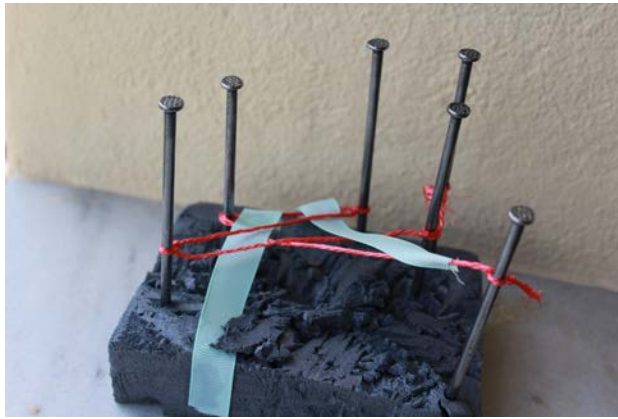

Εικ. 32 Τομές αντικειμένων του σπιτιού

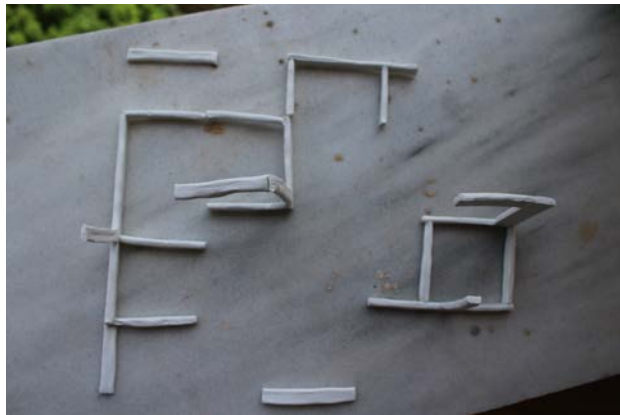
(i) Μακέτες

Με βάση τα στοιχεία που αντλούνται από τα ερωτηματολόγια, ελεύθερα ξεκίνησα να δημιουργώ μικρές μακέτες οι οποίες κατασκευάστηκαν κυρίως με υλικά που υπήρχαν στο σπίτι: πηλό, ύφασμα, χαρτόνια, γύψο, βίδες, σπάγκο, κορδέλες, σφουγγάρια, σύρμα, ξύλο, δημιουργήθηκαν περίπου 30 μακέτες.

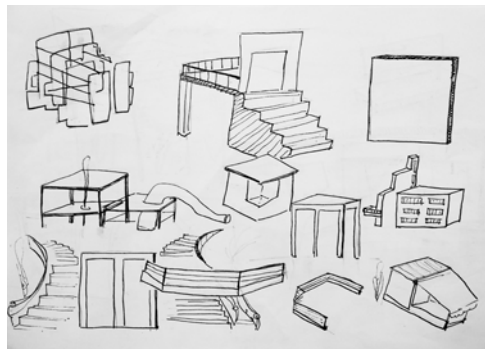
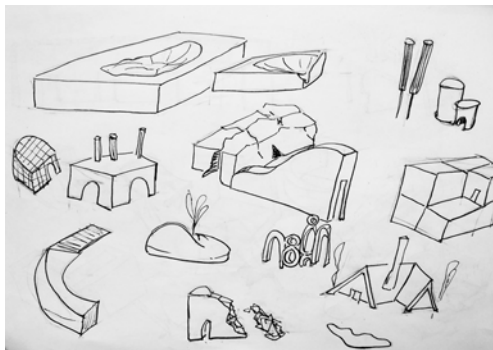
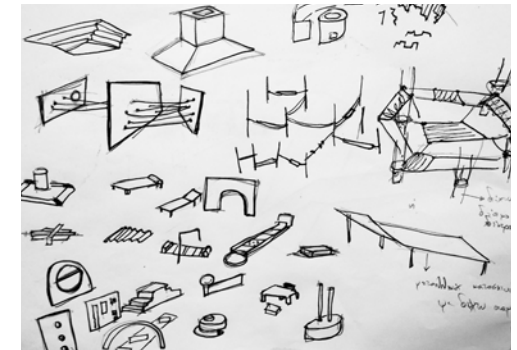
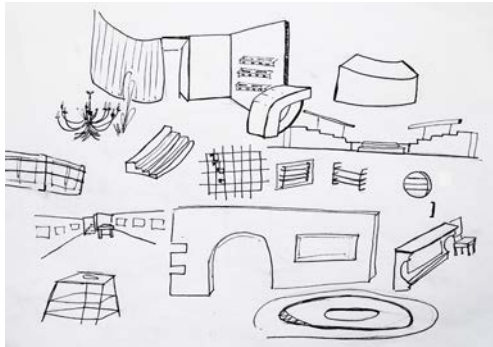
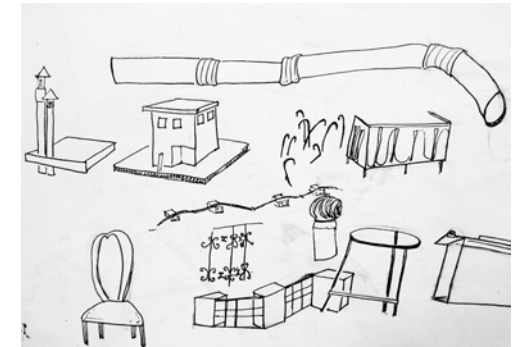
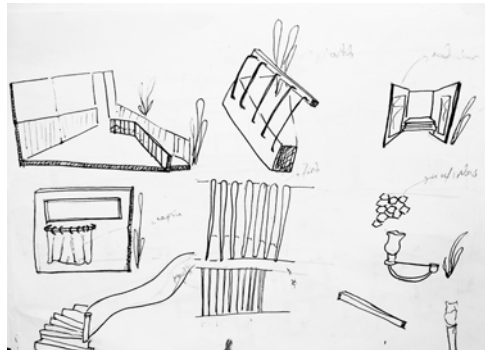
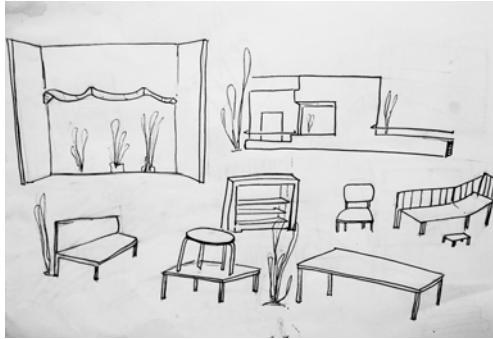

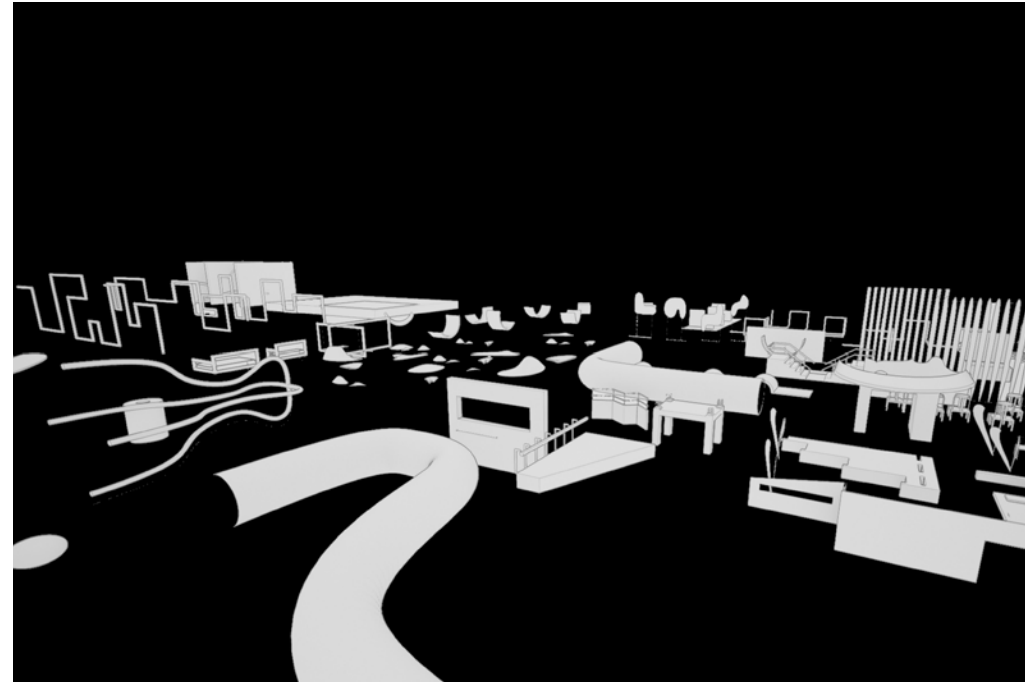
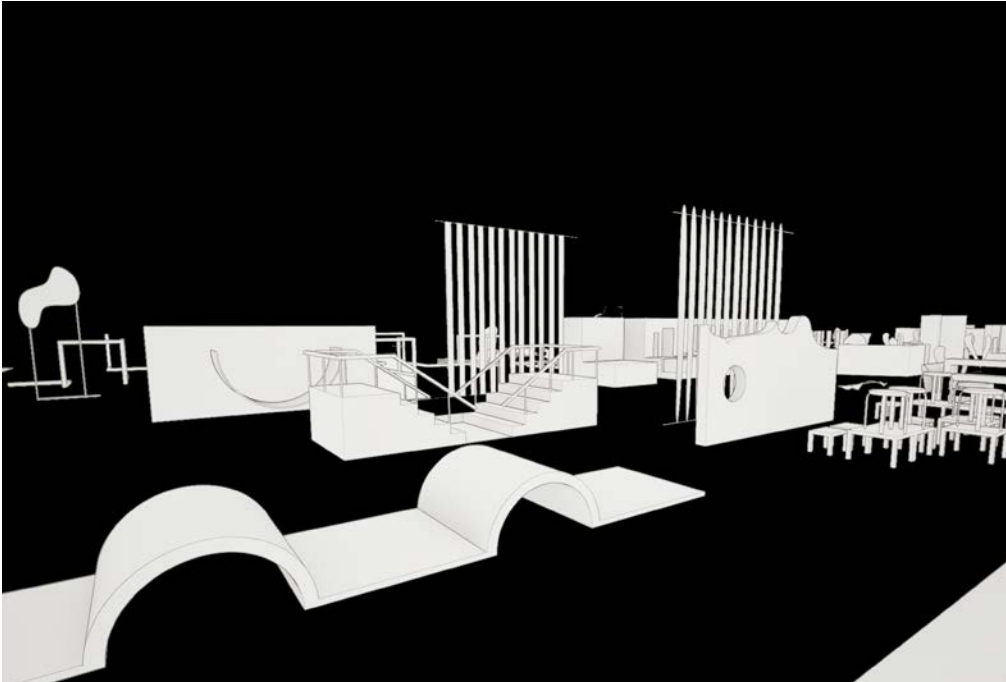
(ii) Σκίτσα

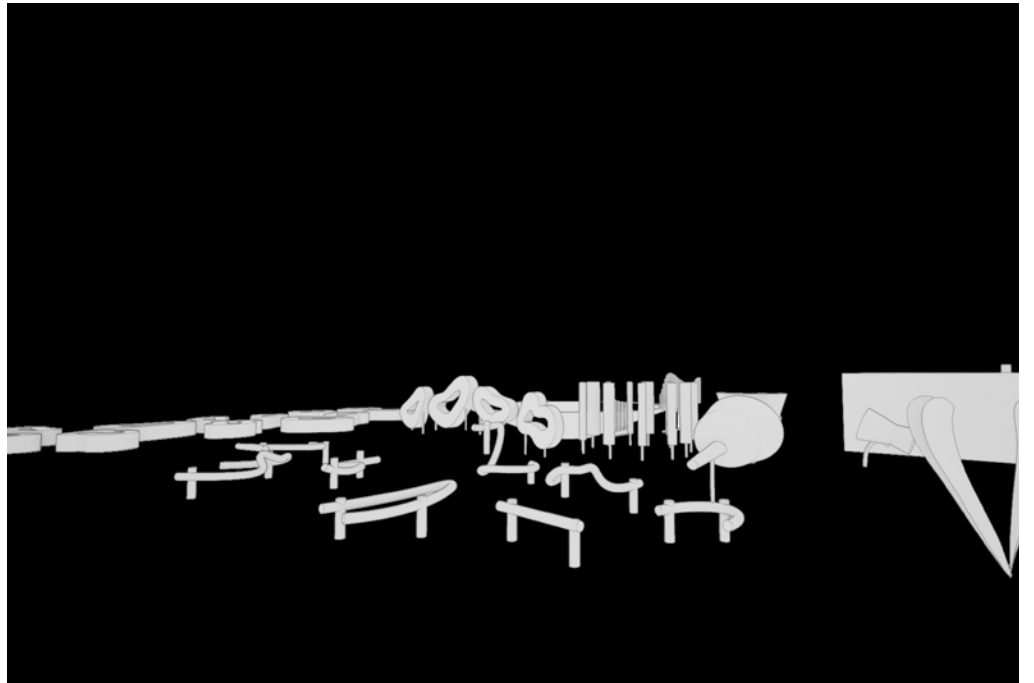
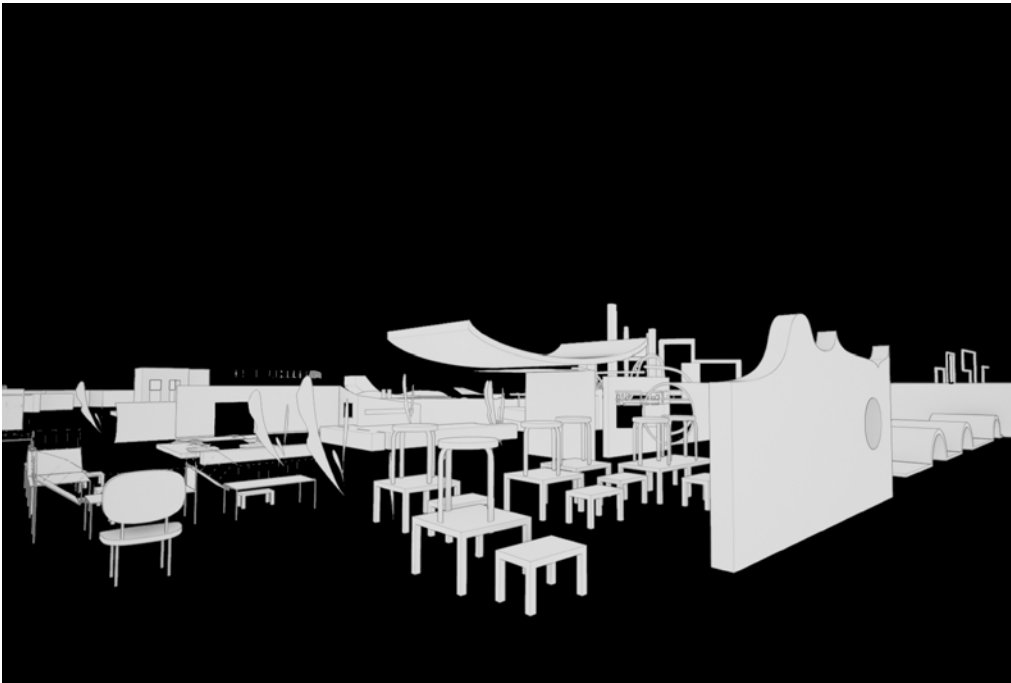
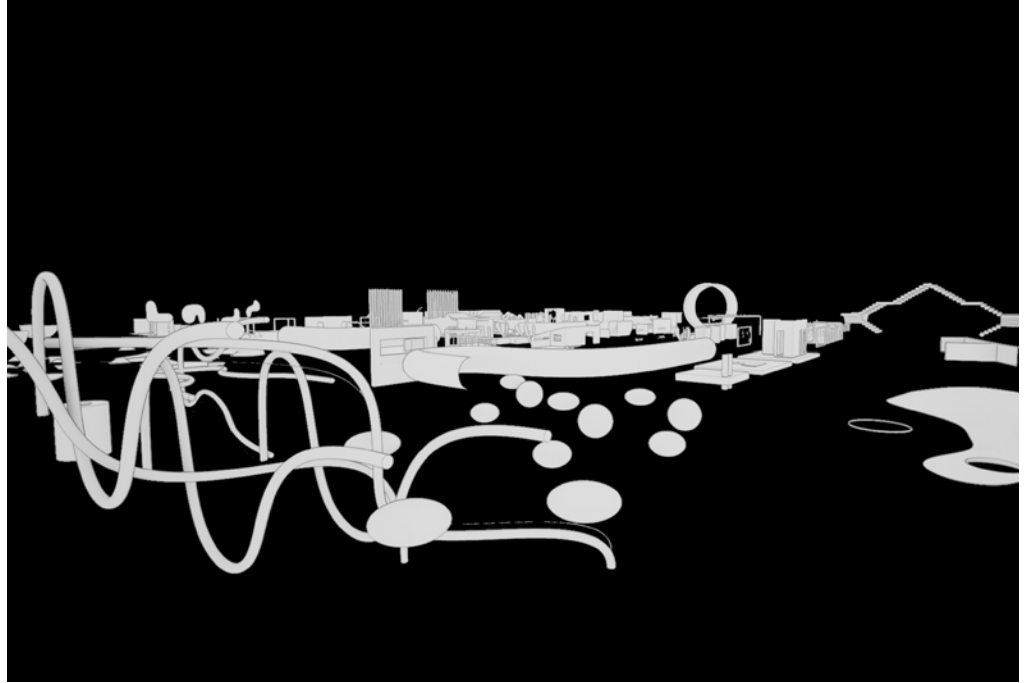
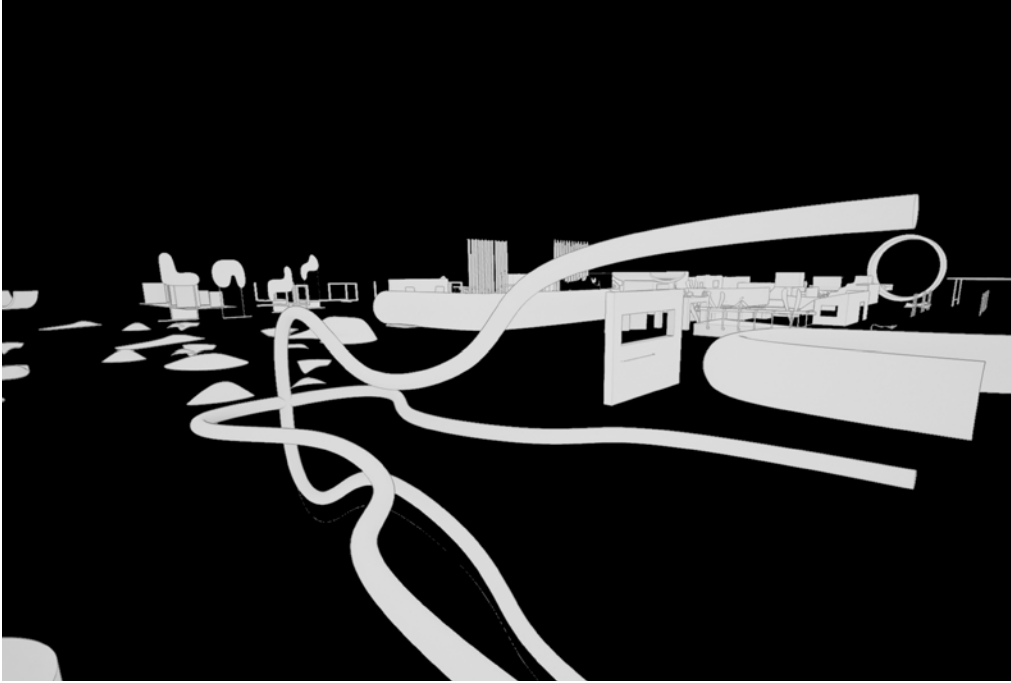
Στη συνέχεια ξεκίνησα να σκισάρω στοιχεία κυρίως του δικού μου σπιτιού και των χώρων που συσχετίζονταν με αυτό και τα στοιχεία των ερωτηματολογίων. Επεξεργασμένα όλα αυτά μέσα από τη σφαίρα της φαντασίας και των διάφορων οπτικών ερεθισμάτων που δεχόμουν γενικότερα την περίοδο εκείνη, όπου με κάποιον τρόπο συσχετιζόταν με την ανάλυση που προσπαθούσα να κάνω.

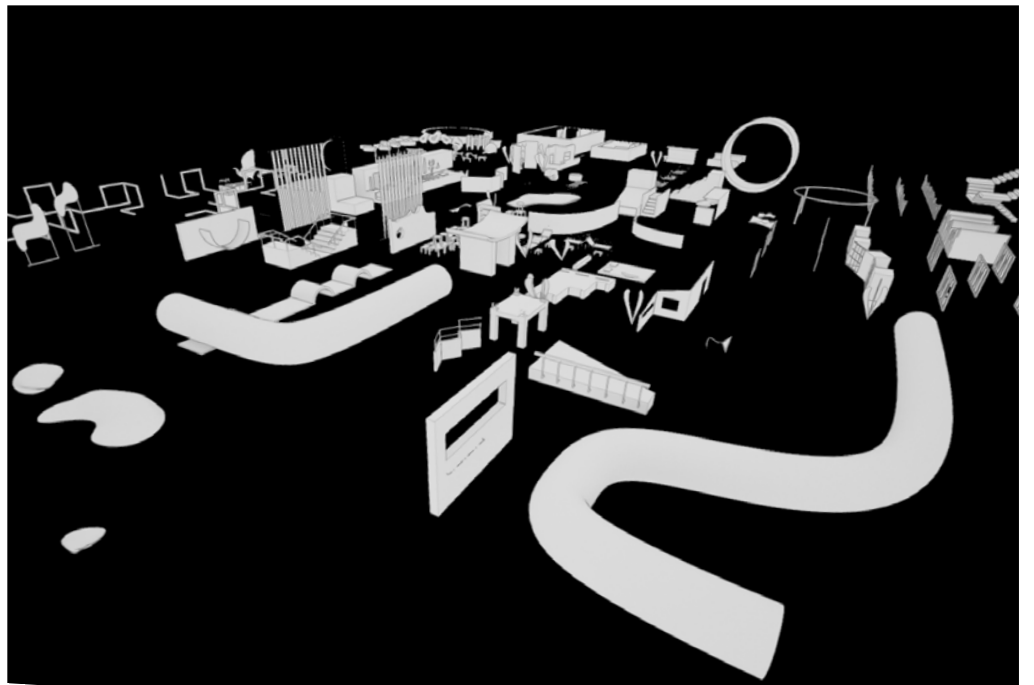
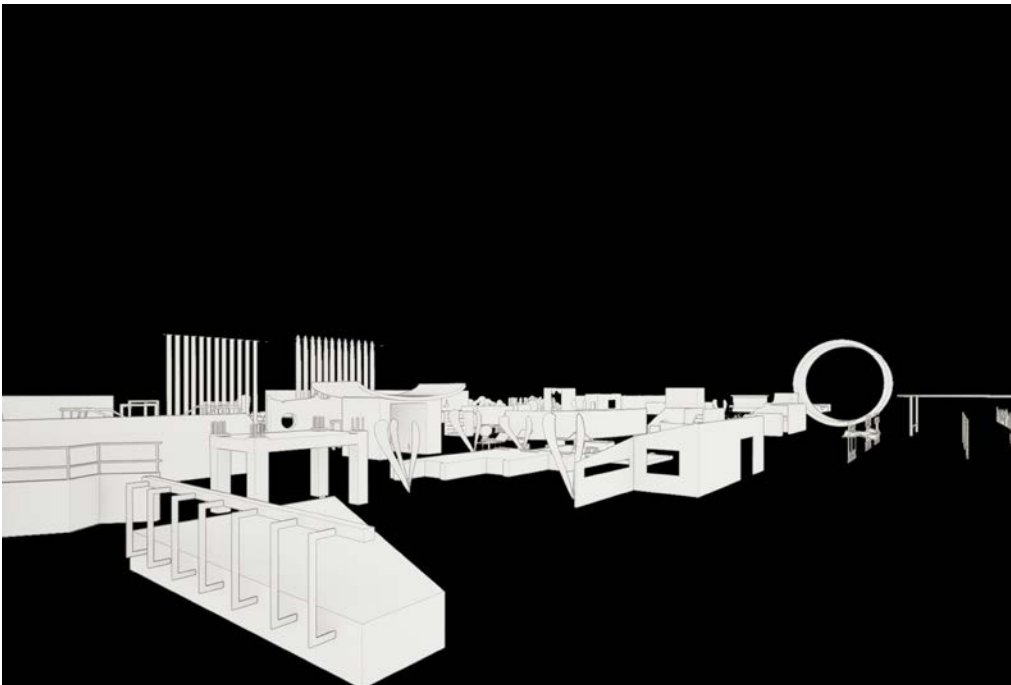
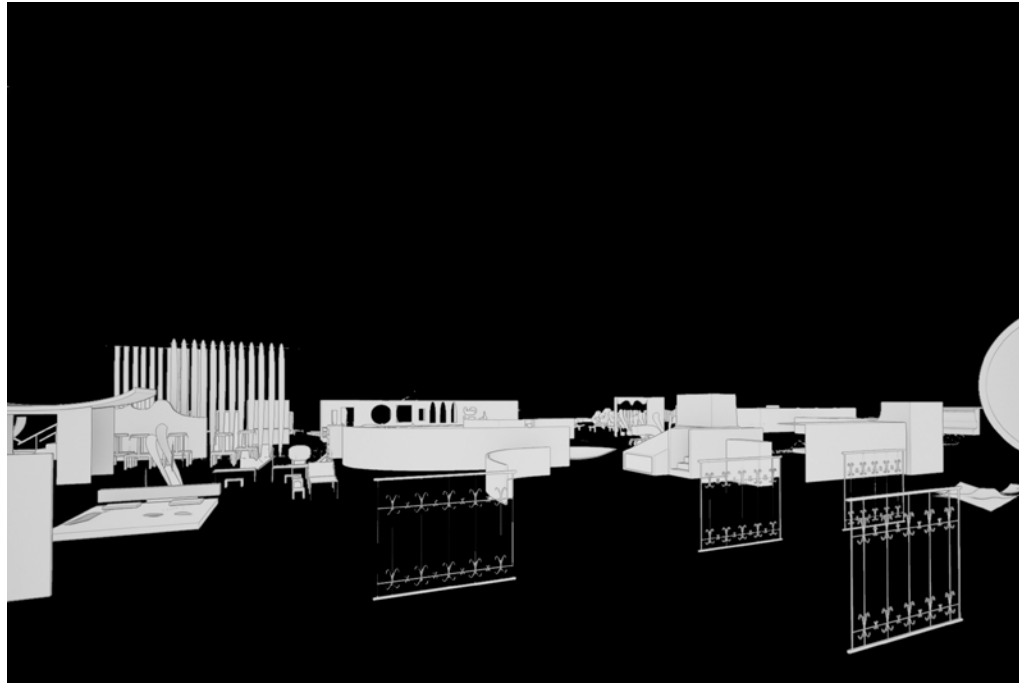
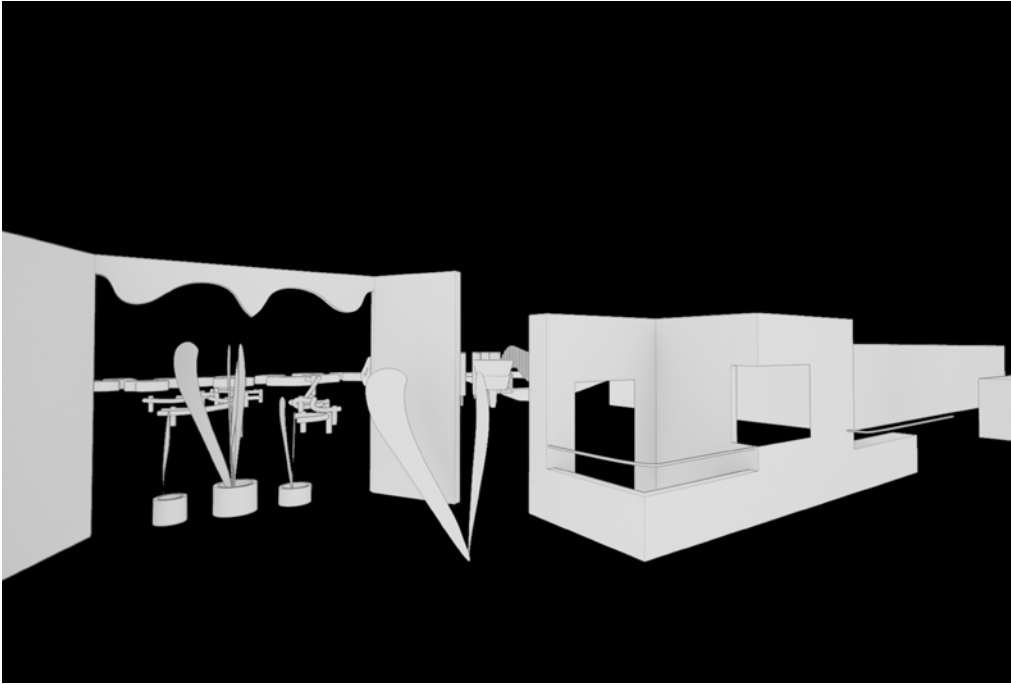

(iii) Τρισδιάστατα

Συνεχίζοντας την επεξεργασία και την ανάλυση, αυτόματα άρχισα να σχεδιάζω τα στοιχεία από τα σκίτσα σε τρισδιάστατη μορφή, πολλαπλασιάζοντας τα και δημιουργώντας και νέες μορφές δομών χώρου. Έτσι δημιουργήθηκε ένας τρισδιάστατος κόσμος αντικειμένων εμπνευσμένος από την αλληλουχία των απεικονιστικών επεξεργασιών των ερωτηματολογίων.

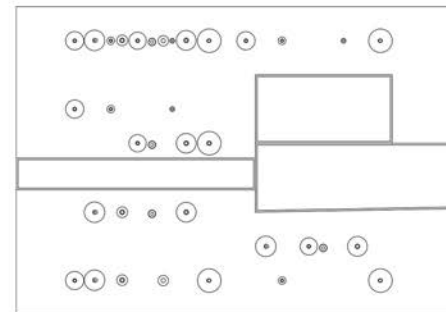
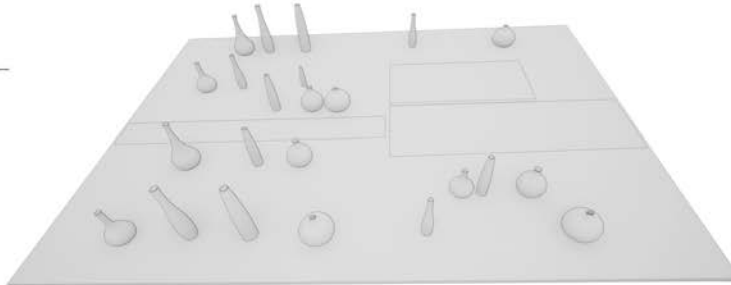
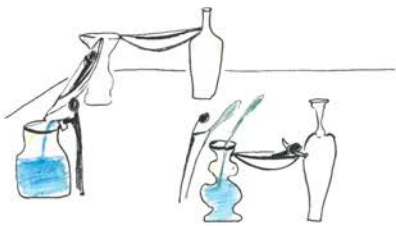

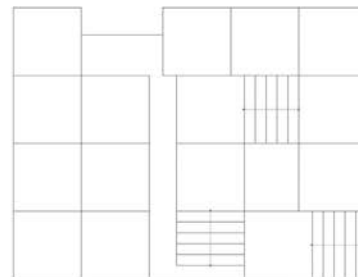
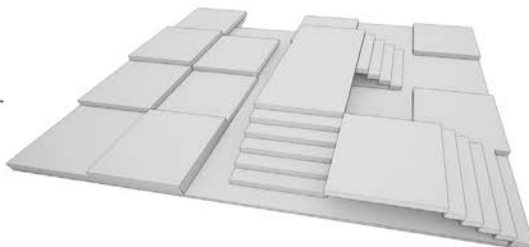
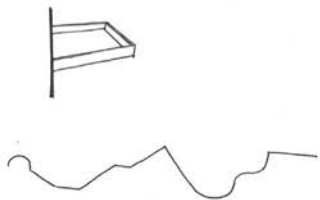
(iv) Πάρκα ανά άτομο

Τέλος, επιλέχθηκαν δέκα ερωτηματολόγια, στοιχεία των οποίων ήρθαν σε μία κυριολεκτική απόδοση χώρου με βάση τα στοιχεία που δώθηκαν από το κάθε άτομο. Η επεξεργασία ξεκίνησε με σκίτσα των ιδεών για το χώρο που συνθέτονταν μετά την ανάγνωση του κάθε ερωτηματολογίου, συνέχιζε με το τρισδιάστατο και το σχέδιο του κάθε πάρκου. Θεωρητικά αυτές οι αποδόσεις χώρου θα μπορούσαν να είναι τα ιδανικά πάρκα μικρά πάρκα μέσα στην πόλη για τον κάθε ερωτώμενο. Δίνω έτσι ένα φανταστικό όνομα ανθρώπου σε κάθε πάρκο από αυτά.

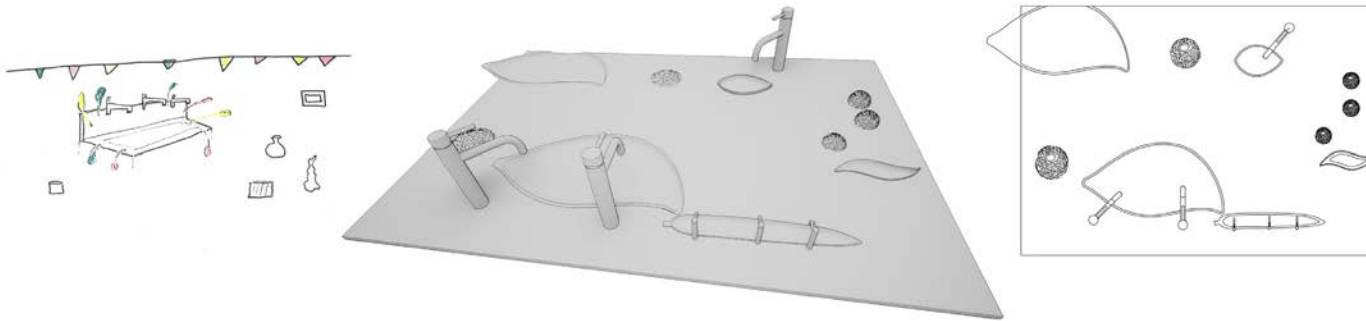
Πάρκο Βλάσης (βάζα- όπουδήποτε μπαίνει η αιώρα μου)

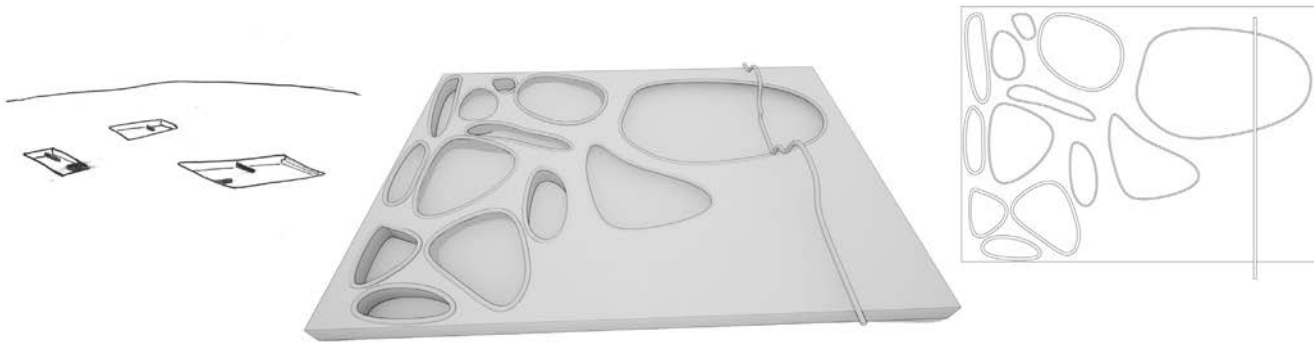
Πάρκο Ελένη (μπαλκόνια- κάπου με ωραία θέα)

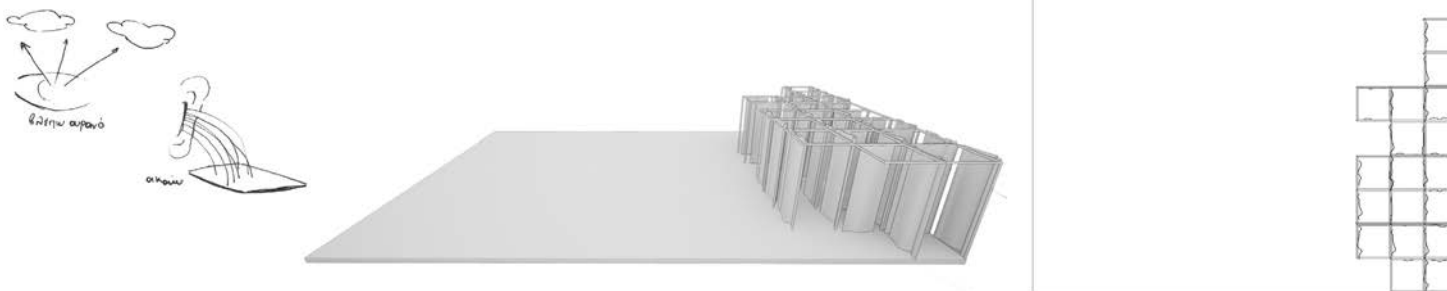
Πάρκο Βλάσης (βρίσες- διακοσμητικά)

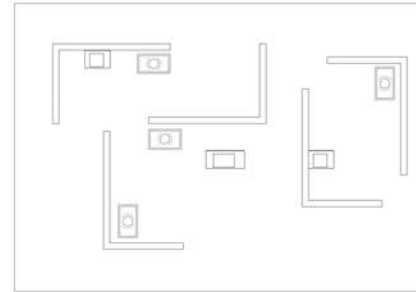
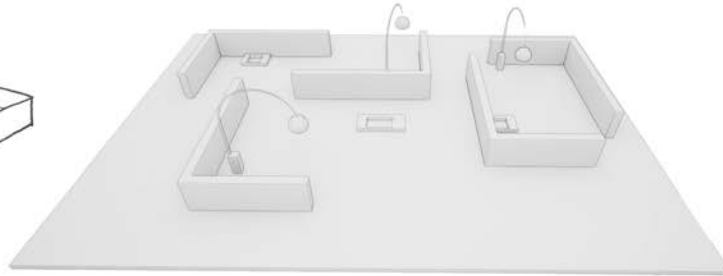
Πάρκο Χριστίνα (τρυπούλα=ιδιωτικό, δημόσιο=ανοιχτό, “κάνω τσούπ και μπαίνω”)

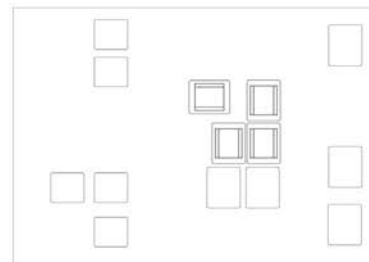
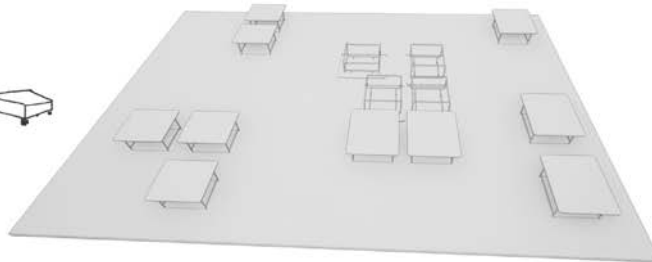
Πάρκο Μαριάννα (ευτελή υλικά- βλέπω ουρανό- ακούω)

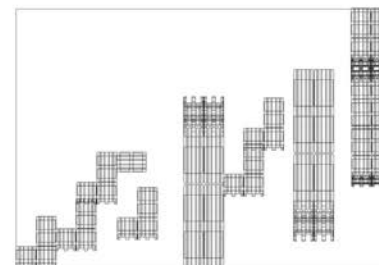
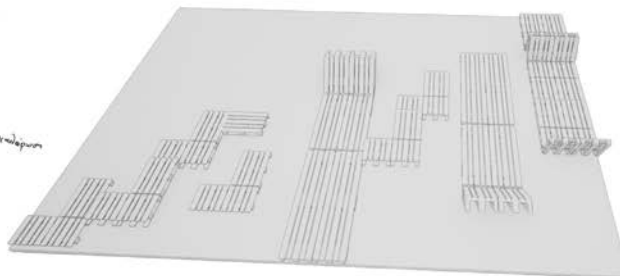
Πάρκο Ράνια (γωνίες με φως και θερμότητα)

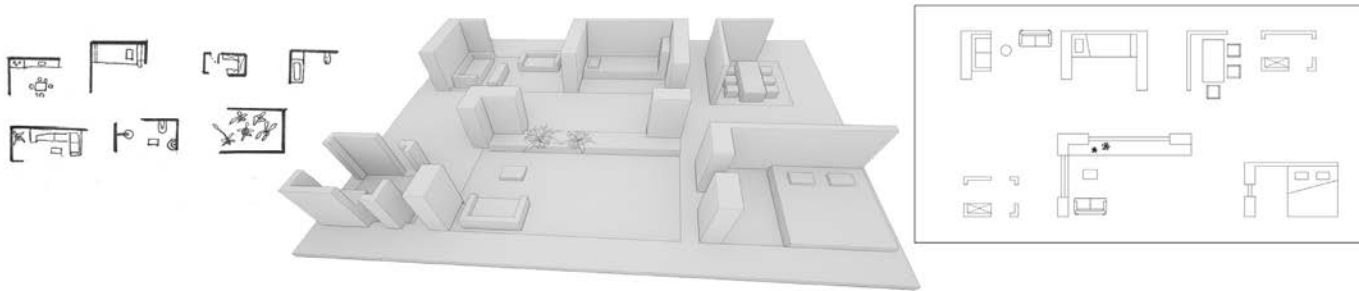
Πάρκο Ηλίας (τραπέζια)

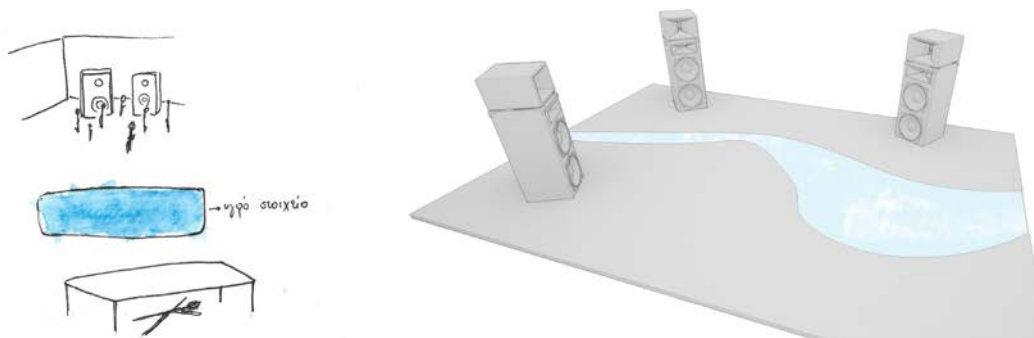
Πάρκο Βασίλης (ανάκλυνδρα-χαλάρωση)

Πάρκο Κάρολος (χωρισμένοι χώροι- ύπαρξη δημόσιων χώρων όπως τα δωμάτια στο σπίτι)

Πάρκο Αριστέα (ηχεία- υγρό στοιχείο)

Όλες οι απαντήσεις των ερωτηματολογίων : <https://docs.google.com/forms/d/13wBR3aZ5QWW4hNIRbKV9XtIQPq3eWzF5lwQfQPg8zcc/edit>

Μέρος Β

B1

Ενεργοποίηση θραυσμάτων

Πέραν της προηγούμενης ανάλυσης των ερωτηματολογίων, τα οποία με έφεραν πολύ κοντά μέσα από την απλότητα των απαντήσεων στο τι σημαίνει για πολλούς διαφορετικούς ανθρώπους οικείο και ειδικά στο δημόσιο χώρο, αποφάσισα να κάνω μία δεύτερη προσπάθεια σχεδιαστικής απόδοσης σε πραγματικό χώρο.

Έχοντας έντονη επαφή με την πόλη των Ιωαννίνων, την πρώτη πόλη που ανακάλυψα ως παιδί και ως έφηβη, αποφάσισα να σχεδιάσω και να ανοίξω την διερευνητική προσέγγιση που προηγήθηκε στα Γιάννενα.

Μέσα από μία σειρά περιπλανήσεων αναζητώντας ποια θα μπορούσαν να είναι τα κενά οικόπεδα που θα μπορούσαν λειτουργήσουν ως δημόσιοι χώροι, πάρκα που θα γεννούν τα κύρια αιτήματα της εργασίας, ανακάλυψα πως πάνω στην ευθεία του δρόμο της οδού Ανεξαρτησίας και της συνέχειας της Παύλου Μελά, υπάρχουν ανενεργά οικόπεδα, με κενούς, ελεύθερους χώρους, τα οποία φέρουν στοιχεία της παλιάς ζωής της πόλης και των κτιρίων που προϋπήρχαν σε αυτά.

Η σχέση των χώρων με τα θραύσματα των παλιών στιγμών της πόλης γεννά σκέψεις για τον σχεδιασμό και την διάνοιξη αυτών των κλειστών σημείων και την επαναφορά τους πίσω στην πόλη.

Οι δρόμοι στους οποίους αναφέρομαι αποτελούν μέρος του ιστορικού κέντρου των Ιωαννίνων και το θεσμικό πλαίσιο σε σχέση με τις επεμβάσεις πάνω στα κτίρια που υπάρχουν σε αυτούς είναι πολύ αυστηρό και όλο και περισσότεροι χώροι μέσα σε αυτό μένουν ανενεργοί.

Η διαμόρφωση ελεύθερων χώρων με δημόσια χρήση έχει σκοπό να δώσει μία πρόταση για τον τρόπο που μπορούμε να επέμβουμε σε τέτοιες συνθήκες χώρου και να τις δώσουμε πίσω στη ζωή της πόλης, με πιο ήπιες επεμβάσεις που σχετίζονται και σέβονται την ιστορικότητα των σημείων αυτών.

Τα θραύσματα των παλαιότερων αναμνήσεων της πόλης δεν γίνονται αντιληπτά στην παρούσα εργασία, ως νοσταλγικά απομεινάρια θλίψης για την παλιά ζωή της πόλης. Το ερείπιο και το θραύσμα γεννούν νέες ποιότητες για το χώρο και την αρχιτεκτονική, νέες προτάσεις ολοκλήρωσης μέσα στην ανάλυση παλαιότερων ημιτελών. Ο επανασχεδιασμός αυτών των ημιτελών σημείων της πόλης έχει, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, σκοπό να φέρει πίσω στην πόλη τα ανενεργά αυτά σημεία προτείνοντας με το σχεδιασμό νέα ζωή και λειτουργία μέσα σε αυτά. Με άλλα λόγια, προτείνεται μία μεθοδολογία ήπιων παρεμβάσεων που θα μπορέσει να σεβαστεί το αυστηρό νομικό πλαίσιο όσο το δυνατόν περισσότερο και να ενεργοποιήσει αυτές τις κλειστότητες της πόλης.

Επιλέγονται τρία διαφορετικά οικόπεδα πάνω στην ευθεία του ιστορικού κέντρου των Ιωαννίνων (οδός Ανεξαρτησίας- Παύλου Μελά), όπου σχεδιάζονται πάρκα, δημόσιοι χώροι. Τα τρία οικόπεδα φέρουν στοιχεία της παλιάς ζωής της πόλης. Συνδυάζονται, έτσι, για τις προτάσεις επανασχεδιασμού των οικοπέδων, τα ίδια τα θραύσματα των οικοπέδων και η παλαιότερη χρήση τους σε νέες μεταφράσεις αυτών στο σήμερα με την προηγούμενη έρευνα σε σχέση με το οικείο.

Οι σχεδιαστικές προτάσεις έχουν ως στόχο να δώσουν μία πιο πραγματική απάντηση μέσα από τη μέχρι τώρα διερευνητική πορεία της εργασίας σε σχέση με τους τρόπους επικάθησης του οικείου μέσα στο χώρο.

Τα οικόπεδα αυτά είναι η Στοά Αλιέως, το Χάνι Μανέκα και το αρχοντικό Νούλη.

Εικ. 33 Τοπογραφικό σημείων θραυσμάτων μέσα στην πόλη των Ιωαννίνων

(i) Γεωγραφικά στοιχεία της πόλης των Ιωαννίνων

Τα Ιωάννινα είναι το βασικό αστικό κέντρο του Βορειοδυτικού Ελλαδικού χώρου και Διοικητικό κέντρο της Περιφέρειας Ηπείρου. Είναι χτισμένα στο κέντρο λεκανοπεδίου, σε υψόμετρο 470 μ, που περιβάλλεται από ορεινούς όγκους, Μιτσικέλι 1810 μ, Τζουμέρκα 2429 μ, Τόμαρος 1974 μ, Ξεροβούνι 1754 μ, Όρη Κουρέντων 1173 μ, Κασιδιάρης 1329 μ, στο κέντρο των οποίων κυριαρχεί η λίμνη Παμβώτιδα με το νησάκι της.

Οι ορεινοί όγκοι ορίζουν τον χώρο του λεκανοπεδίου, τον οριοθετούν πλήρως και τον προστατεύουν.

Το λεκανοπέδιο και η λίμνη εκτός των άλλων καθορίζουν και το μικρόκλιμα της περιοχής. Το κλίμα είναι γενικά ηπειρωτικό, με ζεστά καλοκαίρια και πολύ κρύους χειμώνες, αλλά και με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, όπως τα μεγάλα ποσοστά υγρασίας και οι σημαντικές και παρατεταμένες βροχοπτώσεις.

Η πόλη είναι χτισμένη στην Δυτική όχθη της λίμνης την οποία σήμερα καταλαμβάνει σχεδόν ολόκληρη, μετά από τις συνεχείς επεκτάσεις της, αλλά και τις επεκτάσεις των οικισμών Περάματος, Ανατολής και Κατσικά, με τους οποίους η πόλη έχει ενοποιηθεί. Τα γεωγραφικά στοιχεία της περιοχής του λεκανοπεδίου Ιωαννίνων, όπως οι

ορεινοί όγκοι που το περιστοιχίζουν, η λίμνη με τους παρόχθιους οικισμούς της και η χερσόνησος του Κάστρου καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την ιστορική διαδρομή τον χώρο αυτού. [9]

(ii) Ιστορικά στοιχεία και πολεοδομική εξέλιξη της πόλης των Ιωαννίνων

Για την εποχή που ιδρύθηκε η πόλη των Ιωαννίνων, τον πρώτο πυρήνα της και την αρχική της ανάπτυξη δεν υπάρχουν ακριβείς μαρτυρίες αλλά διάσπαρτες πληροφορίες. Καθοριστική παράμετρος για την εγκατάσταση των πρώτων κατοίκων στον χώρο αυτό, είναι η ύπαρξη της βραχώδους χερσονήσου που εισχωρεί στην λίμνη, το σημερινό Κάστρο, η οποία ήταν πάντα μια τοποθεσία φυσικά οχυρή κατάλληλη να αποτελέσει ακρόπολη και καταφύγιο κατοίκων της περιοχής. Το πότε άρχισε η οχύρωση αυτών των βράχων και πότε δημιουργήθηκε ο πρώτος οικισμός εντός των τειχών δεν είναι γνωστό.

Η πρώτη μεγάλη ανακατάταξη στην πόλη επήλθε μετά την αποτυχημένη εξέγερση του Διονυσίου του Φιλοσόφου το 1611. Οι χριστιανοί εκδιώχθηκαν από το εσωτερικό του κάστρου και στην εντός των τειχών Βυζαντινή πόλη δεν έμεινε τίποτε που να θυμίζει την ως αυτή την χρονική περίοδο πορεία της.

Οι εκδιωχθέντες κάτοικοι του Κάστρου,

πολλοί απόδημοι Γιαννιώτες που ευδοκίμησαν στα ξένα, αλλά και Τούρκοι, άρχισαν να χτίζουν εκτός των τειχών. Σύντομα η πόλη αναπτύχθηκε και επεκτάθηκε και όπως αναφέρουν διάφορες ιστορικές καταγραφές ήδη πριν το 1700 στα Γιάννενα υπήρχαν δεκάδες συντεχνίες στις οποίες είχαν οργανωθεί έμποροι, επαγγελματίες βιοτέχνες και τεχνίτες κάθε λογικής.

Οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία την περίοδο αυτή, όπως κακοδιοίκηση, ανασφάλεια και παρατεταμένος μεσαίωνας, δεν ευνοούν την ανάπτυξη της πόλης. Όλα αλλάζουν στα τέλη του 18ου αιώνα με την εδραίωση στα Γιάννινα του Αλή Πασά (1790) και τις ταυτόχρονες προσπάθειες του για αυτονόμηση από την Πύλη.

Την περίοδο αυτή τα Γιάννενα έφτασαν στο απόγειο της οικονομικής, της κοινωνικής και πνευματικής ανόδου τους, ειδικά την πρώτη δεκαετία του 19ου αιώνα. Τα Γιάννενα μετατρέπονται την περίοδο αυτή σε εμπορικό κέντρο με εμβέλεια σε ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο, τις μεγάλες πόλεις της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Κεντρικής Ευρώπης. Είναι ταυτόχρονα παραγωγικό κέντρο και κέντρο βιομηχανικής παραγωγής, ενώ παράλληλα μετασχηματίζονται σε μια διαπολιτισμική πρωτεύουσα όπου συνυπάρχουν και συνεργάζονται αρμονικά χριστιανοί, μουσουλμάνοι και εβραίοι.

5 ΥΠΟΜΝΗΜΑ

 Ο πρώτος
όχυρωμένος οικισμός

 Ακρόπολη
(“Ιτς Καλέ”)

 14ος αιώνας
(1319)

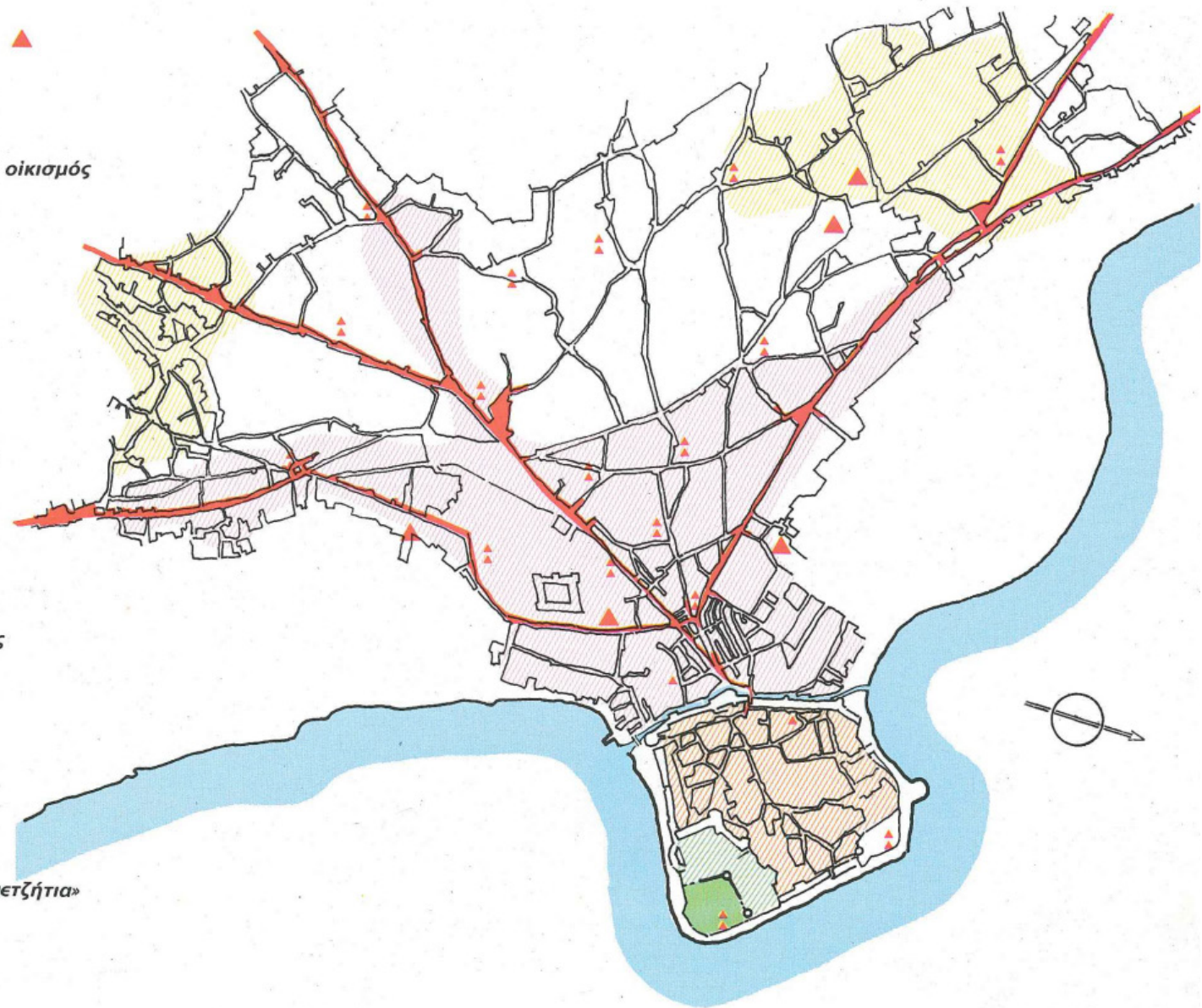
 15ος (1430)
-17ος αιώνας

 Μέχρι τό
19ο αιώνα

 τζαμιά καί «μετζήτια»

 έκκλησίες

 συναγωγές

Εικ. 34 Ο ιστός της πόλης των Ιωαννίνων στο τέλος του 19ου αιώνα (ανασχεδιασμένος). Με κόκκινο χρώμα σημειώνεται ο βασικός οδικός άξονας με κατεύθυνση Β-Ν καθώς και ο μικρότερης σημασίας με κατεύθυνση Α-Δ.

Εικ. 35 Αντίγραφο από τον αρχικό χάρτη του Bernasconi, 1904-1916

Εικ. 36 Γαλλικός χάρτης Ιωαννίνων 1905-1908, αντίγραφο, ανυπόγραφος

Η ανοδική πορεία της πόλης ανακόπτεται με την εξόντωση του Αλή Πασά (1820) και την πυρπόληση της πόλης.

Μετά την καταστροφή της πόλης άρχισε εκ νέου και σιγά - σιγά η ανοικοδόμησή της και κυρίως στις χαμηλές συνοικίες γύρω από το Κάστρο. Κατά την περίοδο αυτή κατασκευάστηκαν πολλά ισόγεια καταστήματα επί των σημερινών οδών Λόρδου Βύρωνα, Καλάρη και Ανεξαρτησίας. Ταυτόχρονα ανοικοδομήθηκαν παλιά αρχοντικά, με τα ίδια συνήθως σχέδια, με ένα πάντρεμα στοιχείων ανατολίτικης και Βυζαντινής αρχιτεκτονικής δημιουργώντας έναν νέο ρυθμό, τον “μεταβυζαντινό” ή “τουρκογιαννιώτικο” Νέα πυρκαγιά στα 1869, που προκλήθηκε από τον Ρασήμ Πασά και κατέστρεψε μεγάλο μέρος της υπάρχουσας αγοράς και των παζαριών της.

Μετά την πυρκαγιά η αγορά ανοικοδομήθηκε με νέα κτίσματα, χωρίς ιδιαίτερες πολεοδομικές αλλαγές, τα οποία επεκτάθηκαν στον άξονα της σημερινής οδού Ανεξαρτησίας και προς Βορρά. Ταυτόχρονα προς νότο αναπτύσσεται ένας νέος εμπορικός πυρήνας στην περιοχή της Καλούτσιανης. Σε κάθε τμήμα της αγοράς συναλλάσσονται κυρίως άτομα από συγκεκριμένες περιοχές. Στον άξονα της Ανεξαρτησίας από τις περιοχές Πωγωνίου, Ζίτσας, Κόνιτσας και Ζαγορίου, ενώ την αγορά της Καλούτσιανης την επισκέπτονται

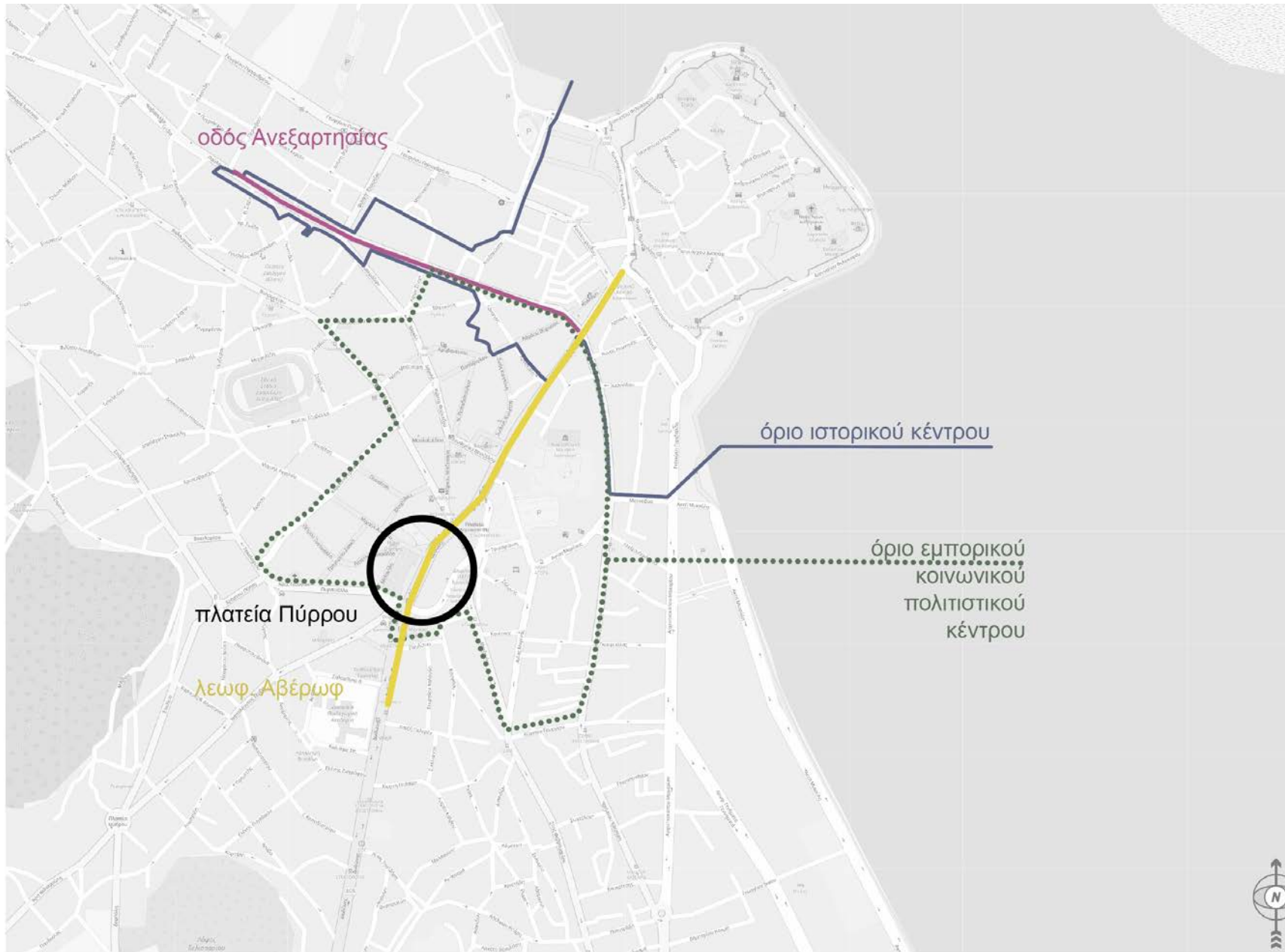
κάτοικοι των περιοχών των Τζουμέρκων, των Κατσανοχωριών και των παραλίμνιων περιοχών.

Στο πέρασμα των χρόνων τα Γιάννινα συνέχισαν να έχουν μία σταθερή πορεία χωρίς όμως να αναπτύσσονται με τους ρυθμούς των αρχών του 18ου αιώνα. Το 1913 ενσωματώνονται στο Ελληνικό Κράτος και στην συνέχεια διανύουν μία περίοδο σχετικής παρακμής. Μετά τα χρόνια του μεσοπολέμου και τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο η Ήπειρος έγινε το βασικό πεδίο μαχών του Εμφυλίου πολέμου. Η ύπαιθρος ερήμωσε και τα Γιάννινα έγιναν δέκτες ενός μεγάλου αριθμού κατοίκων της, οι οποίοι άρχισαν να εγκαθίστανται και να δραστηριοποιούνται στην πόλη.

Καθοριστική χρονολογία για την πόλη ήταν το 1964 που ταυτίστηκε με την έναρξη της λειτουργίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Τα Ιωάννινα άρχισαν σταδιακά να αναπτύσσονται και πάλι οικονομικά και πληθυσμιακά. Τα χρόνια που ακολούθησαν, ειδικά η εικοσαετία 1965 - 1985, συνοδεύτηκαν από μια έκρηξη της ανοικοδόμησης και επέκτασης της πόλης, κυρίως με την μέθοδο της αντιπαροχής. Η διαδικασία αυτή είχε ως συνέπεια να κατεδαφιστούν πολλά από τα αρχοντικά των Ιωαννίνων και να αλλοιωθούν ιστορικές ενότητες του ιστορικού κέντρου της πόλης. Τα εναπομείναντα σήμερα αρχοντικά και ιστορικά κτίρια της πόλης είναι αρκετά και σημαντικά, προστατεύονται δε με σχετικές αποφάσεις. Με προεδρικό Διάταγμα προστατεύεται και ένα μεγάλο

τμήμα του ιστορικού κέντρου της πόλης με επίκεντρο το Κάστρο(ΦΕΚ 605/Δ/2-10-1989)

Σήμερα τα Γιάννινα είναι οικονομικό, διοικητικό και πολιτιστικό κέντρο με καθοριστικό ρόλο στον Βόρειο-Δυτικό Ελλαδικό χώρο αλλά και τον ευρύτερο Βαλκανικό. Διαθέτουν ένα μεγάλο Πανεπιστήμιο (σχεδόν 30.000 φοιτητές), δύο Νοσοκομεία, είναι έδρα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου Δυτικής Μακεδονίας και έδρα της Περιφέρειας Ηπείρου. Η πόλη των Ιωαννίνων έχει ενοποιηθεί με τους περισσότερους οικισμούς που την περιβάλλουν σε ένα ενιαίο πολεοδομικό συγκρότημα. [10,11]

Εικ. 37 Διαγραμματικός χάρτης

Εικ. 38 Φωτογραφία του 1898 με το Μπαϊρακλή τζαμί (στη γωνία Ανεξαρτησίας με οδό Λόρδου Βύρωνος

Εικ. 39 Όψεις καταστημάτων και πανδοχείου στην οδό Ανεξαρτησίας, δεκαετία '70

Εικ. 40 Οδός Ανεξαρτησίας σήμερα

Εικ. 41 Γωνία Αβέρωφ και Γιοσέφ Ελιγιά, 1967

Εικ. 42 Φωτογραφία μετά την απελευθέρωση. Το Κουρμανιό. Αριστερά η οδός Αβέρωφ, δεξιά η οδός Κουντουριώτη και η οδός Καλάρη με την Πλατεία του Αγίου Γεωργίου. Στο βάθος 7 από τα 17 τζαμιά της πόλης. (Αρχείο Ίδρυμα Ακτία Νικόπολις).

Εικ. 43 Η οδός Ζάππα με τα σιδεράδικα. Κάθετος της Ανεξαρτησίας, 1950

(iii) Εμπορικοί δρόμοι

Το εμπορικό κέντρο των Ιωαννίνων αναπτύσσεται, ειδικά μετά την πυρκαγιά της 26ης Ιουλίου 1869, κατά μήκος των αξόνων εισόδου και εξόδου της πόλης. Οι άξονες αυτοί είναι ο Δυτικός, που καταλήγει στην Κεντρική Πύλη του Κάστρου (σημερινή οδός Αβέρωφ) και οι κάθετοι σε αυτόν νότιος και βόρειος (σημερινοί οδοί ΚΑ' Φεβρουαρίου και Ανεξαρτησίας αντίστοιχα). Ο πιο εμπορικός όμως δρόμος ήταν αυτός της οδού Ανεξαρτησίας. Ο νότιος άξονας της Καλούτσιανης αναπτύσσεται μετά το 1870 αλλά όχι με την δυναμική της Ανεξαρτησίας. Με αντίστοιχο τρόπο με αυτόν του νοτίου άξονα εξελίσσεται και ο κύριος δυτικός άξονας εισόδου της πόλης.

Στους ίδιους άξονες αλλά με συνεχώς φθίνουσα πορεία λειτουργεί το εμπορικό κέντρο των Ιωαννίνων έως τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Σήμερα το ιστορικό εμπορικό κέντρο της πόλης δεν έχει την αντίστοιχη ενεργή λειτουργία όπως παλιά και πολλά από τα καταστήματά του είναι κλειστά ή έχουν χρήσεις μη εμπορικές. [12,13]

(iv) Οδός Ανεξαρτησίας

Η οδός Ανεξαρτησίας πιο συγκεκριμένα, ήταν ιστορικά ο πιο εμπορικός δρόμος των Ιωαννίνων και επί Τουρκοκρατίας ονομαζόταν οδός του Μπαϊράμ Πασά. Ξεκινούσε από τον Γυαλί Καφενέ (πλατεία Γεωργίου Σταύρου) και τελείωνε στην οδό Αβέρωφ. Η αγορά επεκτεινόταν αριστερά μέχρι την εκκλησία του Αγίου Νικολάου Αγοράς και δεξιά μέχρι το Κριθαροπάζαρο, την σημερινή οδό Κάνιγγος. Αρχικά η αγορά ήταν σκεπαστή με φθηνά υλικά της εποχής, ενώ κατά διαστήματα υπήρχαν ανοιχτά τμήματα. Τα κτίρια επί της οδού Ανεξαρτησίας ήταν κατά κανόνα διπλής χρήσης, δηλαδή ο όροφος χρησίμευε για κατοικία και το ισόγειο ως καταστήματα.

Την μορφή αυτή διατηρούν τα περισσότερα κτίρια ως και σήμερα με επιμέρους τροποποιήσεις στην χρήση των ορόφων που πλέον χρησιμεύουν ως καταστήματα.

Σήμερα από τα παλιά καταστήματα αυτής της αγοράς ελάχιστα λειτουργούν, ενώ πολλά έχουν μετατραπεί σε χώρους εστίασης και διασκέδασης. Πολλά από τα κτίσματα του εμπορικού κέντρου εδώ και αρκετά χρόνια δεν χρησιμοποιούνται, με αποτέλεσμα να μην συντηρούνται και μερικά να έχουν καταστεί ετοιμόρροπα. Το πολύπλοκο ιδιοκτησιακό καθεστώς τους (πολλοί συνιδιοκτήτες) δεν επιτρέπει την ανακατασκευή και επαναχρηση τους.

Καθοριστικά στοιχεία του χώρου αυτής της αγοράς κατά την περίοδο της ακμής της, που σχετίζονται άμεσα με την λειτουργία της, είναι τα Χάνια, οι Στοές και οι οικείες με τη διπλή ή όχι χρήση τους.

Τα οικόπεδα που επιλέχθηκαν αποτελούν δείγματα κάθε κατηγορίας ξεχωριστά. Δηλαδή ένα πρώην Χάνι, μέρος μιας στοάς και το κενό οικόπεδο μιας παλιάς κατοικίας. [14,15]

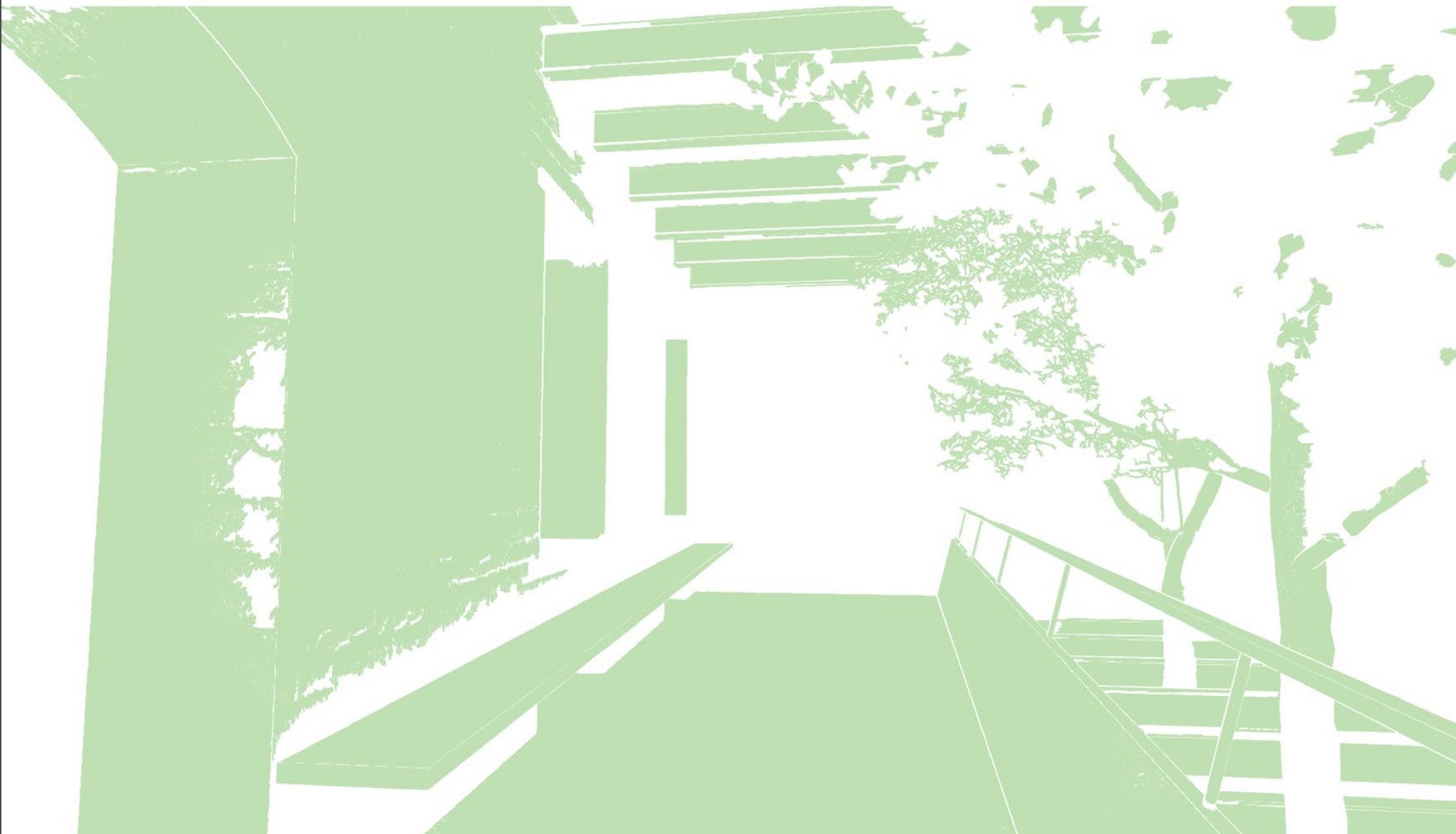

- Κενά
- Εμπορικά καταστήματα
- Δημόσιες υπηρεσίες
- Κατοικίες
- Εστίαση
- Χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων
- Στοές
- Πάρκα

Εικ. 44 Διάγραμμα προγραμμάτων που σχετίζονται με την οδό Ανεξαρτησίας και τα οικοπέδα των παρεμβάσεων

Β2

Στοά Αλιέως

(i) Ιστορικά στοιχεία- υφιστάμενη κατάσταση:

Καθοριστικό δομικό στοιχείο που είναι άμεσα συσχετισμένο με την αγορά της Ανεξαρτησίας ήταν, όπως προαναφέρθηκε, οι Στοές.

Οι στοές αυτές ταυτίζονται μάλλον με προϋπάρχοντες δρόμους παζαριών που λειτουργούσαν στα σημεία αυτά. Σε αυτές αναπτύσσονταν μια σειρά ομοιόμορφων καταστημάτων με ομοιογενείς εμπορικές δραστηριότητες. Η λειτουργία τους στηρίχθηκε στην ανάγκη για ασφάλεια των παζαριών κατά την διάρκεια της νύχτας εφόσον έκλειναν με πόρτες και διέθεταν νυχτοφύλακες για την ασφάλεια των καταστημάτων και των εργαστηρίων. Σήμερα διασώζονται τέσσερις στοές στην αγορά της Ανεξαρτησίας. Οι στοές Αλιέως, Λούλη, Λιάμπη και Μαραμένου.

Το κτηριακό συγκρότημα που βρίσκεται στην οδό Ανεξαρτησίας γνωστό ως Στοά Αλιέως έχει χαρακτηριστεί έργο τέχνης (ΦΕΚ 404/Β/9-7-81) και είναι ιδιοκτησία των κ.κ Αλιέως και Λεβή. Παλαιότερα ονομαζόταν “Στοά Μαρκάδου”. Όπως όλες οι στοές των Ιωαννίνων λειτούργησε σαν ένας ασφαλής χώρος εμπορίου, ιδιαίτερα κατά τις νυκτερινές ώρες.

Η στοά αυτή κτίστηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1850 από τον ιδιοκτήτη της κ. Αλιεύ που ήταν μηχανικός στα Ιωάννινα από τον οποίο πήρε και το όνομά της. Ένωσε και ενώνει την οδό Ανεξαρτησίας με την οδό Κ. Κατσάρη (καταλήγει στο πάρκο απέναντι από το ΕΚΑΒ). Στις δύο πλευρές της στοάς αναπτύσσοντας σειρές καταστημάτων και στο κέντρο της είχε πηγάδι. Η πρόσοψή της επί της Ανεξαρτησίας καταλαμβάνονταν από κτήριο που αργότερα κατεδαφίστηκε. Τα καταστήματα της στοάς Αλιέως ήταν συνήθως εμπορικά και διάφορα εργαστήρια. Αυτά που σήμερα υπάρχουν είναι αυτά που απέμειναν και τα οποία οι σημερινοί ιδιοκτήτες τους τα ανακατασκεύασαν. Η σημερινή τους χρήση ταυτίζεται, όπως και γενικότερα στον χώρο της οδού Ανεξαρτησίας, με την διασκέδαση και την εστίαση.

Τα καταστήματα της στοάς Αλιέως παρουσιάζουν ιδιαίτερα μορφολογικά χαρακτηριστικά, τα οποία, όπως αναφέρει το σχετικό ΦΕΚ χαρακτηρισμού, είναι οι επάλληλες αετωματικές απολήξεις της στέγης των καταστημάτων, τα τοξωτά ανώφλια και τα κιγκλιδώματα των ανοιγμάτων. Η αρχιτεκτονική αυτών των καταστημάτων είναι όμοια με εκείνη της στοάς Λιάμπη. [16,17,18]

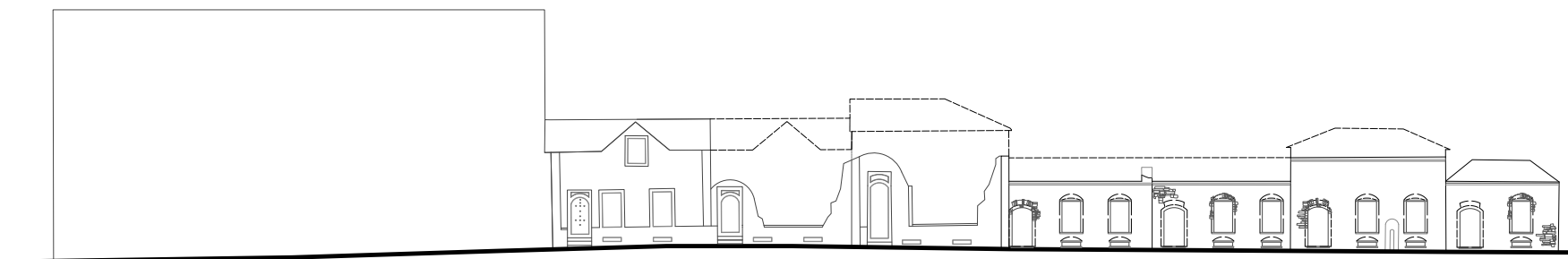

Εικ. 45,46,47,48,49,50,51,52
Φωτογραφική αποτύπωση Στοά Αλιέως

Εικ. 53 Κάτοψη Στοάς Αλιέως, αρχείο πολεοδομίας Ιωαννίνων

Όψης Στοά Αλιέως

Κλίμακα 1:500

Εικ. 54 Διάγραμμα έμπνευσης διαμόρφωσης εδάφους στη Στοά Αλιέως

(ii) Πρόταση:

Το κύριο χαρακτηριστικό των αγορών στην παλιά τους χρήση ήταν η διαδρομές τόσο στον μακρόστενο δρόμο που διασχίζει τις στοές όσο και στις εναλλαγές εντός και εκτός των κτιρίων για να ολοκληρωθούν ψώνια και εργασίες των χρηστών. Συνήθως τα κτίρια των στοών είχαν κοινές όψεις εκατέρωθεν, άρα, όπου υπήρχε η είσοδος του ενός ακριβώς απέναντι υπήρχε και η είσοδος του άλλου, πράγμα που μορφολογικά βοηθά στην λογική της διαδρομής και των εύκολων περασμάτων από το ένα κτίριο στο άλλο, καθώς και στην επικοινωνία μεταξύ των κτιρίων.

Στη στοά Αλιέως το μπροστά τμήμα της χρησιμοποιείται ως χώρος εστίασης, ενώ το πίσω μέρος παραμένει ανενεργό με επτά κουφάρια κτιρίων τμήμα της παλιάς στοάς και ένα μεγαλύτερο πλάτωμα. Το κτίριο στο πίσω μέρος της στοάς, από τη μεριά της οδού Κατσάρη, έχει πέσει με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα πλάτωμα.

Οι χρήσεις που φαίνεται να διεξάγονται στο πίσω, αδόμητο μέρος της στοάς και μέρος της πρότασης, είναι η τοποθέτηση αντικειμένων που δεν χρειάζονται την εκάστοτε στιγμή στους χώρους εστίασης που λειτουργούν δίπλα. Φαίνεται να υπάρχει καλλιέργεια βοτάνων και μυρωδικών που χρησιμοποιούνται από τα μαγαζιά εστίασης σε διάφορες γλάστρες και αντικείμενα, ενώ το

πλάτωμα χρησιμοποιείται από τους γύρω κατοίκους για την στάθμευση των οχημάτων τους. Τα κτίρια που βρίσκονται στο χώρο της πρότασης δεν διαθέτουν στέγες, ενώ υπάρχουν ενδείξεις συντήρησης αφού στο εσωτερικό τους υπάρχουν μεταλλικοί κοιλοδοκοί στήριξης των τοίχων. Επιπρόσθετα, μέσα στα κτίρια εμφανίζεται έντονα άγρια βλάστηση με δέντρα και φυτά να φύονται στο κάτω μέρος τους.

Μία άλλη παρατήρηση στο συγκεκριμένο οικόπεδο είναι οι εναλλαγές του ηχητικού τοπίου μέσα στη μέρα. Το πρωί λόγω και της έντονης γύρω βλάστησης και της ήσυχης γειτονιάς το ηχητικό τοπίο περιλαμβάνει κυρίως κελαηδήματα, ήχους των οχημάτων και της βλάστησης. Από το απόγευμα και έπειτα, με το άνοιγμα των καταστημάτων εστίασης, το ηχητικό τοπίο αλλάζει με ομιλίες, γέλια, μουσική, ποτήρια, φωνές.

Βάσει της επιτόπιας και ιστορικής έρευνας η σχεδιαστική απόφαση επικεντρώθηκε στην αναγέννηση των απομεινारीών των κτιρίων ενεργοποιώντας και στο πίσω μέρος όλο το πέρασμα και τις διαδρομές της παλιάς χρήσης της στοάς, δημιουργώντας μέσα στα κτίρια ήπιες κατασκευές μπαλκονιών που δεν καλύπτουν όλο το πλάτος και το μήκος του κτιρίου και επιτρέπουν ταυτόχρονα στη βλάστηση να αναπτυχθεί. Τα μπαλκόνια έχουν τρεις τυπολογίες: μία που επιτρέπει την εγκάρσια διάσχιση του κτιρίου σε σχέση με την μπροστινή όψη, μία την παράλληλη και μία την κυκλική.

Στις τυπολογίες της κυκλικής και της παράλληλης διάσχισης δημιουργούνται καθιστικά.

Το ύψος των καθιστικών επιτρέπει στον χρήστη να τα χρησιμοποιήσει ως σκαλοπάτια για να ανέβει και να χρησιμοποιήσει και τα παράθυρα ως μέρος του καθιστικού. Η βλάστηση μέσα στα μπαλκόνια διατηρείται, ενώ οι προτάσεις φύτευσης δεν έχουν επεξεργαστεί επαρκώς ώστε να αναλυθούν σε αυτό το σημείο.

Τα εσωτερικά μπαλκόνια λειτουργούν ως παρατηρητήρια των εσωτερικών κήπων που δημιουργούνται μέσα στα κτίρια. Στον εξωτερικό χώρο από τα κτίρια διαμορφώνεται το έδαφος με τη χρήση πέτρας, ξύλου και μπετού. Η σύλληψη της ιδέας της διαμόρφωσης του πατώματος είναι εμπνευσμένη από το συνδυασμό του παραδοσιακού καλντεριμιού, την εδαφοκάλυψη της πρότασης για το Igualada Cemetery, 1994 του Enric Miralles και του στούντιο Pinos και του έργου του γλύπτη Richard Long, Stone Line, 1980.

Δημιουργούνται, ακόμη, μπροστά από κάποια σημεία των κτιρίων ζαρντινιέρες που επιτρέπουν την φύτευση και την καλλιέργεια ανάλογα με τις ανάγκες των χρηστών του χώρου.

Στο πλάτωμα στο πίσω μέρος δημιουργούνται θέσεις φύτευσης δέντρων οι οποίες με τις προεξοχές τους λειτουργούν και ως μικρά παγκάκια.

Η ιδέα της παρέμβασης αντλεί στοιχεία από τα ερωτηματολόγια, όπως μπαλκόνια, βλάστηση, γωνίες, παράθυρα, πόρτες, παρατήρηση ουρανού.

Εικ. 55 Διάγραμμα προγραμμάτων παρέμβασης, Στοά Αλιέως

Εικ. 56 Διάγραμμα ροών παρέμβασης Στοά Αλιέως

Κλίμακα 1:200

Κλίμακα 1:200

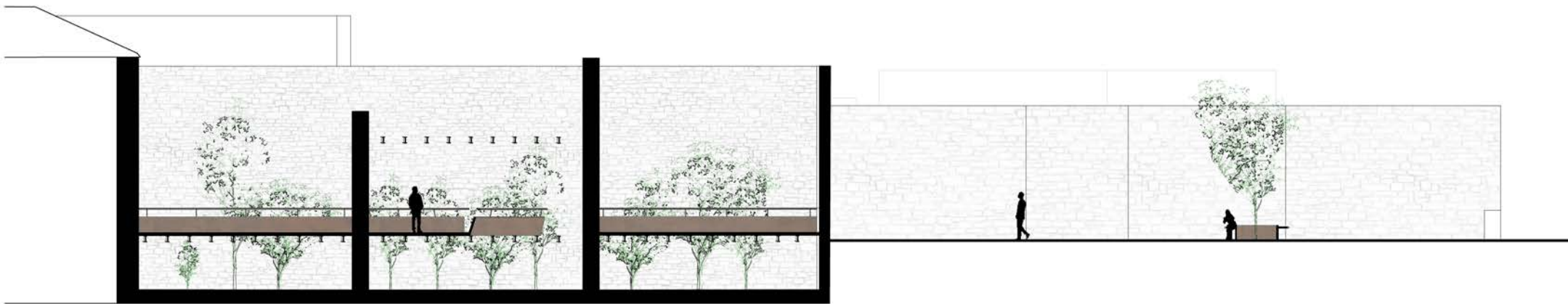
Κλίμακα 1:200

Όψεις Στοά Αλιέως

Τομή A-A'

Κλίμακα 1:200

Τομή B-B'

Κλίμακα 1:200

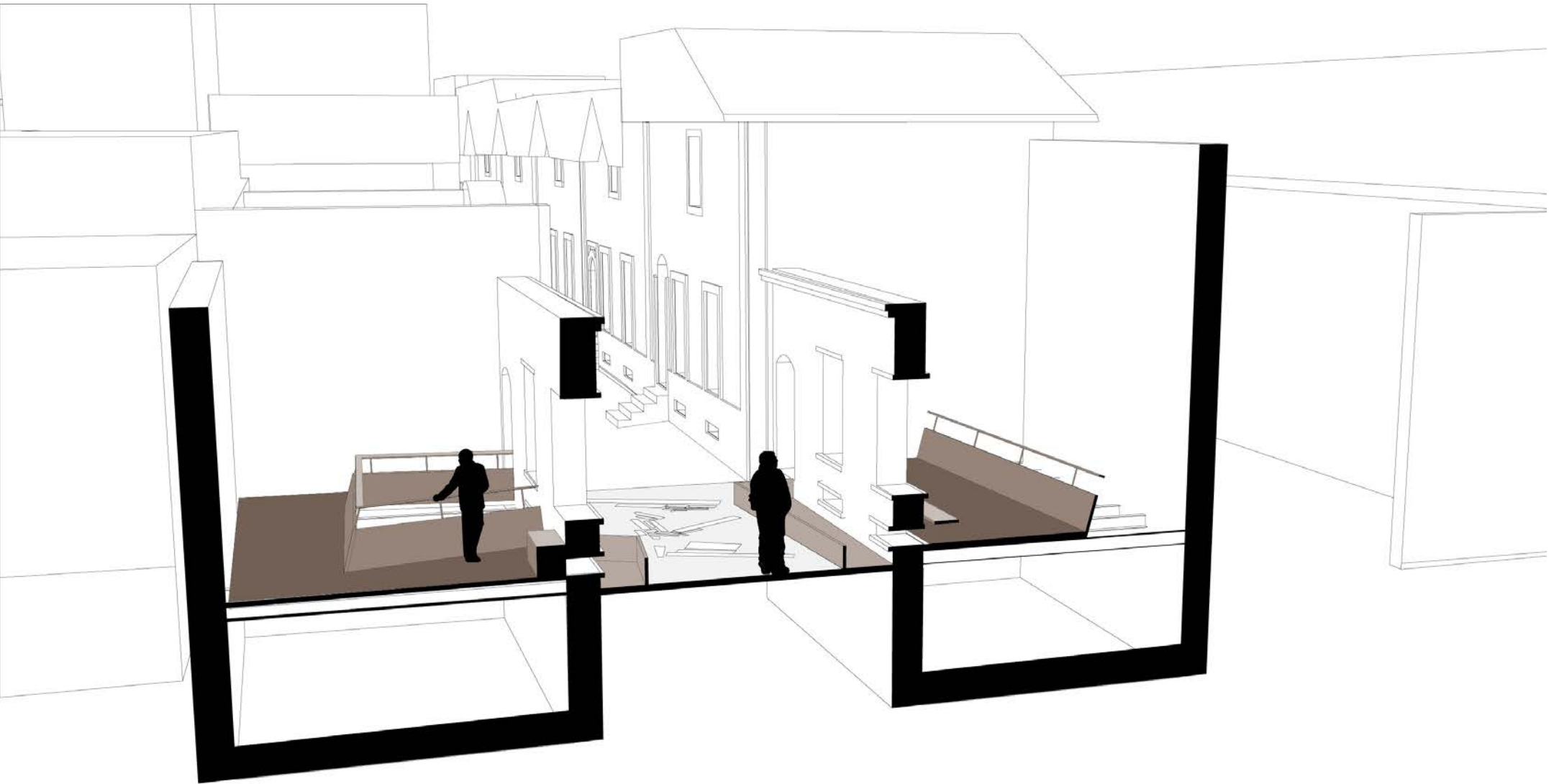
Τομή Γ-Γ'

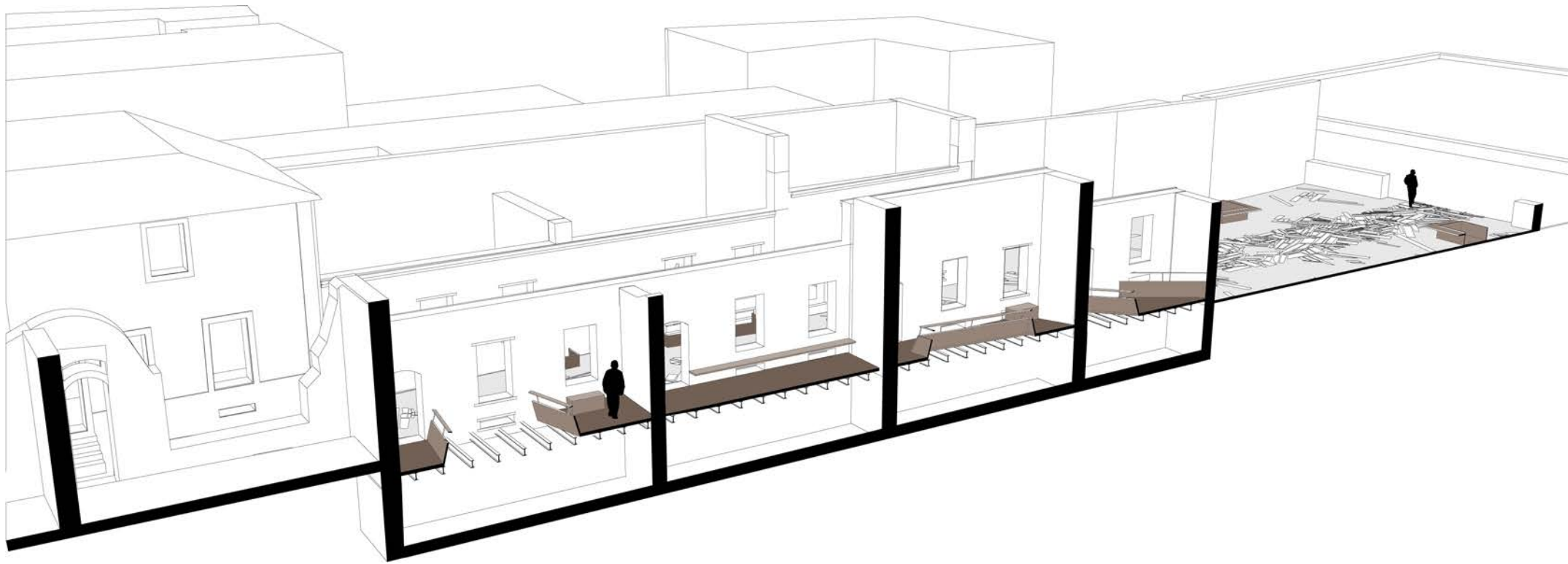
Κλίμακα 1:200

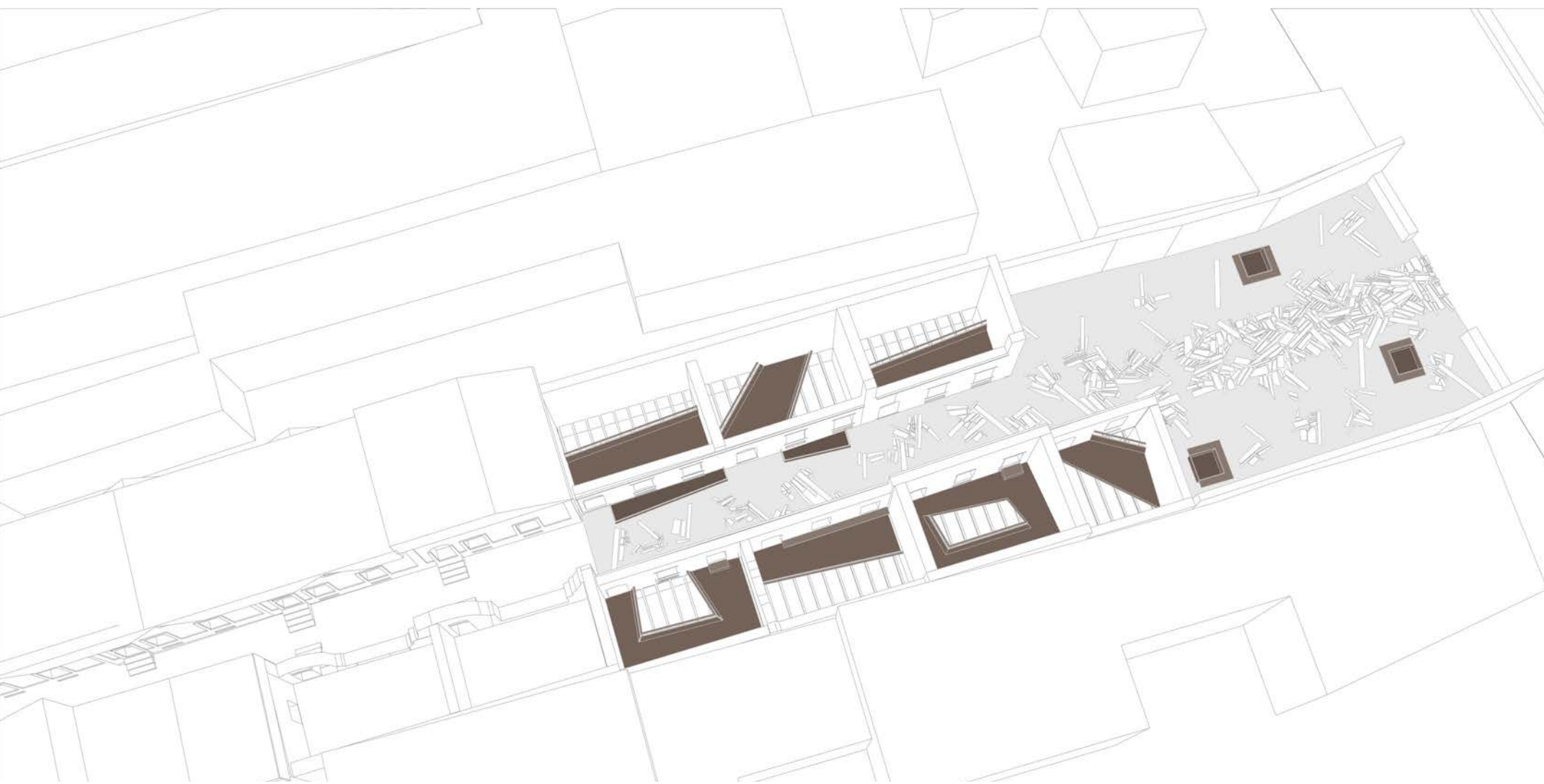

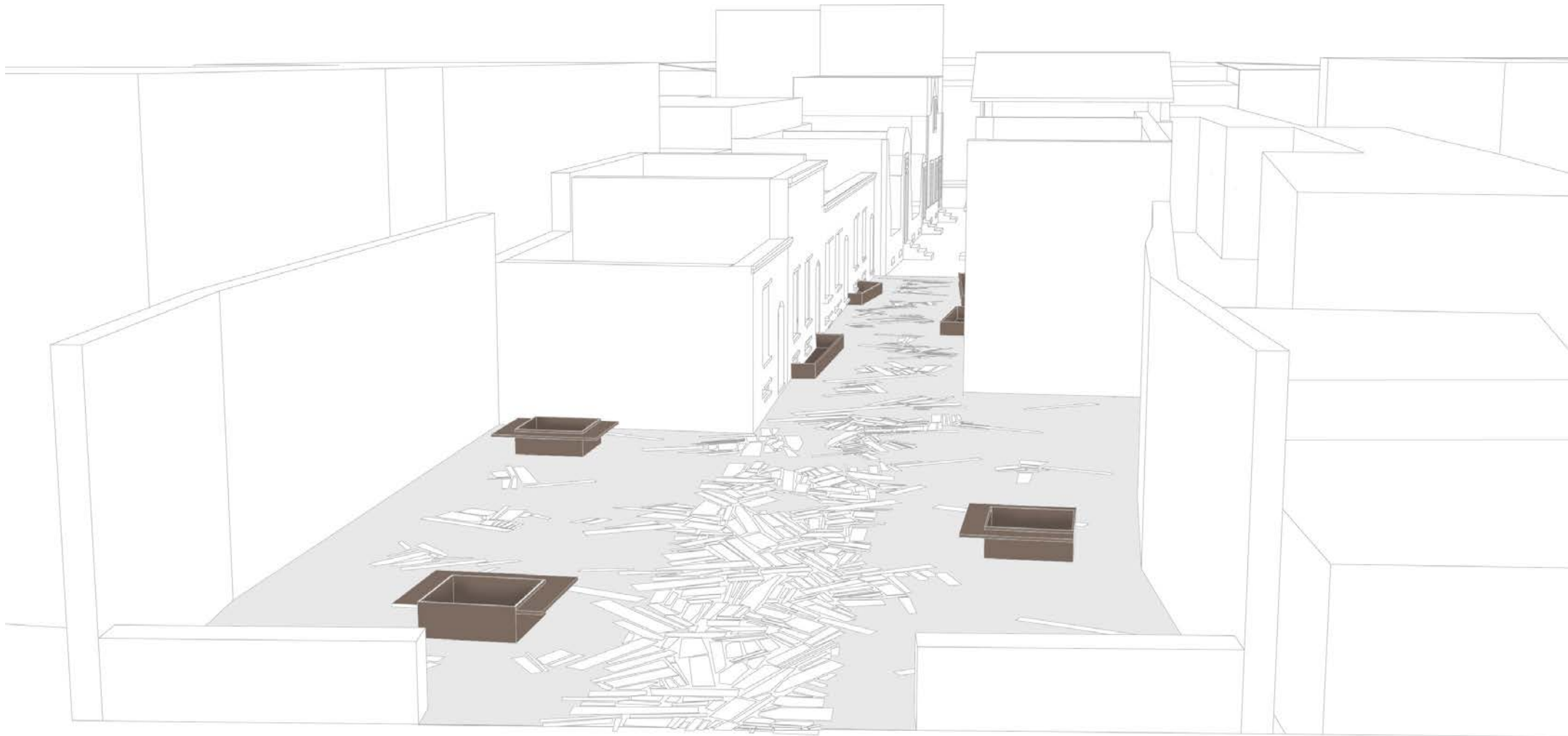
Εικ. 57 Κάτοψη όπου φαίνονται οι γραμμές τομών

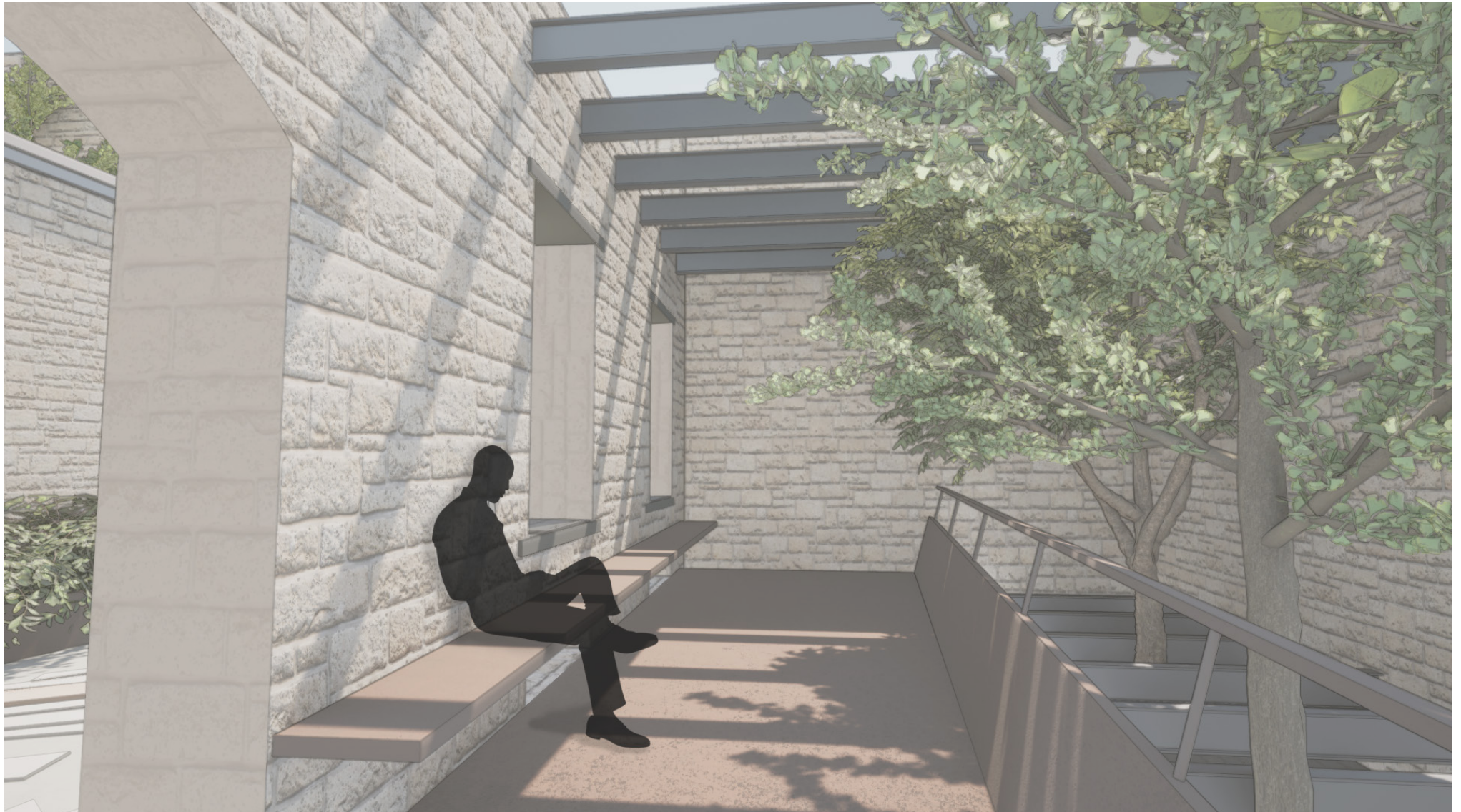
Αξονομετρικές τομές

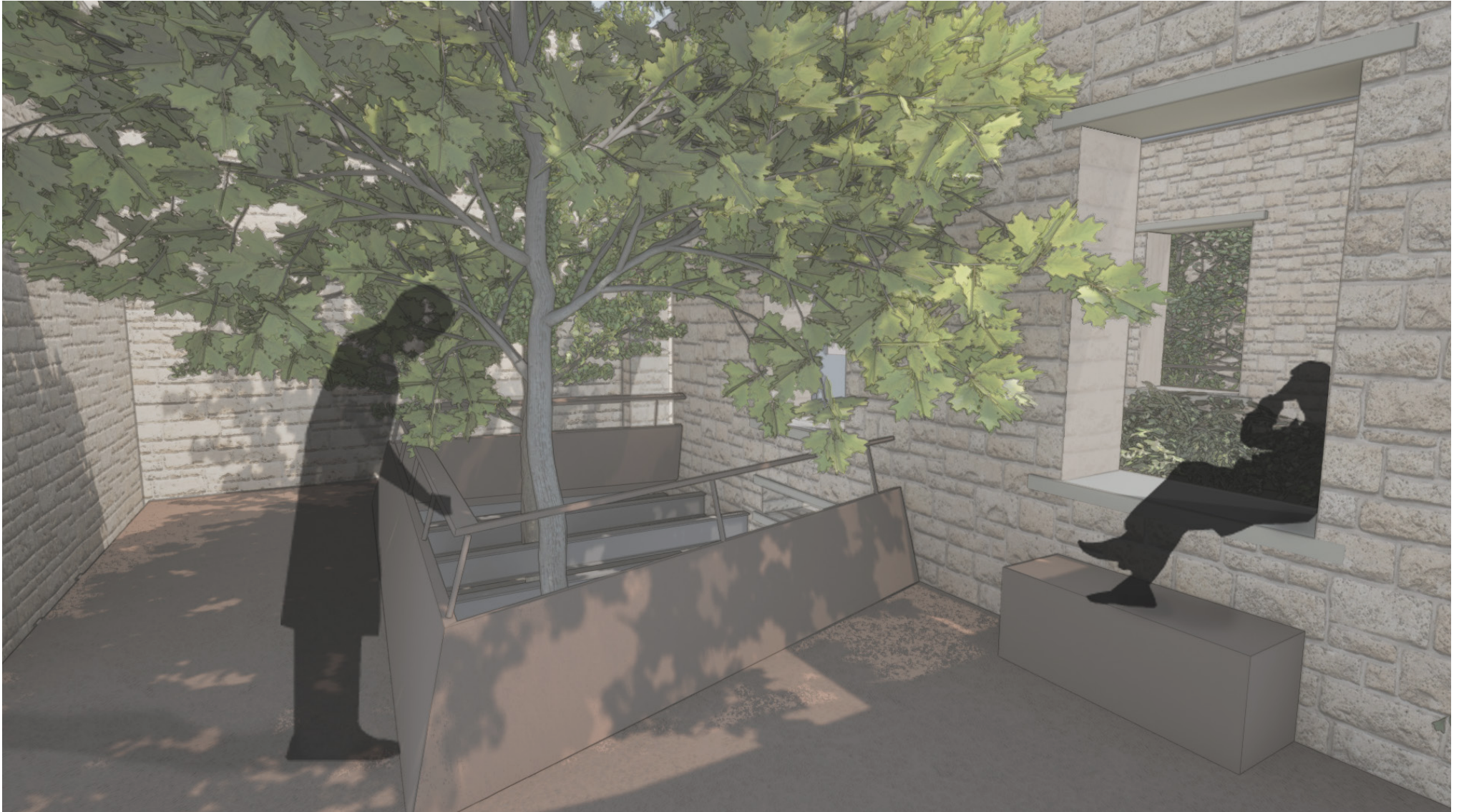

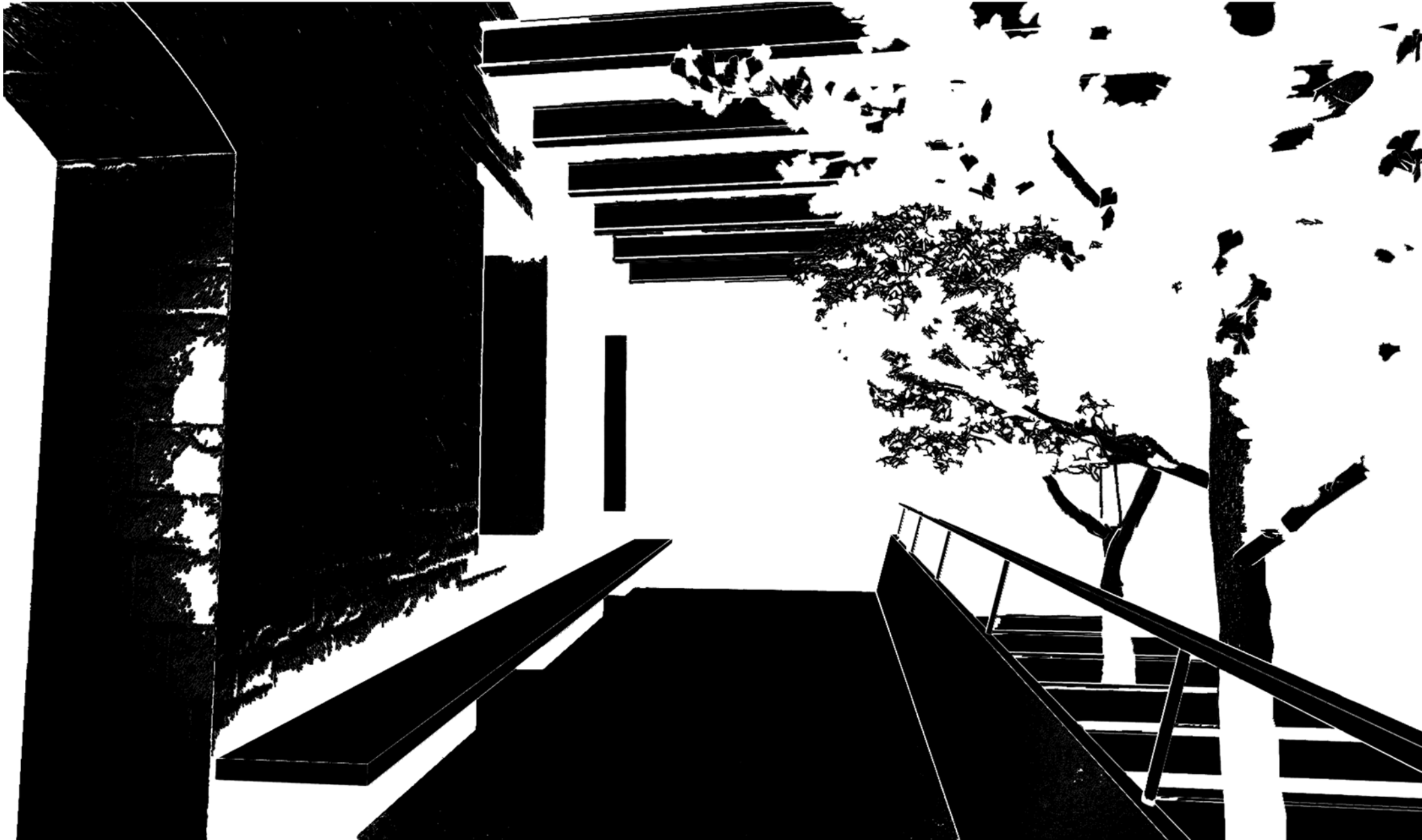

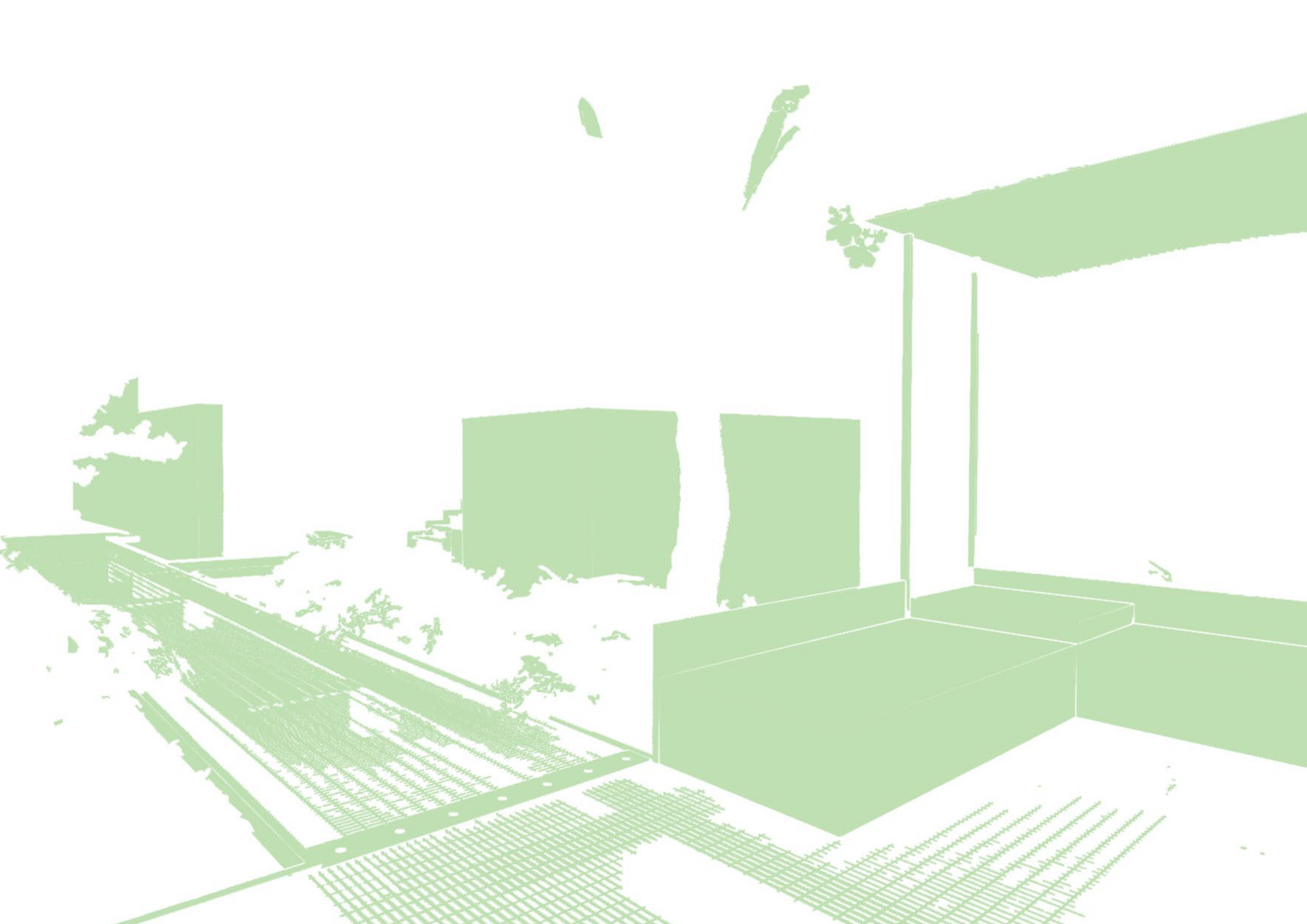
(iii) Μακέτες:

Β3

Χάνι Μανέκα

(i) Ιστορικά στοιχεία- υφιστάμενη κατάσταση:

Τα Χάνια συνέχισαν να υπάρχουν μέχρι το 1960 και έφεραν το όνομα του ιδιοκτήτη τους (Κόρακα, Βρόσγου, Μανέκα κ.α), ενώ μετά την εποχή αυτή άρχισαν σταδιακά να παρακμάζουν.

Σημαντικός αριθμός επισκεπτών συνέρρεε στην πόλη προερχόμενος από την Ελλάδα αλλά και το εξωτερικό. Έρχονταν από τα χωριά της Ηπείρου, ορεινά και πεδινά, αλλά και τη Βενετία, τη Ρωσσία, τη Δαλματία, τη Δαμασκό, την Αλεξάνδρεια και από όλες τις χώρες που είχαν εμπορικές σχέσεις με τα Γιάννενα.

Τα «Χάνια», ήταν απαραίτητα και άμεσα συνυφασμένα με την εμπορική δραστηριότητα και τις συναλλαγές και πλήρως ενταγμένα στον ιστό της αγοράς. Είναι κτισμένα σε μεγάλα οικόπεδα, συνήθως διαμπερή, κατά το συνεχές σύστημα δόμησης, αφού βρίσκονται στο πυκνοδομημένο τμήμα της πόλης. Οργανώνονται γύρω από εσωτερική αυλή με διαστάσεις μικρής πλατείας, που λειτουργεί ως χώρος εκτόνωσης, κυκλοφορίας, συνάντησης και συναλλαγών. Το ισόγειό τους περιλαμβάνει καταστήματα προς την πλευρά του δρόμου, εστιατόριο, στάβλους, αχυρώνες και βοηθητικά κτίσματα προς το εσωτερικό και δωμάτια για τους ταξιδιώτες στον όροφο.

Τα χάνια-πανδοχεία λειτούργησαν στην πλήρη τους μορφή μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1960. Από τότε, σιγά-

-σιγά, φθίνουν και σήμερα διατηρούνται ορισμένα με άλλες χρήσεις. Τα περισσότερα τα συναντούμε σε περιοχές που είχαν έντονη εμπορική κίνηση όπως στην οδό Ανεξαρτησίας και τις παρόδους της, στο Γυαλί-Καφενέ, αλλά και στην Καλούτσιανη, όπου υπήρχαν πέντε χάνια και τρία πανδοχεία, κατώτερης όμως ποιότητας και εμφάνισης από εκείνα του κέντρου της πόλης.

Το **χάνι Μανέκα** βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της ιστορικής εμπορικής οδού Ανεξαρτησίας στον αριθμό 144. Πρόκειται για ένα συγκρότημα στο οποίο οι χρήσεις που στεγάζονται αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο και σχετίζονται άμεσα με την λειτουργία της αγοράς. Το συγκρότημα αυτό είναι διώροφο με ένα τμήμα υπόγειο και επικάλυψη με στέγη. Το οικόπεδο στο οποίο είναι κατασκευασμένο είναι διαμπερές εμβαδού 1.300 τμ με πρόσωπο στις οδούς Ανεξαρτησίας και Λουκή Ακρίτα.

Το χάνι αναπτύσσεται γύρω από εσωτερική αυλή που ορίζεται από τις τρεις πλευρές του κτίσματος με κεντρική είσοδο από την οδό Ανεξαρτησίας. Η είσοδος του κτηρίου ήταν διαμορφωμένη σαν θολωτή στοά στην πρόσοψή του, διαχωρίζοντας το σε δύο τμήματα και οδηγούσε στον ακάλυπτο χώρο του (αυλή). Από το σημείο αυτό ξεκινούσε η πέτρινη σκάλα που συνδέει τον αύλειο χώρο με τον όροφο.

Δεξιά και αριστερά της εισόδου διαμορφωνόταν καταστήματα. Στο δεξί της τμήμα ένα εστιατόριο-καφενείο με υπόγειο που επικοινωνούν με το κατάστημα με λιθόκτιστη σκάλα και αριστερά άλλα δύο εμπορικά καταστήματα.

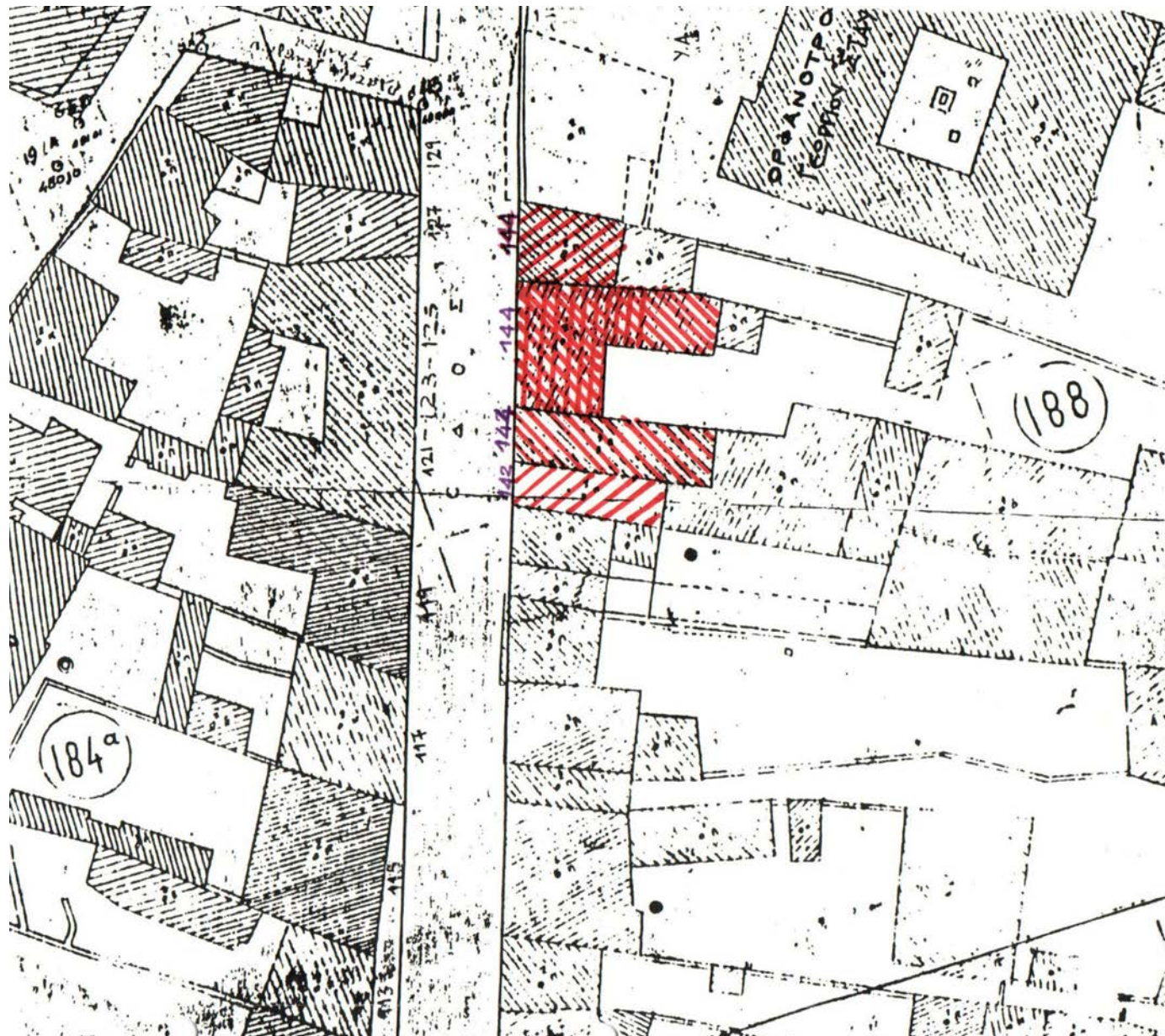
Στον πίσω ακάλυπτο χώρο του οικοπέδου, αυτόν προς την οδό Λουκή Ακρίτα υπήρχαν βοηθητικά κτίσματα όπως στάβλοι, αποθήκες και κάποια εργαστήρια, δίνοντας στον χώρο χαρακτηριστικά στοάς.

Η φέρουσα κατασκευή υπογείου και ισογείου ήταν κατασκευασμένη με λιθοδομή, όπως και οι μεσοτοιχίες με τις όμορες ιδιοκτησίες. Οι τοίχοι πληρώσεως ήταν με ξυλοδεσιές επικαλυμμένες με ασβεστοκονίαμα ενισχυμένο με φυτικές ίνες (τσατμάς). Τα ανοίγματα (βιτρίνες) των καταστημάτων στην πρόσοψη ήταν διαμορφωμένα με καμάρες, ενώ τα ανοίγματα του ορόφου ήταν διατεταγμένα συμμετρικά.

Το χάνι λειτουργούσε υπό την εποπτεία του κου Μανέκα, που το είχε μισθώσει από τους ιδιοκτήτες του από το 1933. Σταμάτησε να λειτουργεί το 1976-1977 και το κτήριο άρχισε να ερειπώνεται σιγά-σιγά με την πάροδο του χρόνου. Το 2016 η στέγη του κατέρρευσε συμπαρασύροντας μεγάλο τμήμα του ορόφου.

Με την έγκριση της Υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων Ηπείρου & Δυτικής Μακεδονίας του Υπουργείου Πολιτισμού το αριστερό τμήμα της πρόσοψης του κτιρίου ανακατασκευάστηκε πλήρως από τους ιδιοκτήτες του. Στο τμήμα αυτό του κτίσματος λειτουργεί από καιρό ως κέντρο εστίασης. Ταυτόχρονα με την ανακατασκευή αυτού του τμήματος αναπλάστηκε ολόκληρη η όψη προς την οδό Ανεξαρτησίας, καθώς και οι φέρουσες τοιχοποιίες του κτιρίου, χωρίς όμως την προσθήκη άλλων δομικών στοιχείων (κουφώματα, εσωτερικές τοιχοποιίες πλήρωσης, στέγη κ.λ.π.).

Με τις παρεμβάσεις που έγιναν για την αποκατάσταση του κτιρίου αποκτούμε μια ικανοποιητική εικόνα για τον χαρακτήρα και την μορφή του, όπως και την δομή και τον τρόπο λειτουργίας που είχε το χάνι Μανέκα, αλλά και γενικότερα τα χάνια. [19,20]

Εικ. 58 Απόσπασμα σχεδίου πόλης Ιωαννίνων 1955 (Από τον φάκελο χαρακτηρισμού του μνημείου)

Εικ. 59 Κατάσταση κτηρίων Χάνι Μανέκα, καταγραφή Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου, 2011

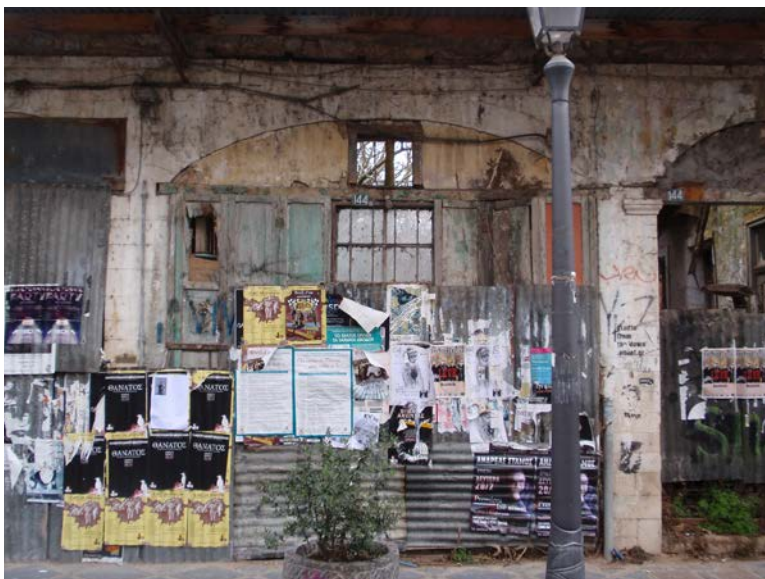
Εικ. 60 Κατάσταση κτηρίων Χάνι Μανέκα, καταγραφή Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου, 2011

Εικ. 61 Κατάσταση κτηρίων Χάνι Μανέκα, καταγραφή Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου, 2011

Εικ. 7 Κατάσταση κτηρίων Χάνι Μανέκα, καταγραφή Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου, 2017

Εικ. 62 Κατάσταση όψης κτηρίου, Χάνι Μανέκα, καταγραφή Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου, 2017

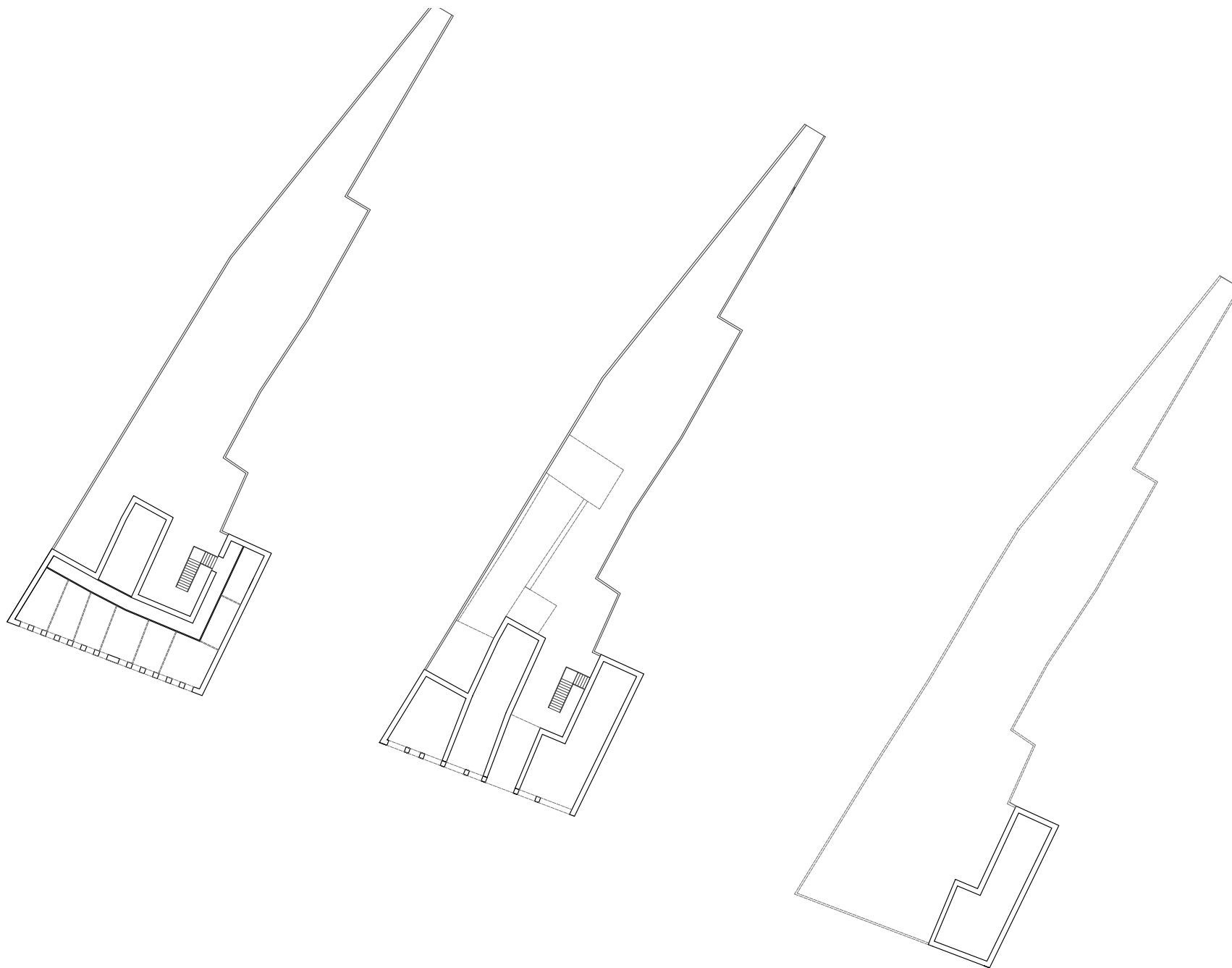
Εικ. 63 Εργασίες συντήρησης, αρχείο Υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου

Εικ. 64 Παρούσα κατάσταση όψης κτηρίου στην οδό Ανεξατηρσίας, 2022

Εικ. 65 Οδός Ακρίτα Λουκή, πίσω κτήριο στο κοινό οικόπεδο με το Χάνι Μανέκα, 2017

Εικ. 66 Διαγράμματα περιγραφής χώρων του παλιού Χανιού

(ii) Πρόταση

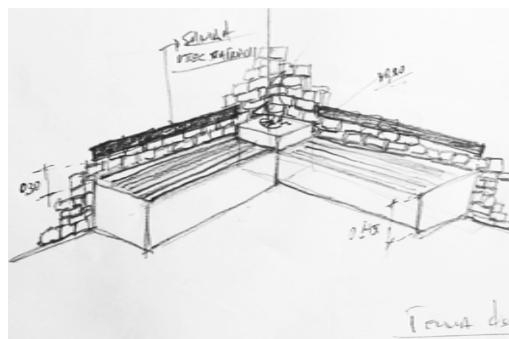
Το Χάνι είχε ως κύρια χαρακτηριστικά λειτουργίας την προσωρινή διαμονή και την σχέση του δρόμου και των κατοίκων με την εσωτερική αυλή που δημιουργούσε η δομή του στο πίσω μέρος που λειτουργούσε ως κλειστή πλατεία. Το Χάνι Μανέκα, επίσης, ενώνει τον δρόμο της Ανεξαρτησίας με τον δρομο Ακρίτα Λουκή. Η δομή του ανοιχτού χώρου είναι μακρόστενη και το κύριο χαρακτηριστικό είναι η επιφάνεια της όψης που στέκει χωρίς την συνέχεια του κτιρίου, το οποίο έχει πέσει στο μεγαλύτερο κομμάτι του. Η επέμβαση αφορά το πεσμένο κομμάτι, ενώ επιλέγεται να μην γίνει καμία επέμβαση στο σημείο όπου υπάρχει ένα μεγάλο μέρος του παλιού κτιρίου. Στο πίσω μέρος του οικοπέδου υπάρχει ένα μακρόστενο κτίριο υπό κατεδάφιση στο οποίο παλιά λειτουργούσε εργαστήριο παραγωγής παραδοσιακού φύλλου πίτας. Συνολικά το οικόπεδο αυτή τη στιγμή είναι σε κατάσταση ερείπωσης με την άγρια βλάστηση να το έχει περικυκλώσει.

Η βασική ιδέα της παρέμβασης σχετίζεται με την επαναφορά της ημιδιαμονής- συντομης διανυκτέρευσης στο χώρο χρησιμοποιώντας για την δημιουργία κρεβατιών την δομή από τα παραδοσιακά μπάσια. Στο παραδοσιακό ηπειρώτικο σπίτι τα μπάσια είχαν διπλή χρήση για το χώρο του χειμερινού δωματίου, ενώ αποτελούσαν μαζί με τον σοφρά (κυκλικό χαμηλό τραπέζι

που συνήθως είχε τη δυνατότητα να αποσπάτε το πάνω μέρος του και να λειτουργεί και σαν δίσκος ή βοηθητική επιφάνεια) τη μοναδική επίπλωση των σπιτιών για πολλά χρόνια. Το βράδυ λειτουργούσαν ως κρεβάτια για την οικογένεια, ενώ το πρωί, αφαιρώντας τα σκεπάσματα, λειτουργούσε ως καθιστικό. Η δομή τους ήταν συνήθως μακρόστενη ακουμπώντας περιμετρικά στους τοίχους του δωματίου, ενώ ενδιάμεσα από τα μπάσια υπήρχε τζάκια.

Εικ. 67 Το Σπίτι του Δεσπότη, οικία Χουσεΐν - Μπέη, 2011

Εικ. 68 Σκίτσο ιδέας- δημόσια μπάσια

Δημιουργείται, λοιπόν, μία υπερυψωμένη διάτρητη κύρια διαδρομή 1,5 μέτρου που συνδέει τις δύο εισόδους του Χανιού και σχηματίζει μεγάλα πλατώματα με καθιστικά και τζάκια σε τέσσερα σημεία της κυρίας διαδρομής. Τα καθιστικά είναι εμπνευσμένα από τη δομή των μπασιών, ενώ υπάρχουν και άλλες δευτερεύουσες διαδρομές που συνδέουν άλλα σημεία του οικοπέδου. Το κτίριο στο πίσω μέρος κατεδαφίζεται και τη θέση του παίρνουν μικρά κιόσκια παραγωγής και πώλησης παραδοσιακών εδεσμάτων. Γύρω από τα κιόσκια δημιουργούνται μικρότερα καθιστικά για στάση των χρηστών κοντα στα σημεία του φαγητού.

Τα κιόσκια βρίσκονται στο ύψος του δρόμου, τα κατεβάσματα από τη ράμπα γίνονται με σκαλοπάτια και μία ράμπα. Τα κύρια ανεβάσματα στη διαδρομή από τις κύριες εισόδους γίνονται με ράμπα. Το ύψος της ράμπας είναι +0,45 μέτρα πράγμα που της δίνει χρήση καθίσματος σε όλο το μήκος της. Τα γύρω κενά σημεία φυτεύονται με δέντρα και ήπια βλάστηση, ενώ ο επισκέπτης εύκολα μπορεί να περπατήσει και μέσα στους κήπους που δημιουργούνται στα κενά αυτά.

Η πρόταση αυτή αντλεί στοιχεία από το ερωτηματολόγιο, όπως: βλάστηση, καναπέδες, γωνίες, καθιστικά, θερμότητα.

Εικ. 69 Υφιστάμενη κατάσταση κάτοψης

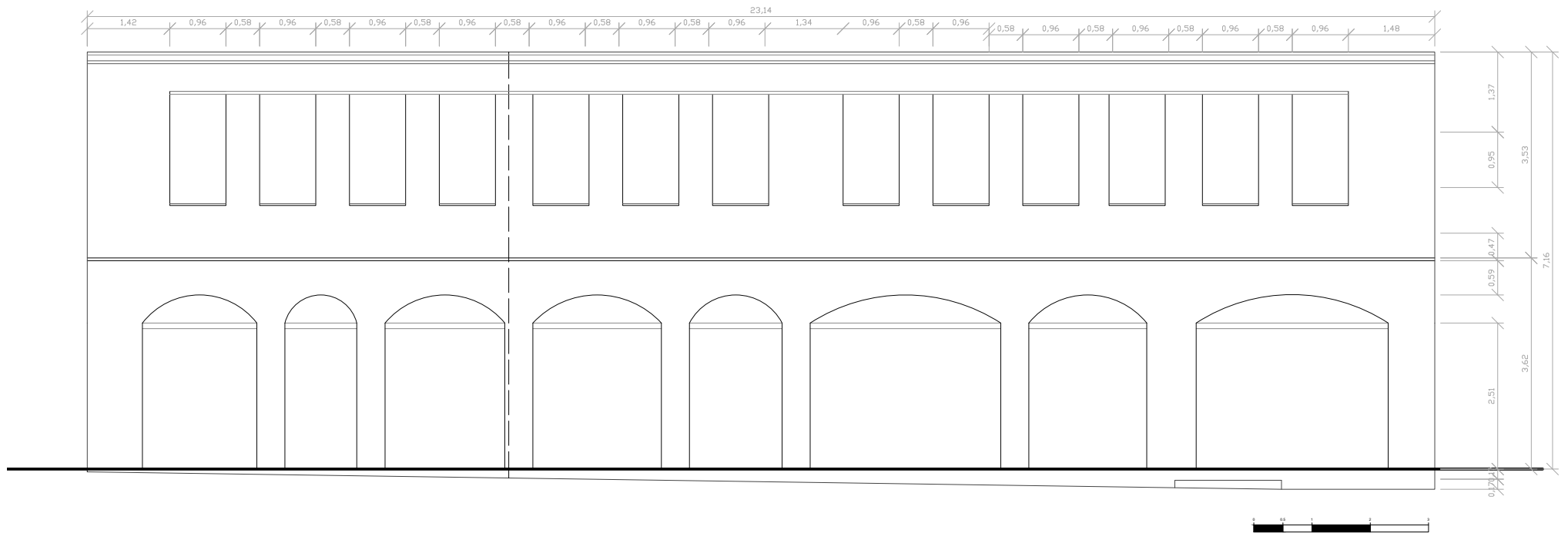

Εικ. 70 Διάγραμμα προγραμμάτων

Εικ. 71 Διάγραμμα ροών

Κλίμακα 1:100

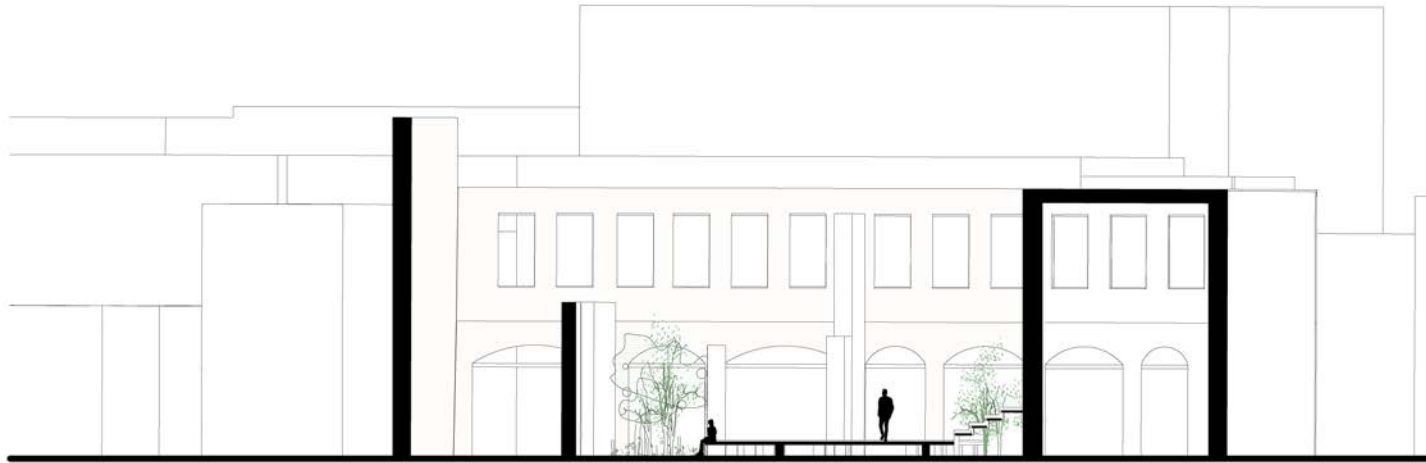
Κλίμακα 1:200

Όψη οδού Ανεξαρτησίας

Κλίμακα 1:200

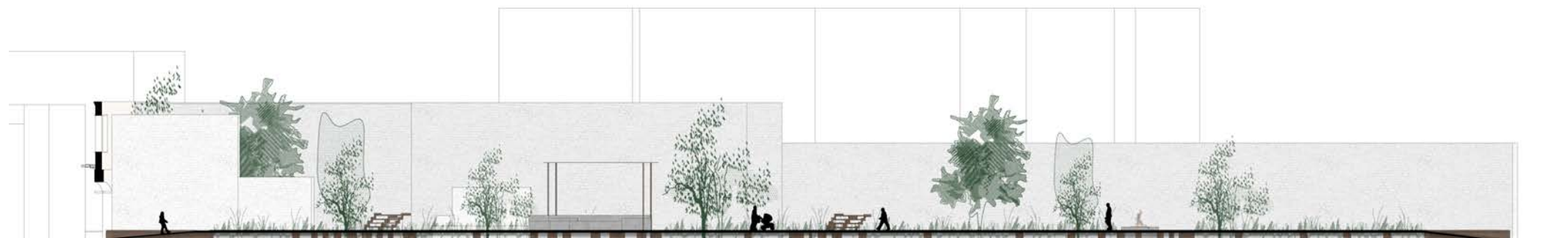
Τομή Α-Α'

Κλίμακα 1:200

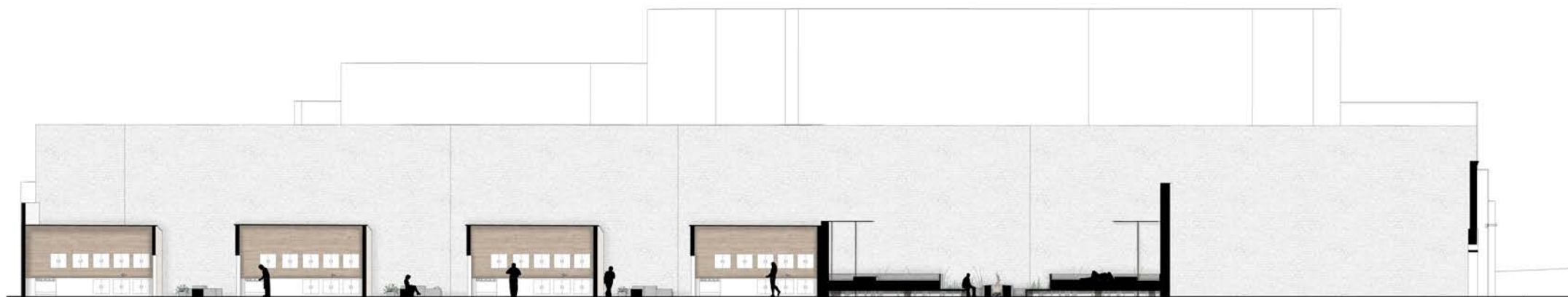

Εικ. 72 Κάτοψη όπου φαίνονται οι γραμμές τομών

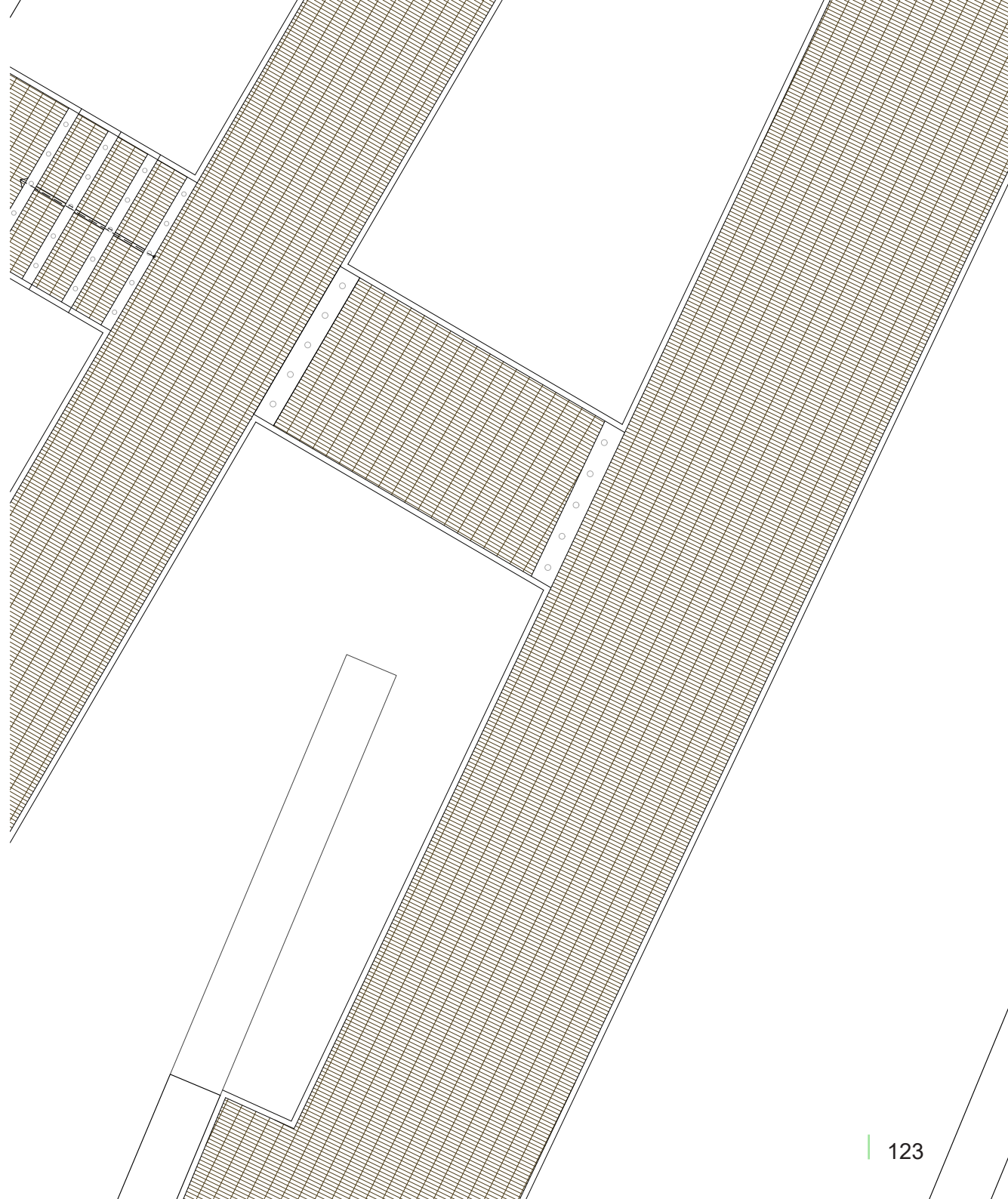
Τομή Β-Β'

Κλίμακα 1:200

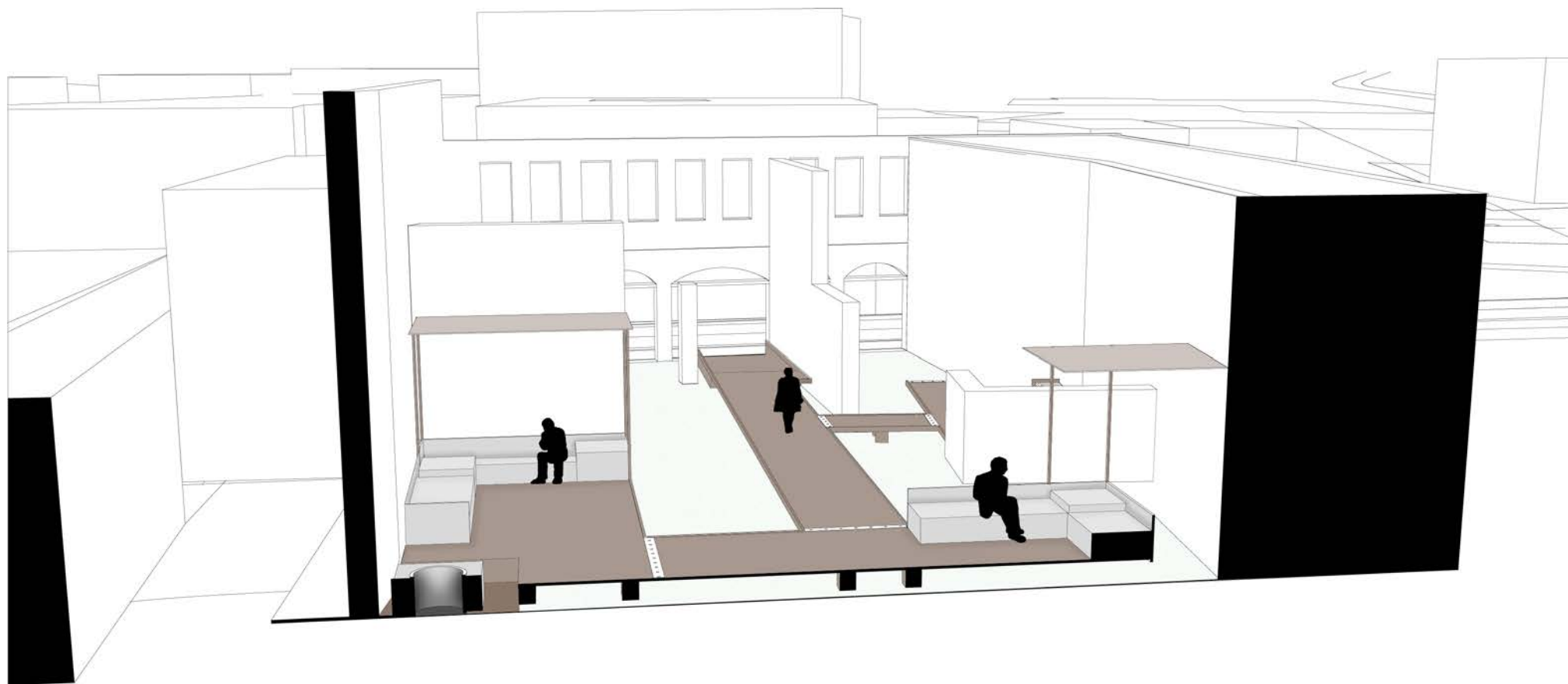
Τομή Γ-Γ'

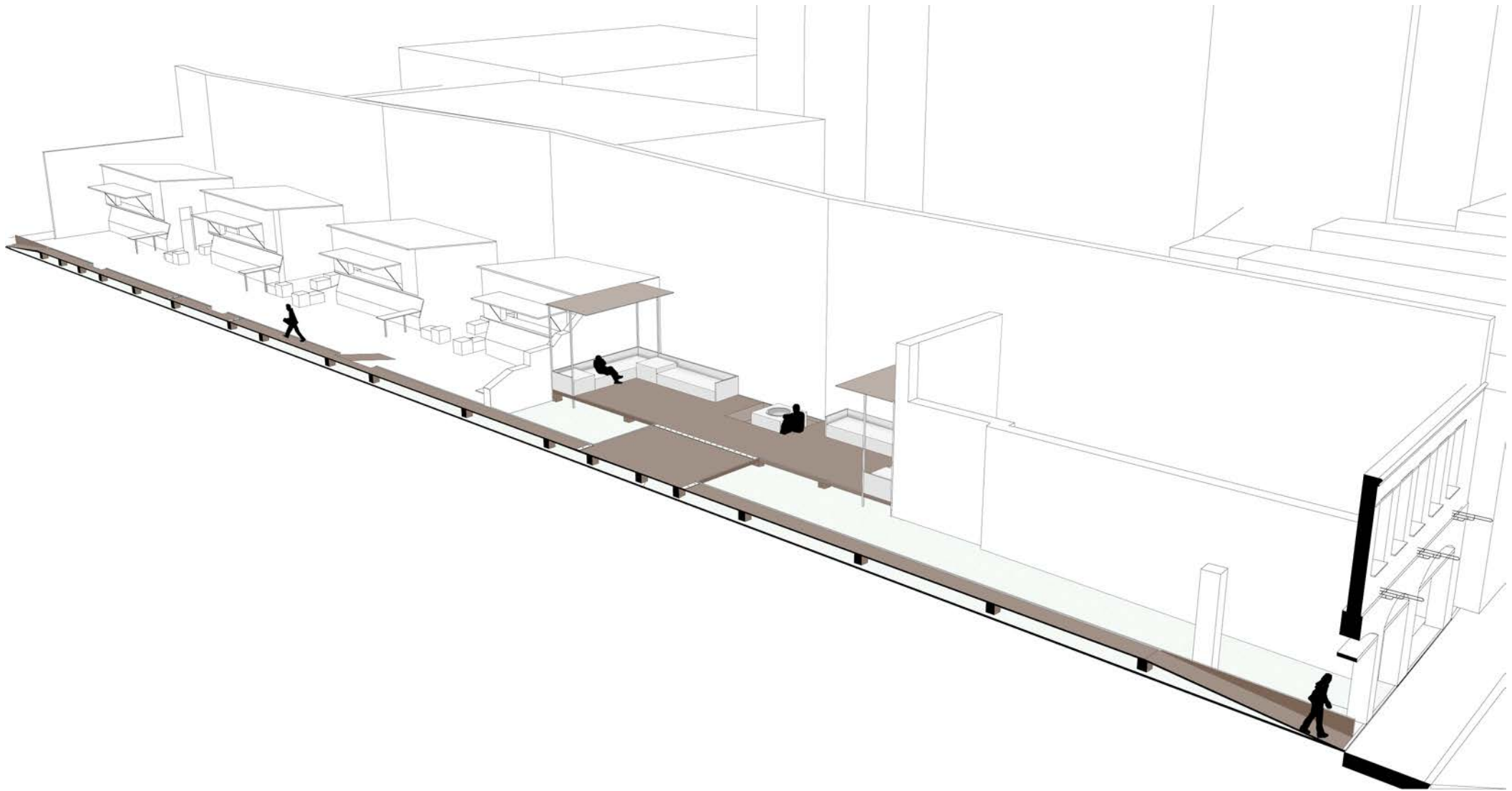
Κλίμακα 1:200

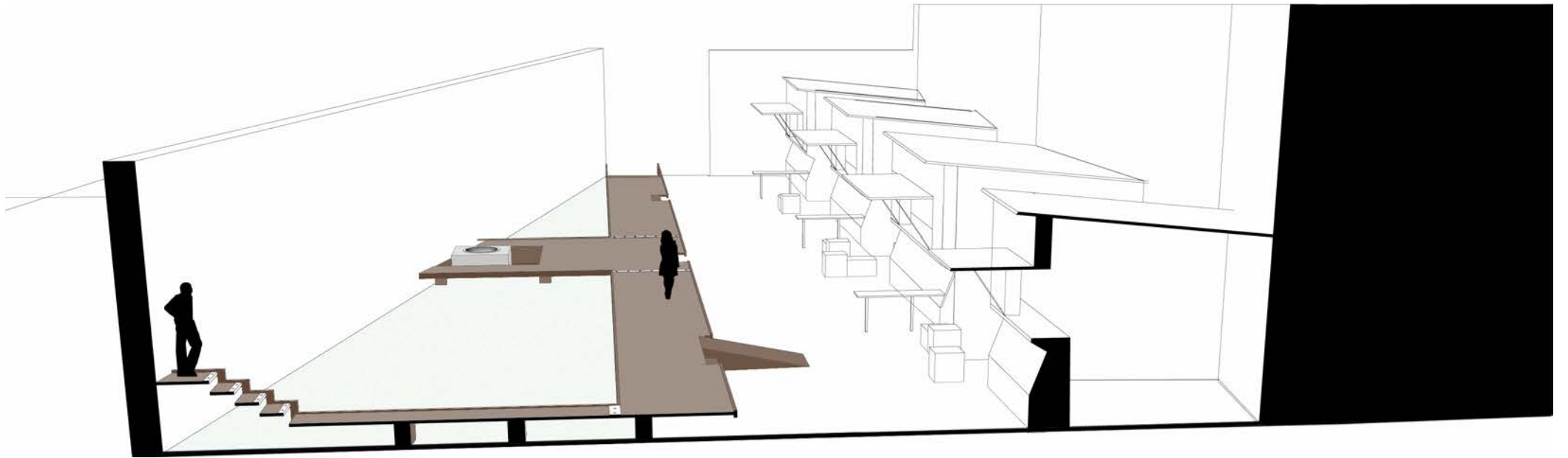

Εικ. 73 Λεπτομέρεια κάτοψης
Κλίμακα 1:50

Αξονομετρικές τομές

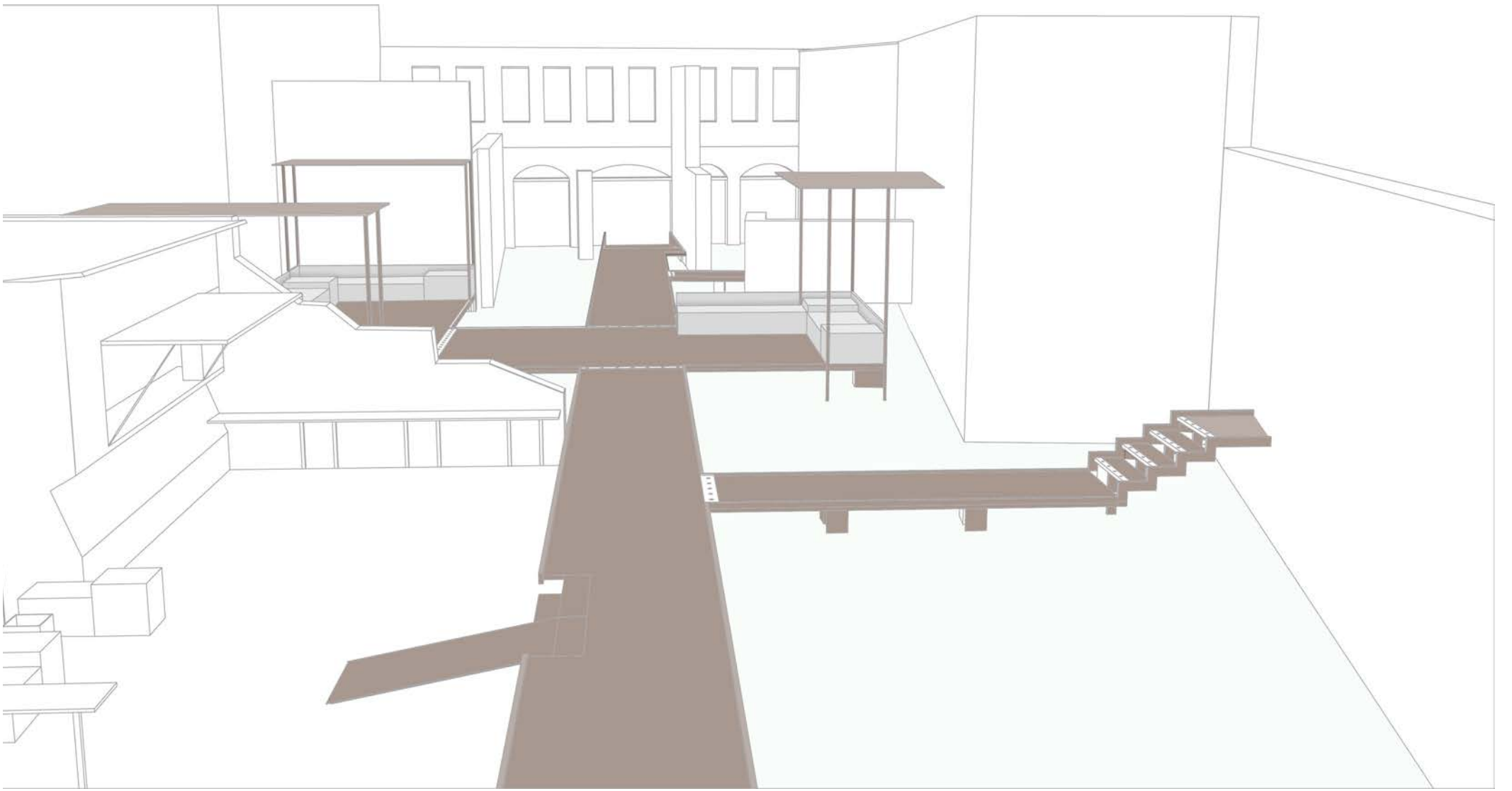

Αξονομετρικά

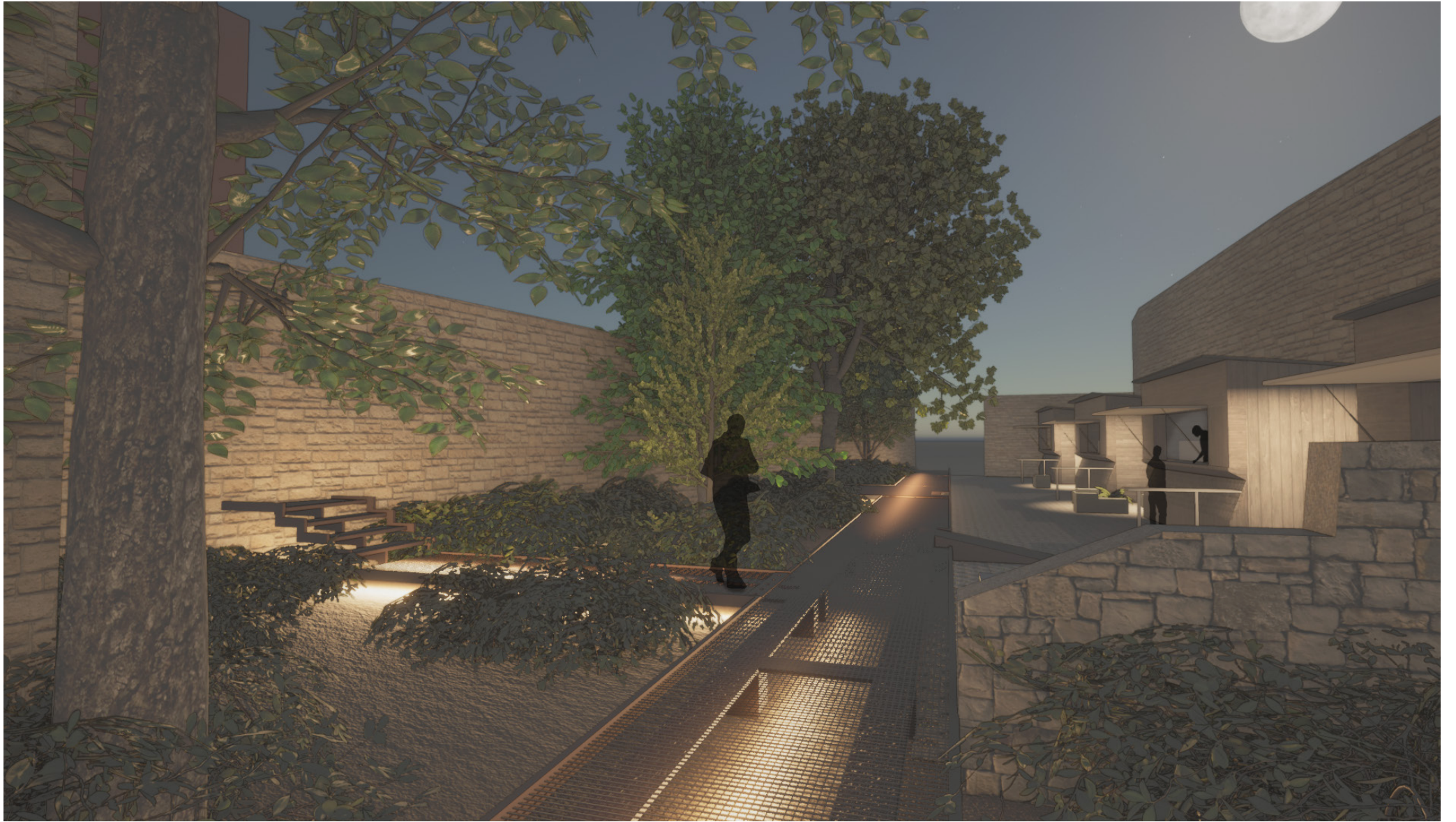

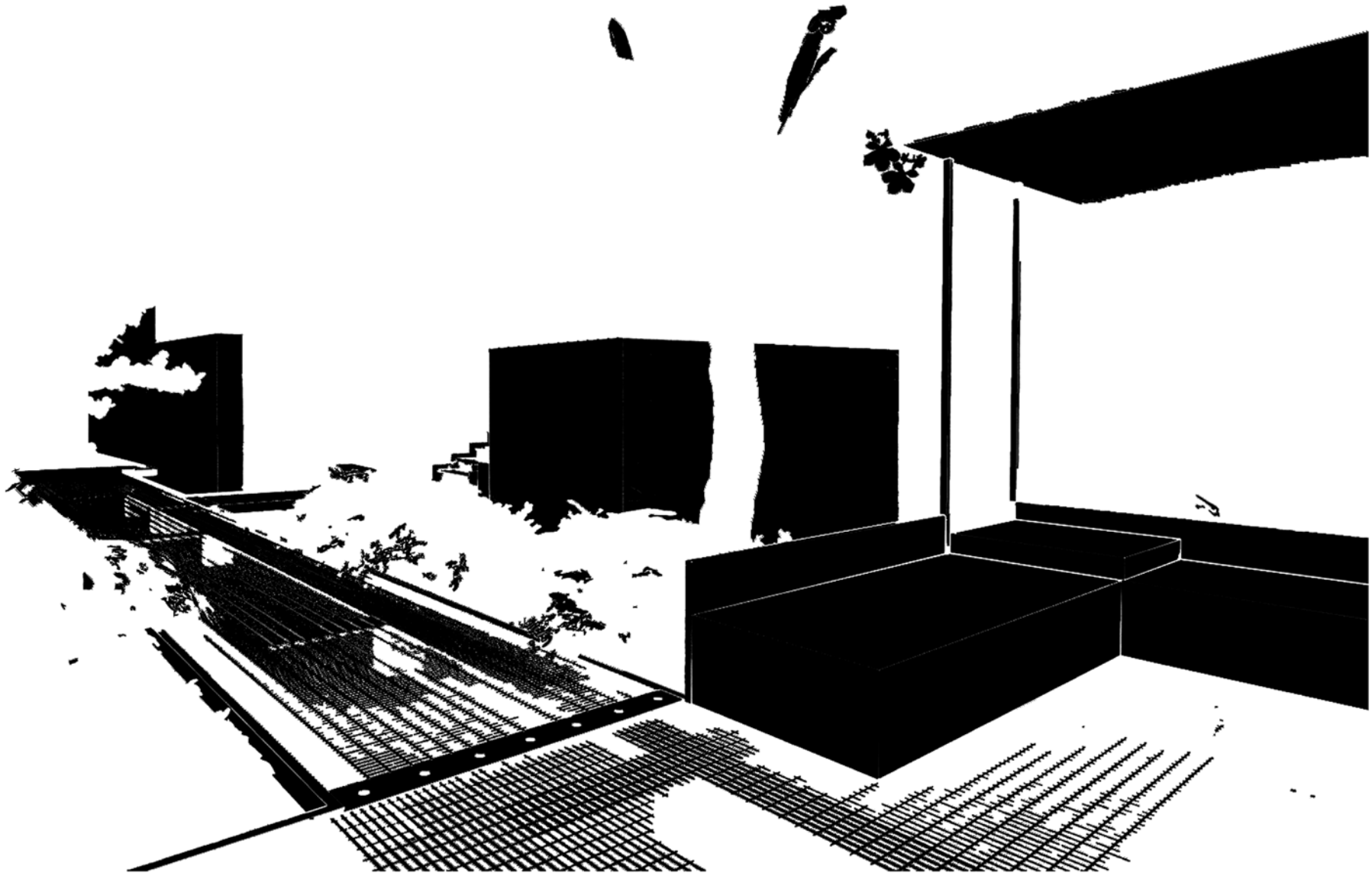

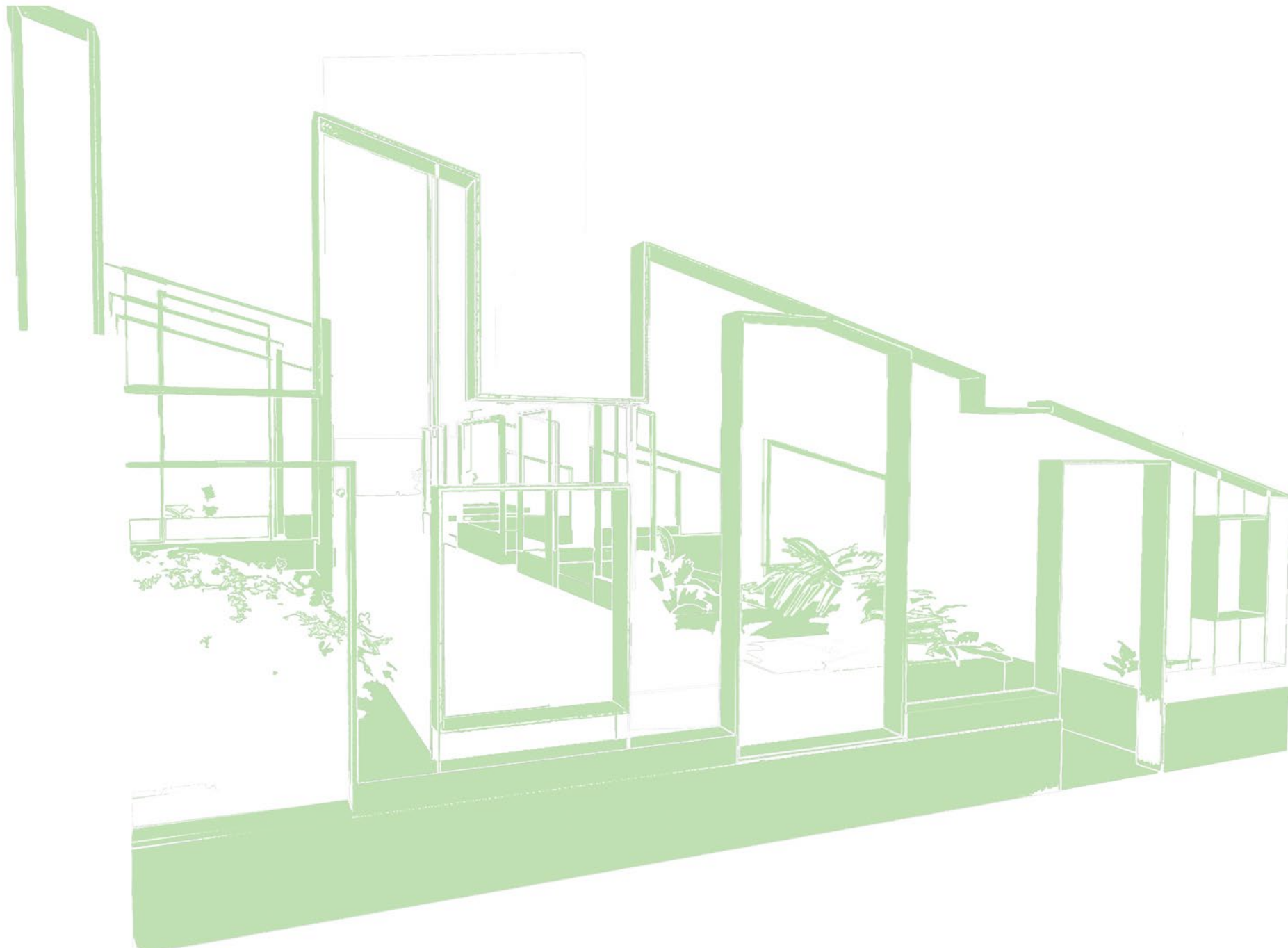
(iii) Μακέτες

B4

Αρχοντικό Νούλη

(i) Ιστορικά στοιχεία- υφιστάμενη κατάσταση:

Με βάση διάταξη της κάτοψης και την οργάνωση των χώρων τους οι κατοικίες στον Ελλαδικό χώρο μπορούν να καταταχθούν σε διαφορετικούς τύπους που ήταν προσαρμοσμένες στις κατά τόπους συνθήκες και στις επιρροές και τις συνήθειες των ιδιοκτητών τους.

Τα αστικά σπίτια των Ιωαννίνων αποτελούν εξέλιξη τού τύπου κατοικίας που συναντιέται στα χωριά της Ηπείρου (Ζαγοροχώρια - Παγώνι). Στον κάτω όροφο βρίσκονται, το κατώι, οι αποθήκες, ο χώρος για τα ζώα ή χώρος δουλειάς. Στον πάνω όροφο, το ανώι, η σκάλα, που συνήθως καταλήγει σε ημιυπαίθριο σκεπαστό χώρο, την κρεβάτα, όπου βλέπουν τα δωμάτια της κατοικίας.

Ο βασικός αυτός τύπος καθορίζεται από το είδος της κάτοψης του σπιτιού (απλή, τύπου «Γ» ή τύπου «Π»), από την αντιμετώπιση της κρεβάτας, άλλες κατασκευαστικές λύσεις (υλικά, στήριξη σκάλας και υπερκείμενου προστεγάσματος) και τις δυνατότητες που προκύπτουν από το σχήμα τού οικοπέδου.

Το γιαννιώτικο σπίτι, όπως διαμορφώθηκε έως την πυρκαγιά του 1869, κατατάχθηκε από διαφορετικούς μελετητές σε τρεις βασικές κατηγορίες, που συσχετίζονται με την οικονομική κατάσταση των χρηστών του: το λαϊκό, το νοικοκυρόσπιτα και το αρχοντικό.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της γιαννιώτικης κατοικίας παρατηρούνται

κυρίως στο λαϊκό σπίτι, ενώ οι άλλες δύο κατηγορίες σπιτιών τα επαναλαμβάνουν αλλά με μεγαλύτερη άνεση στους χώρους λόγω των επιπλέον τετραγωνικών μέτρων που διαθέτουν.

Τα λαϊκά σπίτια είναι τοποθετημένα σε επαφή με το δρόμο και δεξιά-αριστερά συνορεύουν με τα γειτονικά τους. Οι αυλές τους κατά κανόνα είναι μικρές και στους χώρους που απομένουν υπάρχουν βοηθητικές χρήσεις, όπως το μαγειρείο, το αποχωρητήριο, ο φούρνος, το πηγάδι. Οι αυλές των σπιτιών διαχωρίζονται από την ορατότητα του δρόμου με ψηλούς μαντρότοιχους. Τα σπίτια αυτά είναι συνήθως διώροφα με αποθήκες ημιυπόγειες ή ισόγειες. Στο υπερυψωμένο ισόγειο δημιουργούνται οι χώροι διημέρευσης, κυρίως για τους μήνες του χειμώνα (ματζάτα) και συχνά χώροι εργασίας. Η είσοδος γίνεται διαμέσου τού σπιτιού είτε αξονικά είτε από τη μία πλευρά του (ανάλογα με το μήκος της όψης) και πιο σπάνια από την αυλή μέσω σκεπαστής αυλόπορτας. Στον όροφο γύρω από την κρεβάτια ανοίγονται τα καλοκαιρινά δωμάτια καθώς και το “χειμωνιάτικο” (λιακοτό). Η κατασκευή μέχρι και το ισόγειο είναι με λιθοδομή σε σειρές, ενώ στον όροφο οι τοίχοι, όταν δε συνορεύουν με ξένες ιδιοκτησίες, είναι τσιαμαδάδες.[21]

Ένα από τα αρχοντόσπιτα της πόλης των Ιωαννίνων είναι το Αρχοντικό Νούλη. Βρίσκεται επί της οδού Παύλου Μελά (ονομασία επί τουρκοκρατίας: οδός Σεραγιού) σε άμεση επαφή με το Αρχοντικό Ισμήνης Τζαβέλλα (μεσοτοιχία). Στην ίδια περιοχή, σε πολύ μικρή απόσταση από την κατοικία Νούλη, βρίσκονται τα αρχοντικά Δάνου και Φ. Σιαγκούνη.

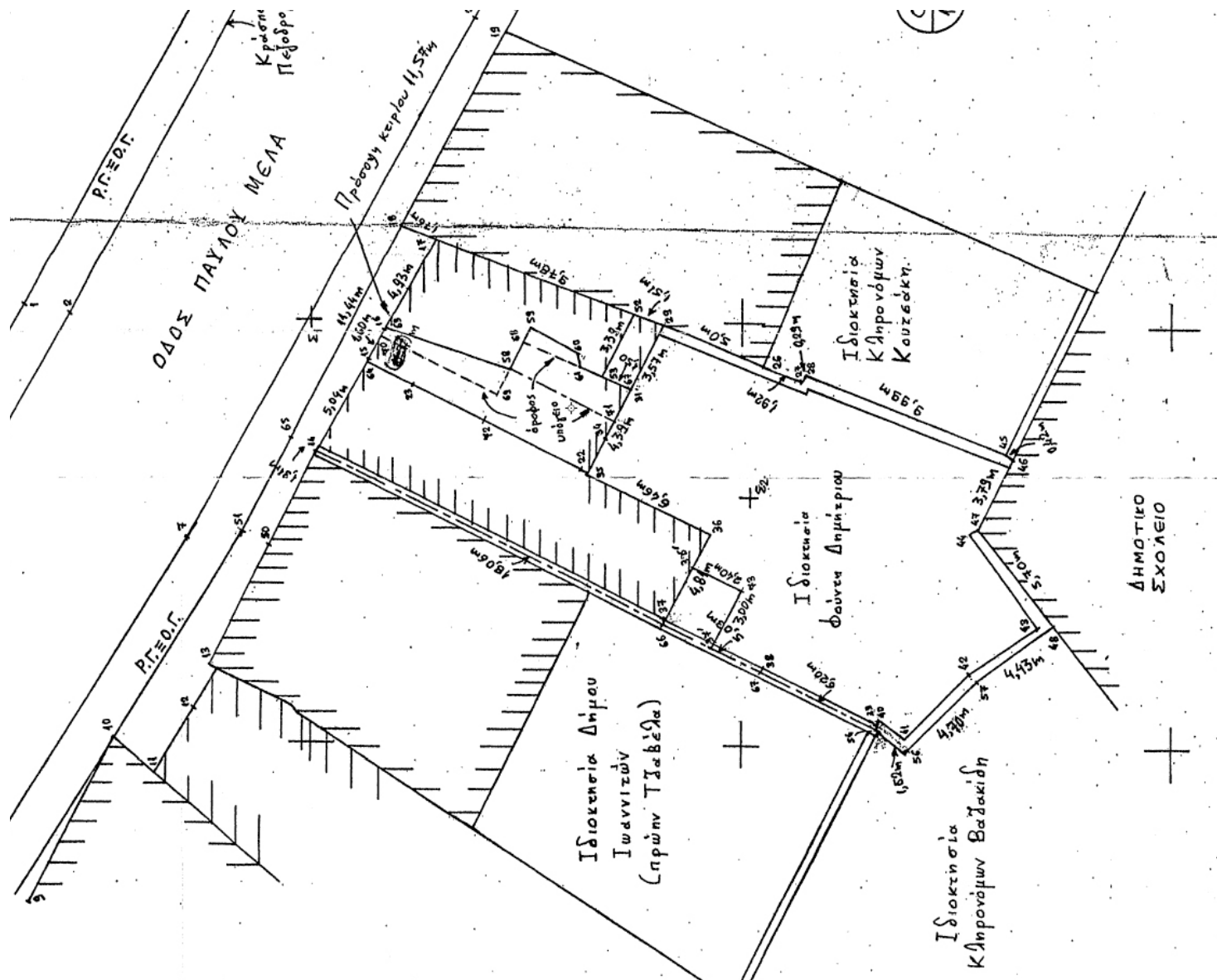
Το αρχοντικό κτίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1860 από την οικογένεια Νούλη, μέλος της οποίας ήταν ο παγκοσμίως γνωστός γιατρός Γεώργιος Νούλης (1849-1919).

Στα 1895 ο Γεώργιος Νούλης μετακόμισε οικογενειακώς στην Αθήνα. Φεύγοντας ο γιατρός πούλησε το πατρικό του στην πάμπλουτη οικογένεια Τσοπαλάκου από την Ρουμανία. Ο νέος ιδιοκτήτης, Γεώργιος Τσοπαλάκος, ήταν Οικονομολόγος με σπουδές στην Ελβετία. Στα Γιάννενα διηύθυνε το Ξενοδοχείο “Δωδώνη”, που βρισκόταν πολύ κοντά στην κατοικία του, στην περιοχή του Άλσους (σημερινό ξενοδοχείο “Αλέξιος”).

Ο πλούτος της οικογένειας Τσοπαλάκου αντικατοπτρίζονταν στον διάκοσμο και τις ανέσεις που είχε η κατοικία τους μετά την ανακαίνισή της. Ξύλινα παρκέ πατώματα καλυμμένα τον χειμώνα με περσικά χαλιά, βιενέζικα έπιπλα, ακριβοί καθρέπτες, κονσόλες και βαρύτιμοι πολυέλαιοι διακοσμούσαν τους χώρους του αρχοντικού. Το λουτρό της κατοικίας είχε έρθει από την Βιέννη και διέθετε σύστημα παραγωγής ζεστού νερού. Χαρακτηριστικά ήταν και

τα χωνευτά τζάκια του αρχοντικού.

Το αρχοντικό άρχισε να φθίνει μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο και κατά την περίοδο του εμφυλίου πολέμου. Ο Κωνσταντίνος Τσοπαλάκος, ιδιοκτήτης του ακινήτου την εποχή αυτή, είχε επιστρατευθεί και στην κατοικία εγκαταστάθηκαν πολλές οικογένειες αστέγων που μετακινήθηκαν στα Γιάννενα από τις εμπόλεμες περιοχές. Η κατοικία λεηλατήθηκε και υπέστη σοβαρές ζημιές. Το έτος 1983 χαρακτηρίστηκε διατηρητέο μνημείο και το σπίτι από τότε δεν ξανακατοικήθηκε. Στην συνέχεια, το αρχοντικό πέρασε στην ιδιοκτησία της οικογένειας του γιαννιώτη οδοντίατρου Δημητρίου Φούντη, ο οποίος το μεταπούλησε στις αρχές της δεκαετίας του 2000 στην εταιρεία "ΓΑΛΗΝΟΣ ΑΕ". Από την εποχή που χαρακτηρίστηκε διατηρητέο και μετά το αρχοντικό δεν ξανασυντηρήθηκε και άρχισε να παρουσιάζει τεράστιες φθορές με αποτέλεσμα να καταρρεύσει η στέγη του και τελικά να κατεδαφιστεί πλήρως, ενώ τα μπάζα του απομακρύνθηκαν από το οικόπεδο.

Εικ. 74 Σκαρίφιμα απογραφής κάτοψης, Αρχοντικό Νούλη

Σήμερα “ίχνη” της κατοικίας υπάρχουν μόνο στους εναπομείναντες πλαϊνούς τοίχους του κτίσματος (μεσοτοιχίες), με τα χαρακτηριστικά αποτυπώματα των περίτεχνων τζακιών και των εσοχών των δωματίων.

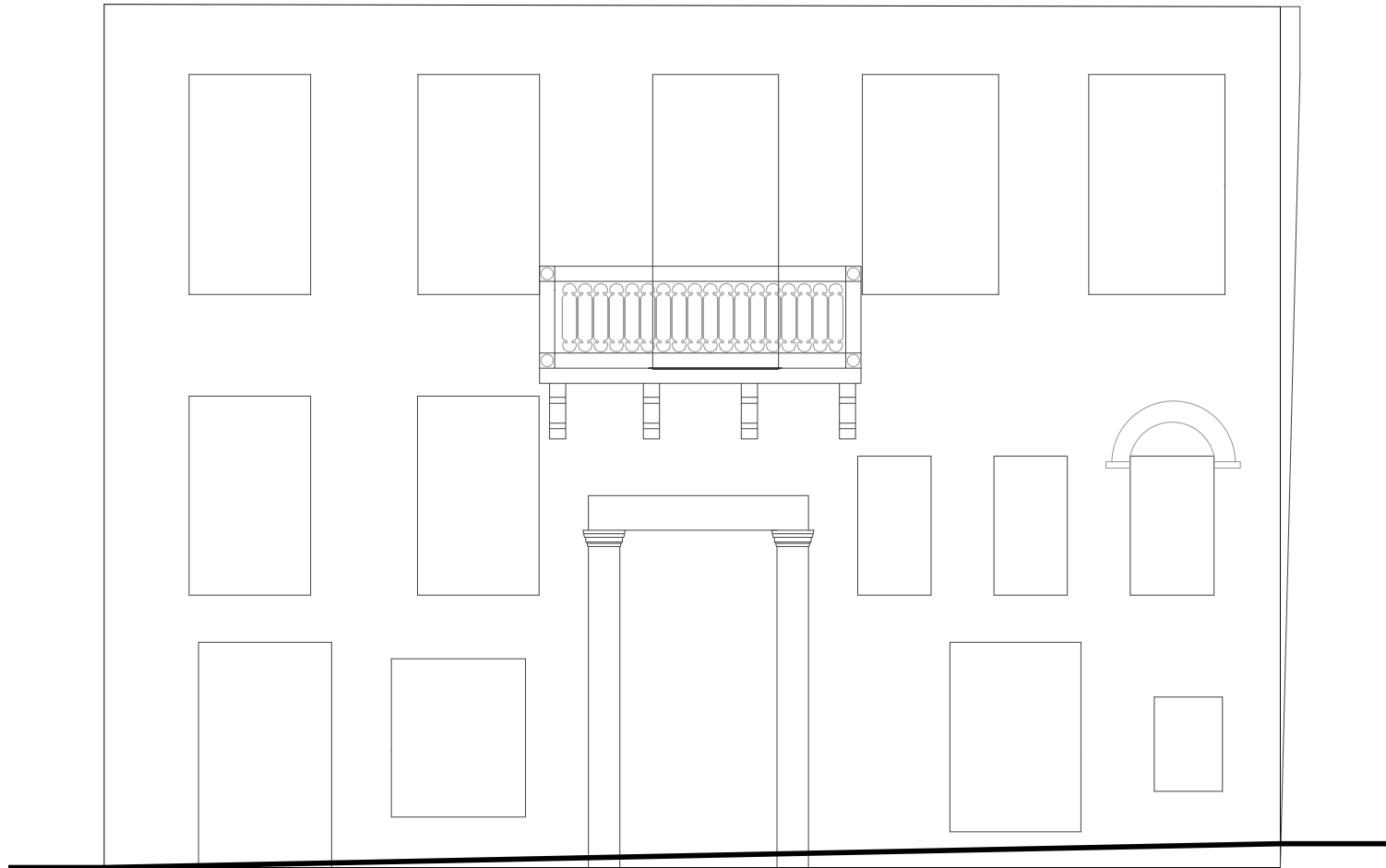
Η κατοικία Νούλη είχε έντονα μεγαλοαστικό χαρακτήρα. Ήταν τριώροφη με επιβλητική είσοδο στο κέντρο της προσόψεως με έναν ευρύ διάδρομο που οδηγούσε στην αυλή του αρχοντικού. Στο κέντρο του διαδρόμου ήταν η σκάλα για τους ορόφους. Στο αριστερό τμήμα του ισογείου ήταν τα δωμάτια του υπηρετικού προσωπικού, δεξιά τα κελάρια και προς την αυλή η μεγάλη κουζίνα με κτιστούς φούρνους. Στον πρώτο όροφο ήταν η καλοκαιρινή τραπεζαρία, το καθιστικό και τα υπνοδωμάτια, ενώ στον δεύτερο όροφο ήταν η χειμωνιάτικη προσηλιακή τραπεζαρία και το μεγάλο σαλόνι με ζωγραφιστή διακόσμηση. [22,23]

Εικ. 75 Τοπογραφικό διάγραμμα υφιστάμενης κατάστασης

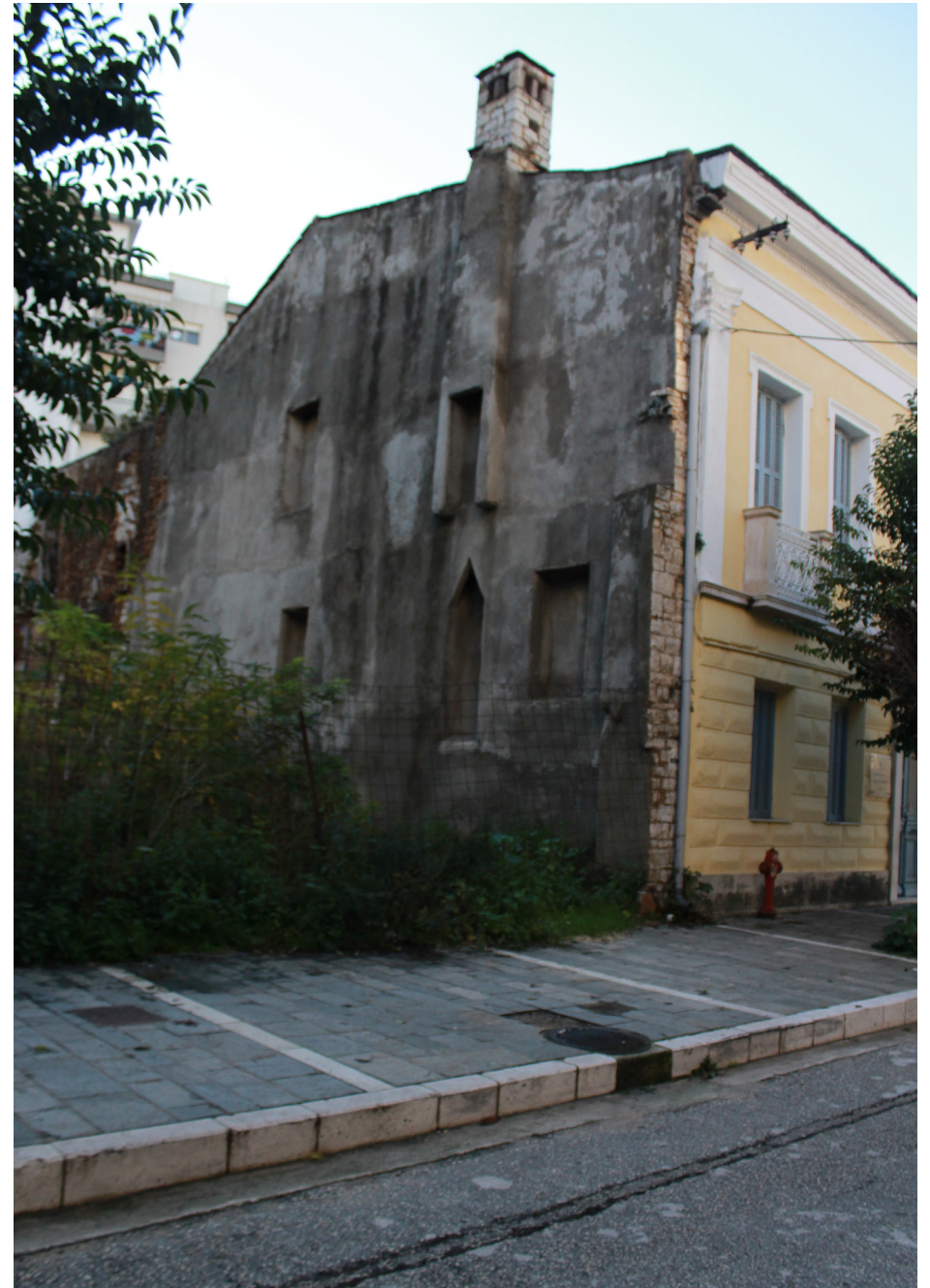

Εικ. 76 Φωτογραφίες με τις φάσεις της κατάρρευσης του αρχοντικού

Κλίμακα 1:100

Εικ. 77,78 Παρούσα κατάσταση οικοπέδου, 2022

(i) Πρόταση:

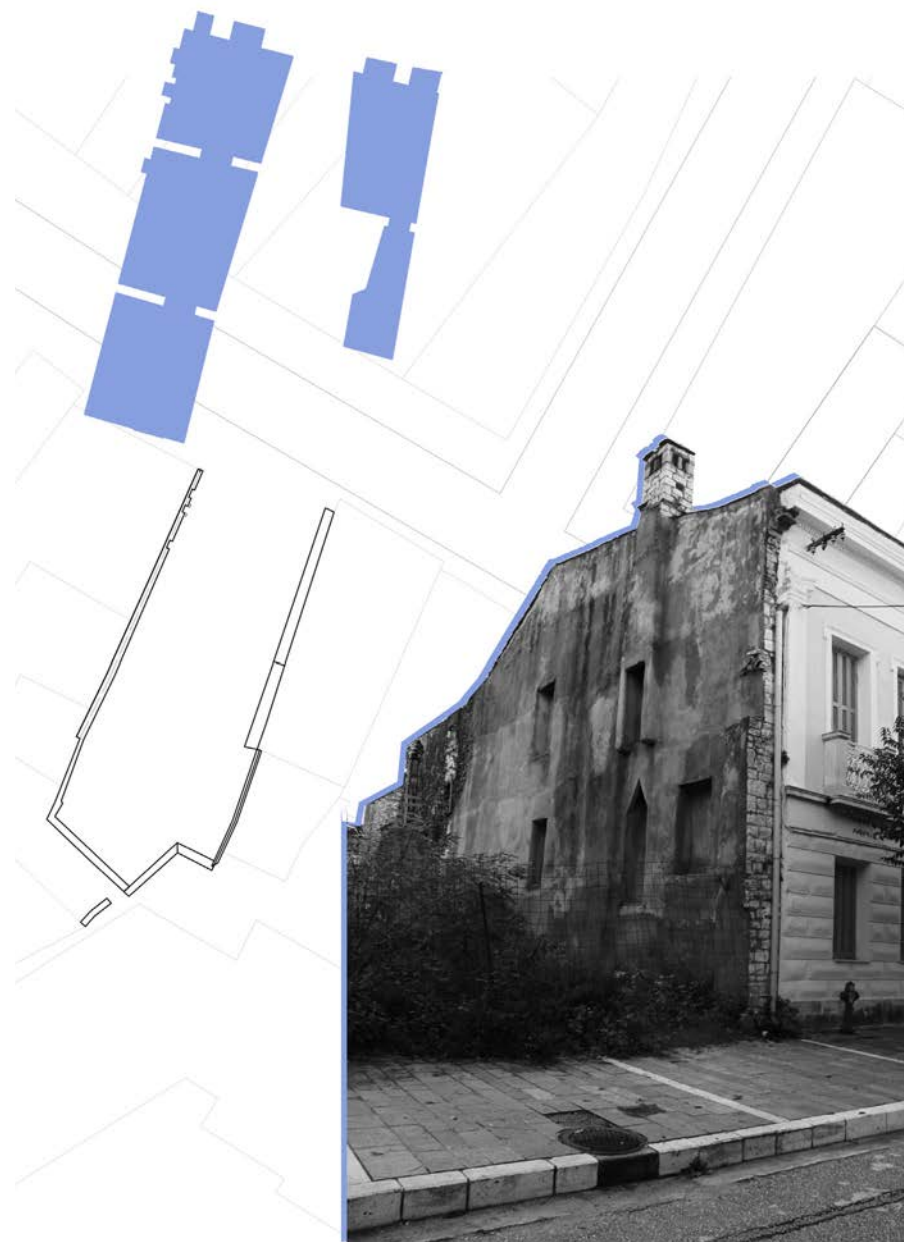
Όπως αναφέρθηκε το κύριο χαρακτηριστικό του οικοπέδου στην υφιστάμενη κατάσταση του είναι οι πλαινοί τοίχοι με τις εσοχές και τις προεξοχές των ντουλαπιών και των τζακιών. Το οικόπεδο είναι μακρόστενο, ενώ αραιή άγρια βλάστηση υπάρχει εντός του.

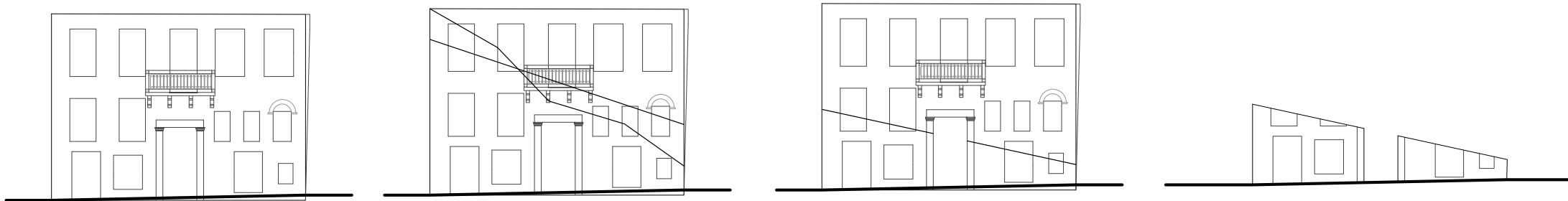
Με βάση την ανάλυση του σκαριφήματος της κάτοψης περιγραφών και φωτογραφιών, αποφασίστηκε πως η πρόταση πρέπει να έρθει να ενώσει την ιδέα των βασικών μορφολογικών χαρακτηριστικών που φέρει το θραύσμα της παλιάς ζωής του οικοπέδου, επαναφέροντας και πρακτικά μέρος αυτής της ζωής πίσω στην πολη με τον δημόσιο χαρακτήρα ενός πάρκου αυτή τη φορά.

Η πρόταση δουλεύεται σε δύο μέρη. Πρώτα στο έδαφος, όπου προτείνεται η κάλυψη του οικοπέδου με μία κατασκευή που θα σηκώνεται +0,6μ. από το ύψος του δρόμου, όπου θα παρεμβάλλονται εσοχές και προεξοχές δημιουργώντας καθιστικά μέσα στο πάρκο. Χρησιμοποιούνται τα ίχνη της παλιάς κάτοψης και μέρος της όψης με διάτρητους σκελετούς που δίνουν την αίσθηση των κενών τειχών. Τα καθιστικά τοποθετούνται γύρω από τους τοίχους αυτούς, ενώ στο πίσω μέρος, όπου υπήρχε η παλιά αυλή με το πηγάδι και το μαγειρείο, η διαμόρφωση δεν περιλαμβάνει καθιστικά, αλλά

ανεβοκατεβάσματα και σε ένα σημείο τοποθετούνται βρύσες, πάγκος, εσοχές ανοιχτών ντουλαπιών και μία εσοχή δίπλα από τον πάγκο που μπορεί να λειτουργήσει και ως ψησταριά. Οι φυτεύσεις είναι αραιές με καλλωπιστικά φυτά σε αυτή την πρόταση. Το ανέβασμα στο ύψος του οικοπέδου γίνεται με ράμπα από την κύρια είσοδο της παλιάς και της νέας όψης.

Τα στοιχεία που αντλούνται από το ερωτηματολόγιο για αυτή την πρόταση είναι: τρυπούλες, καθιστικά, βρύσες, φυτά, πόρτες, παράθυρα.

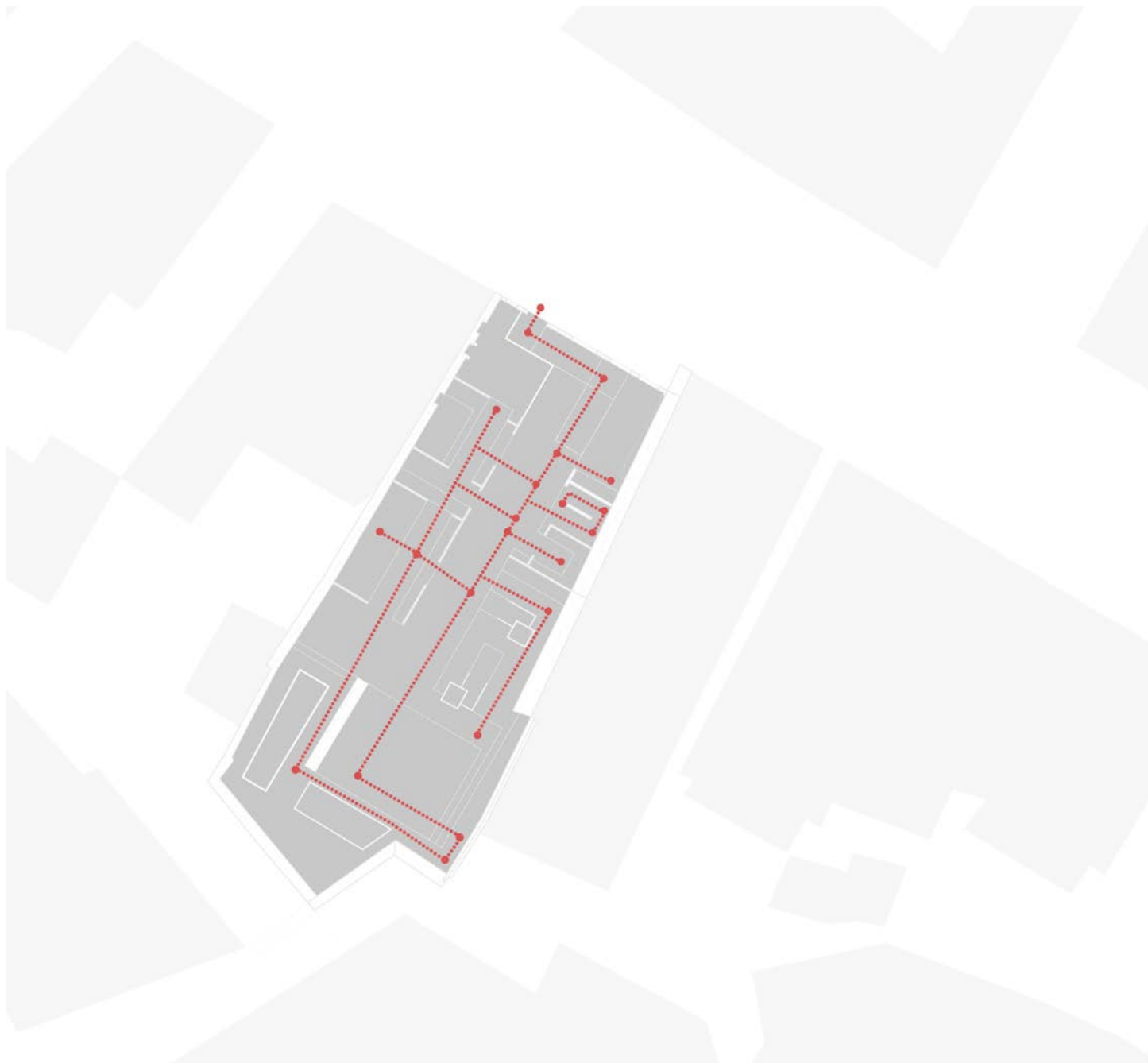

Εικ. 79 Διάγραμμα επιλογής μέρους όψης για την παρέμβαση

Εικ. 80 Διάγραμμα προγραμμάτων

Εικ. 81 Διάγραμμα ροών

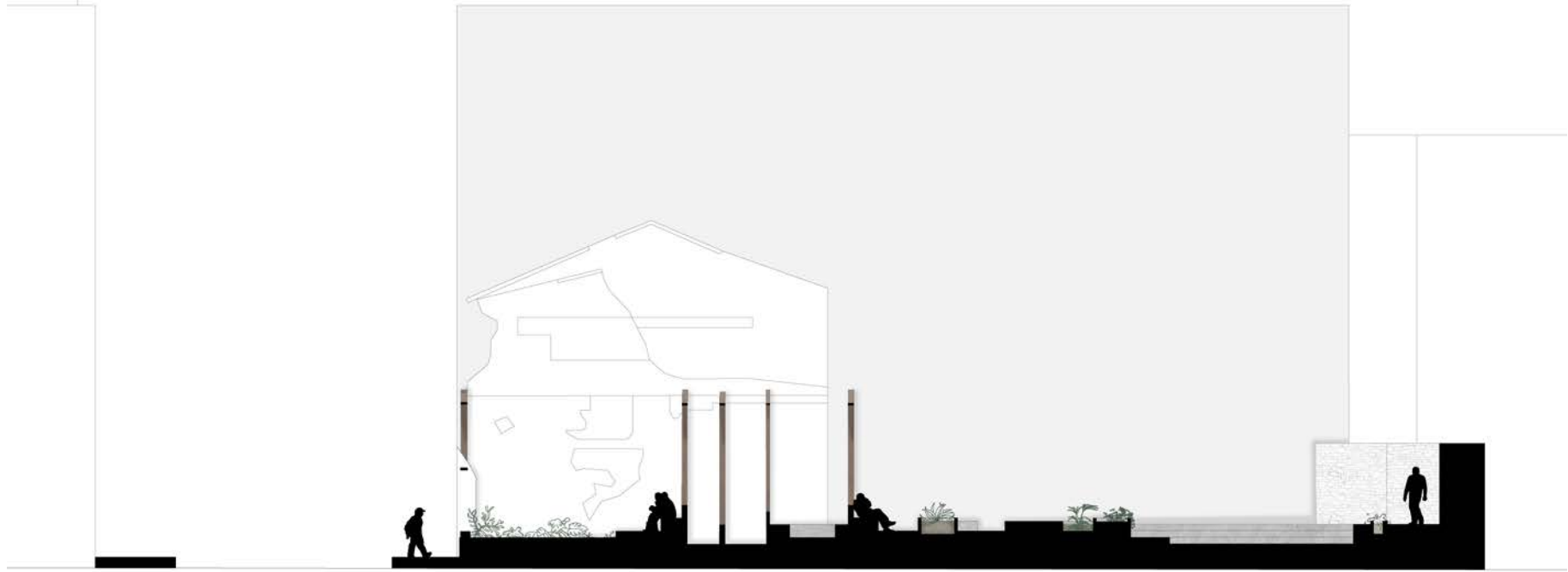

Κλίμακα 1:200

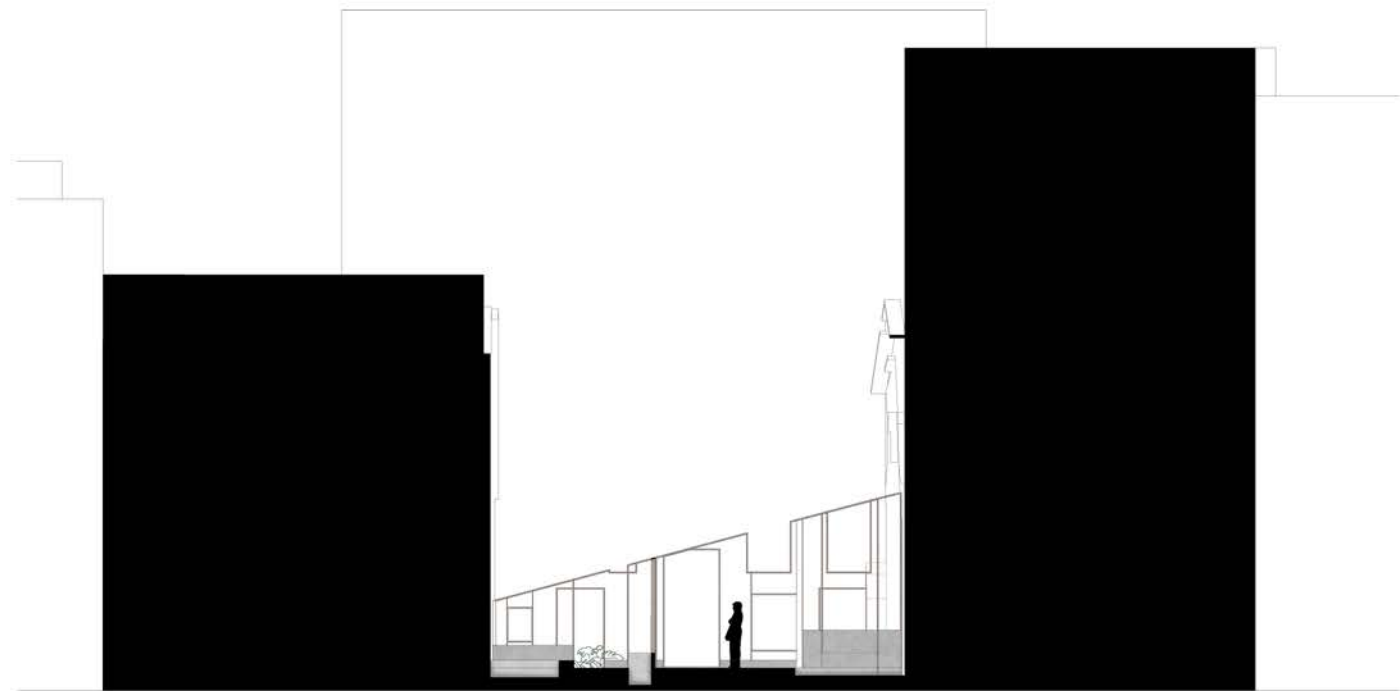
Όψη οδού Π.Μελά

Κλίμακα 1:200

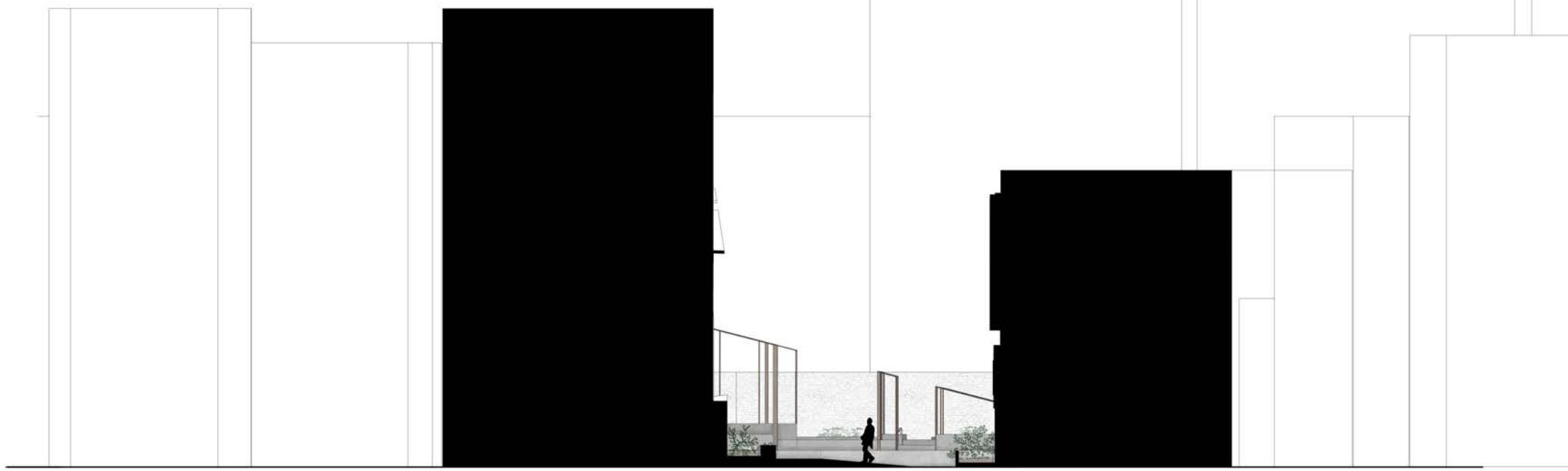
Τομή A-A'

Κλίμακα 1:200

Τομή B-B'

Κλίμακα 1:200

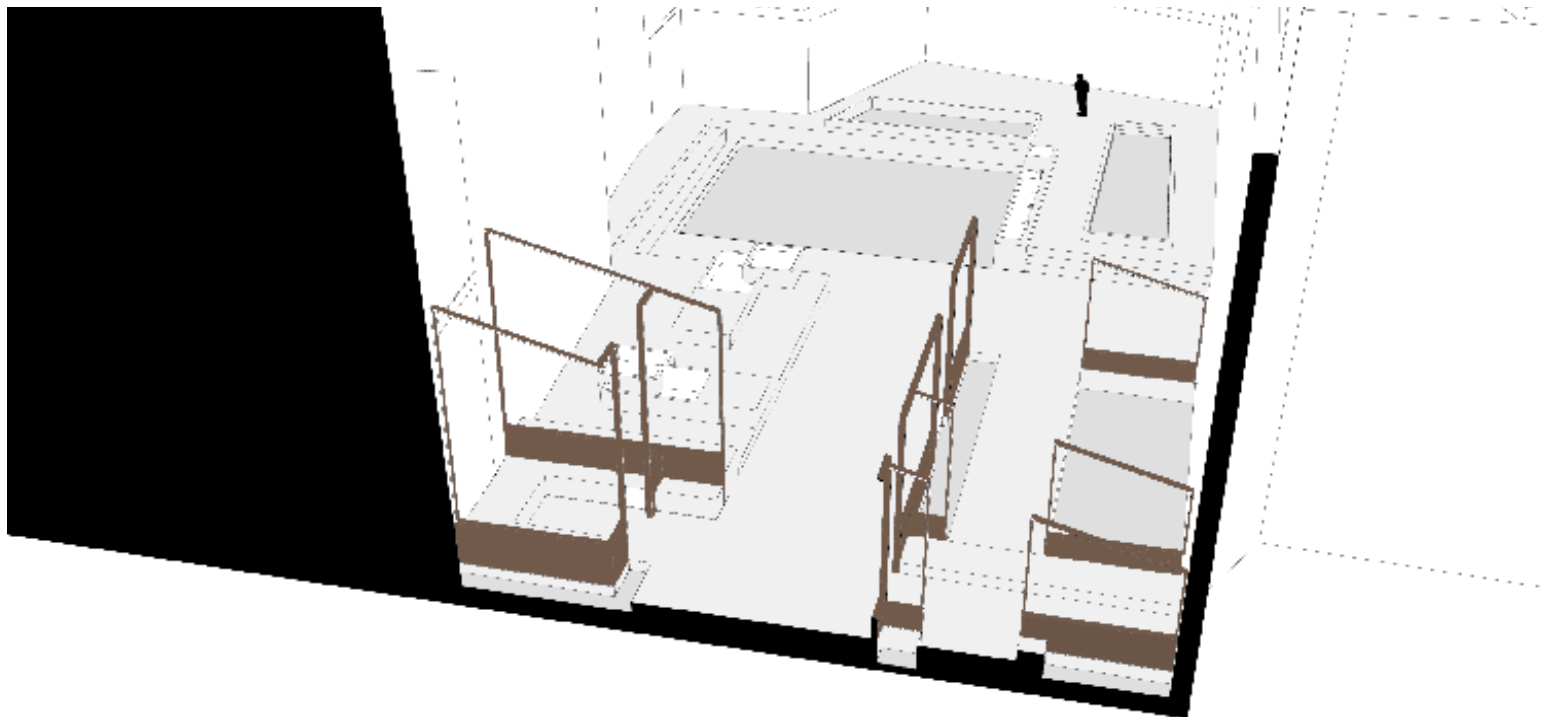
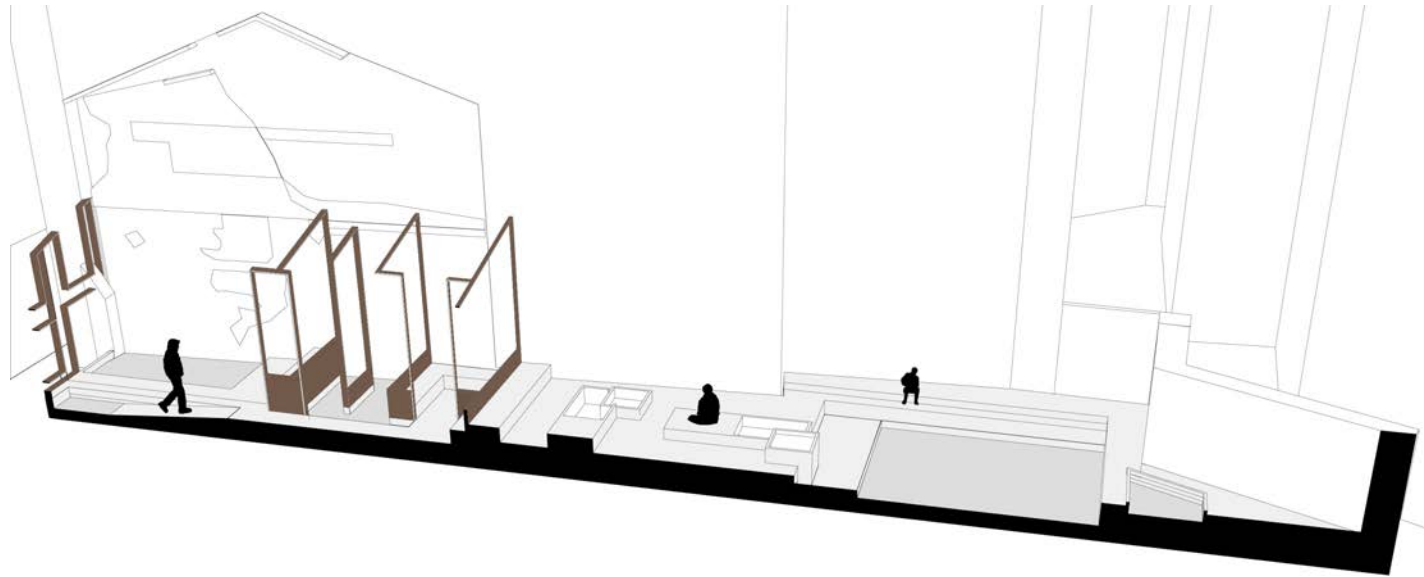
Τομή Γ-Γ'

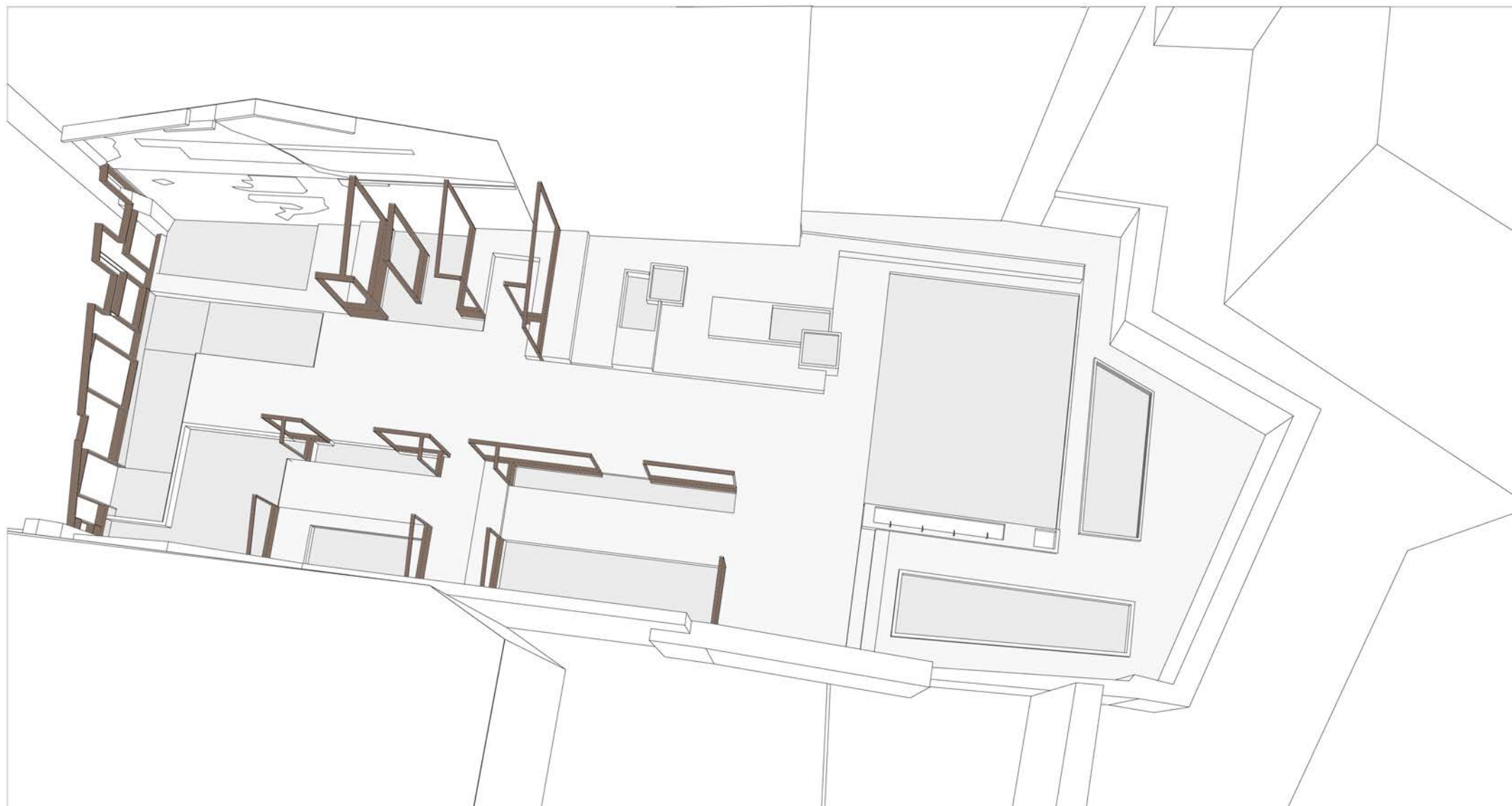

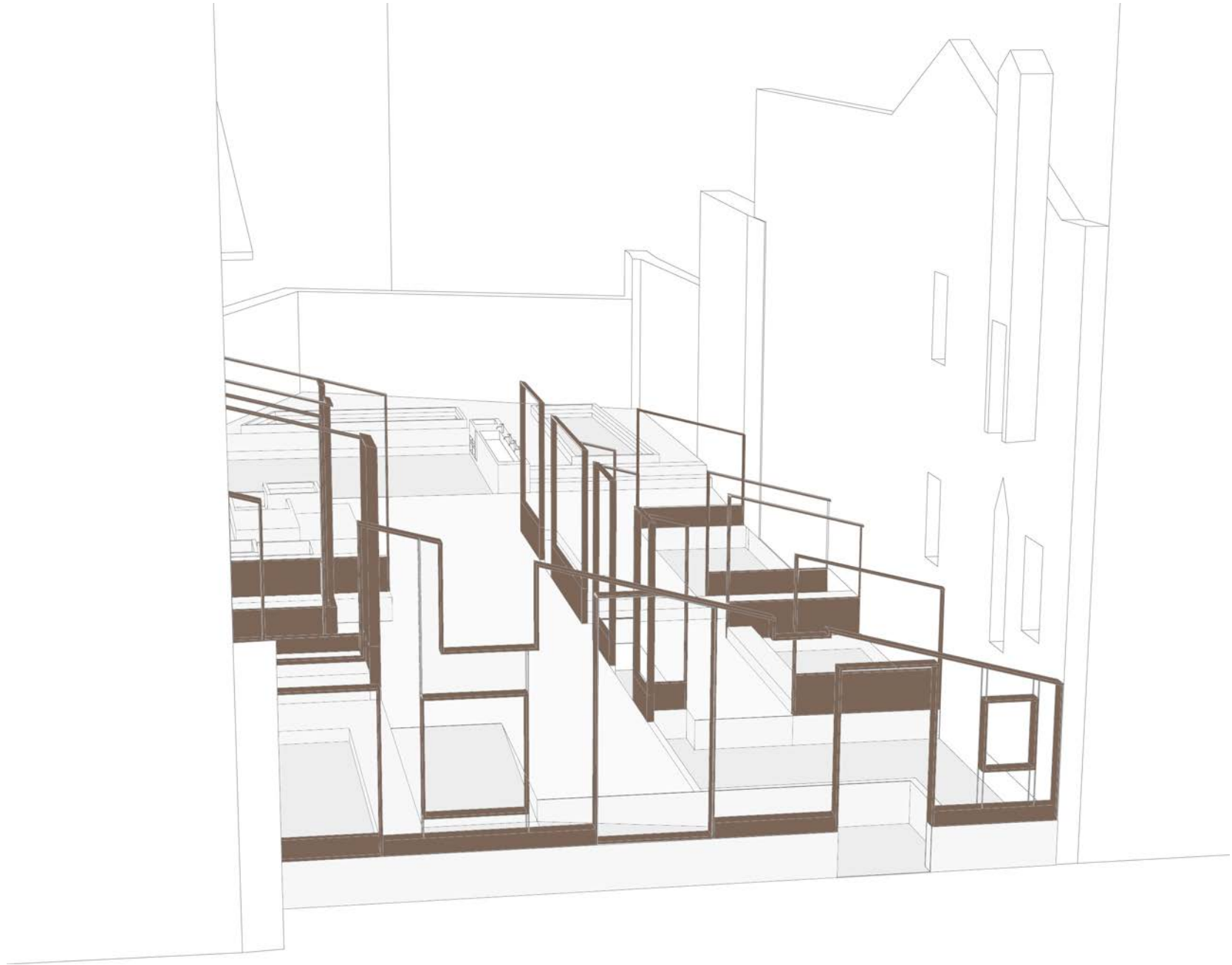
Κλίμακα 1:200

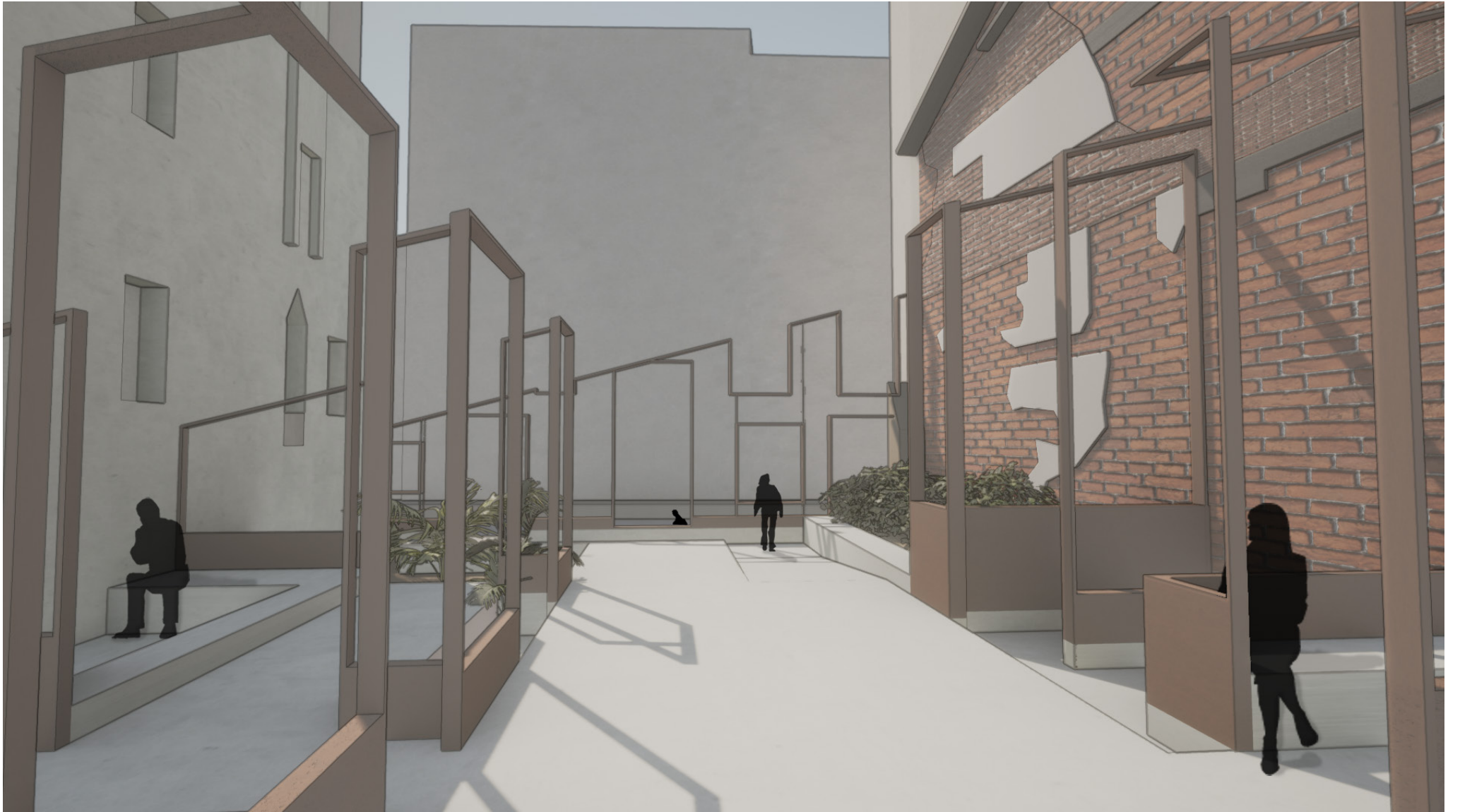
Εικ. 82 Κάτοψη όπου φαίνονται οι γραμμές τομών

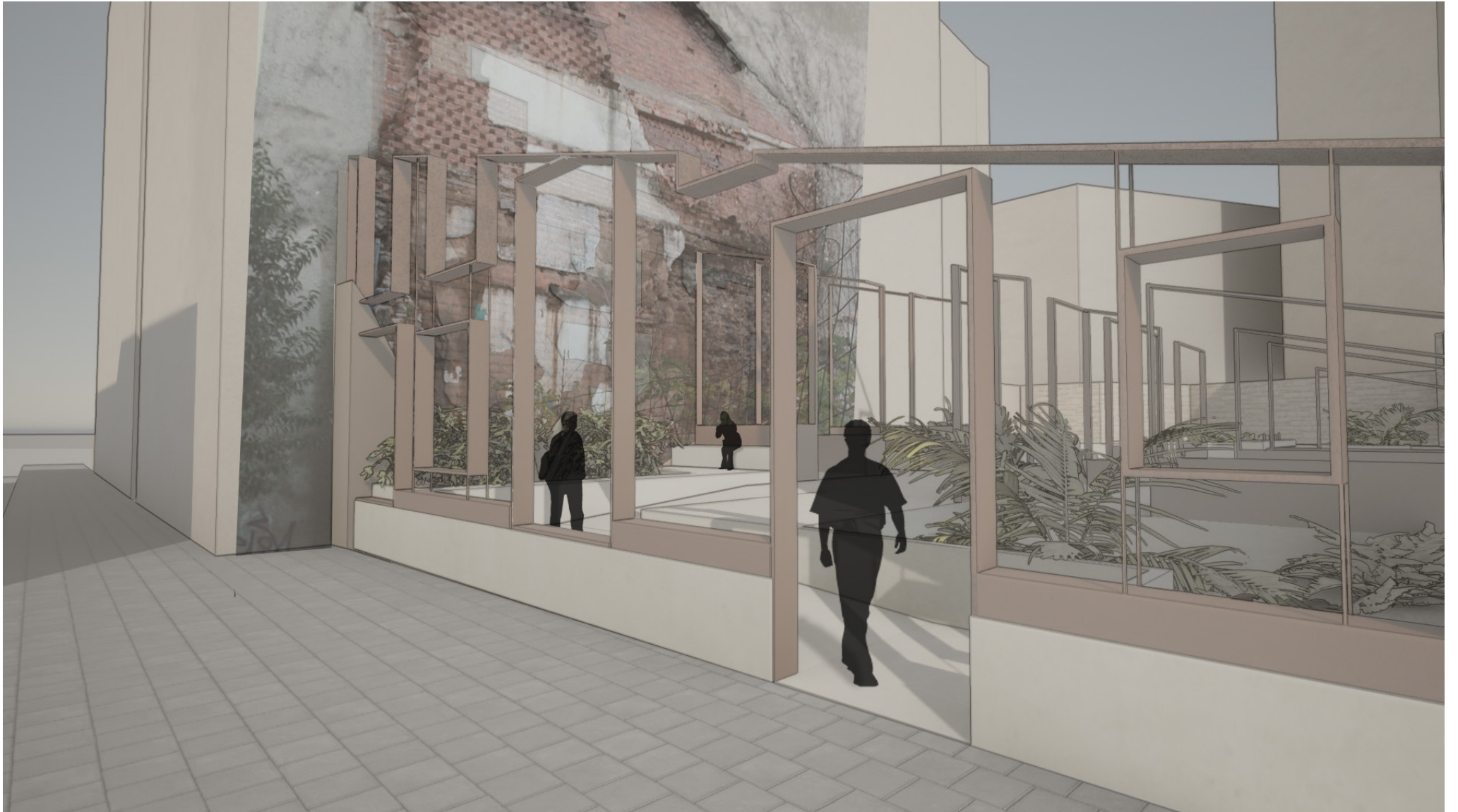

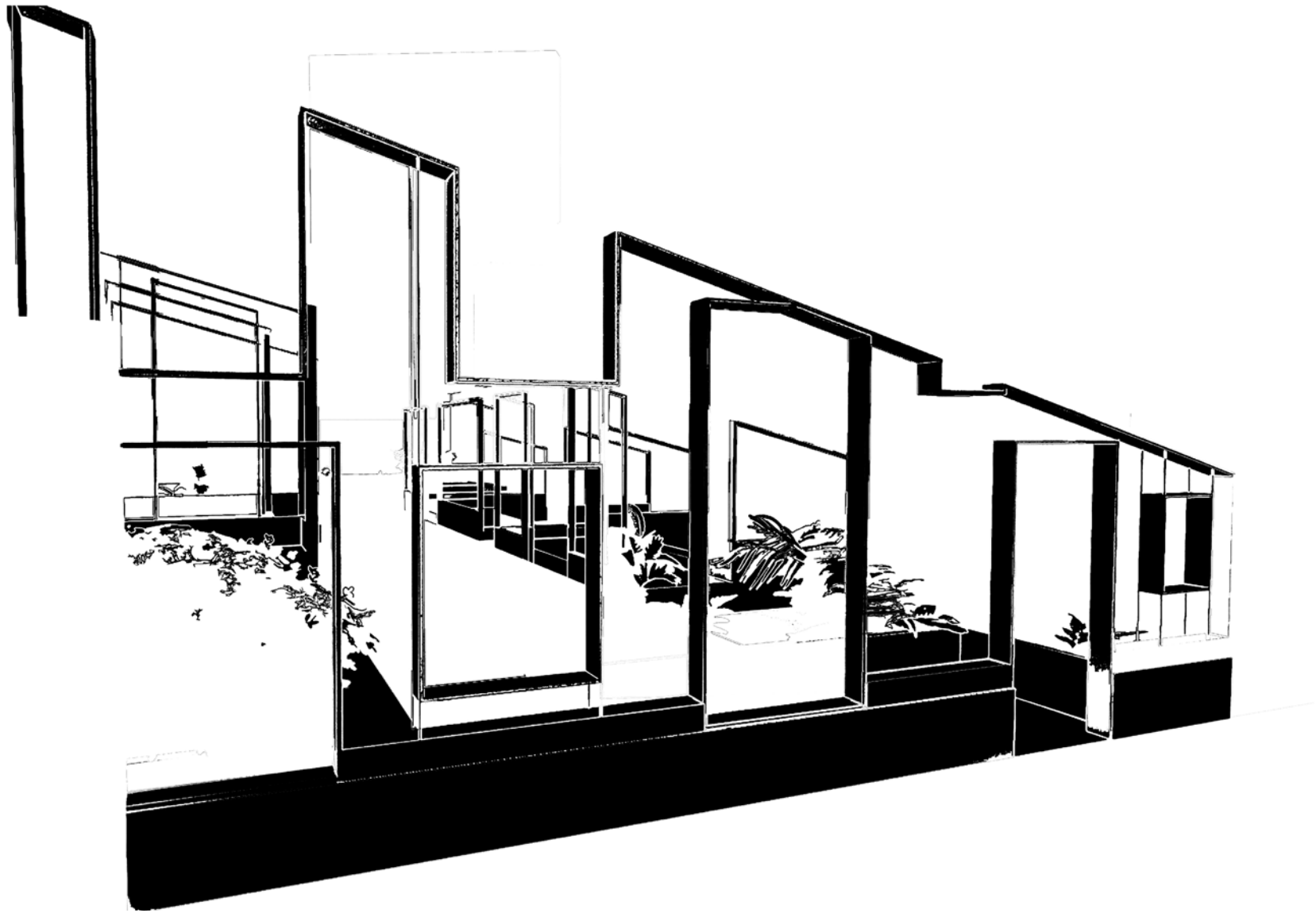

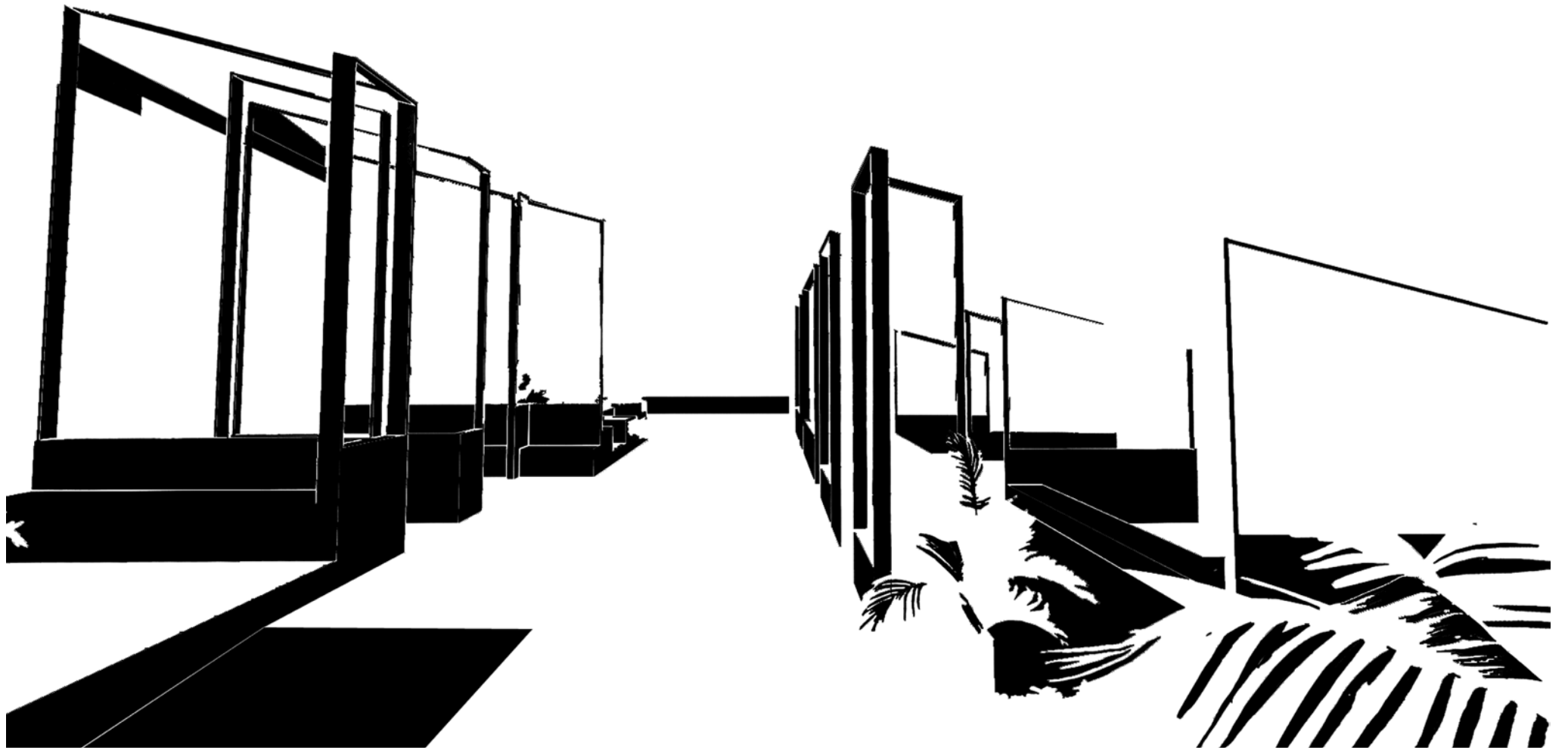

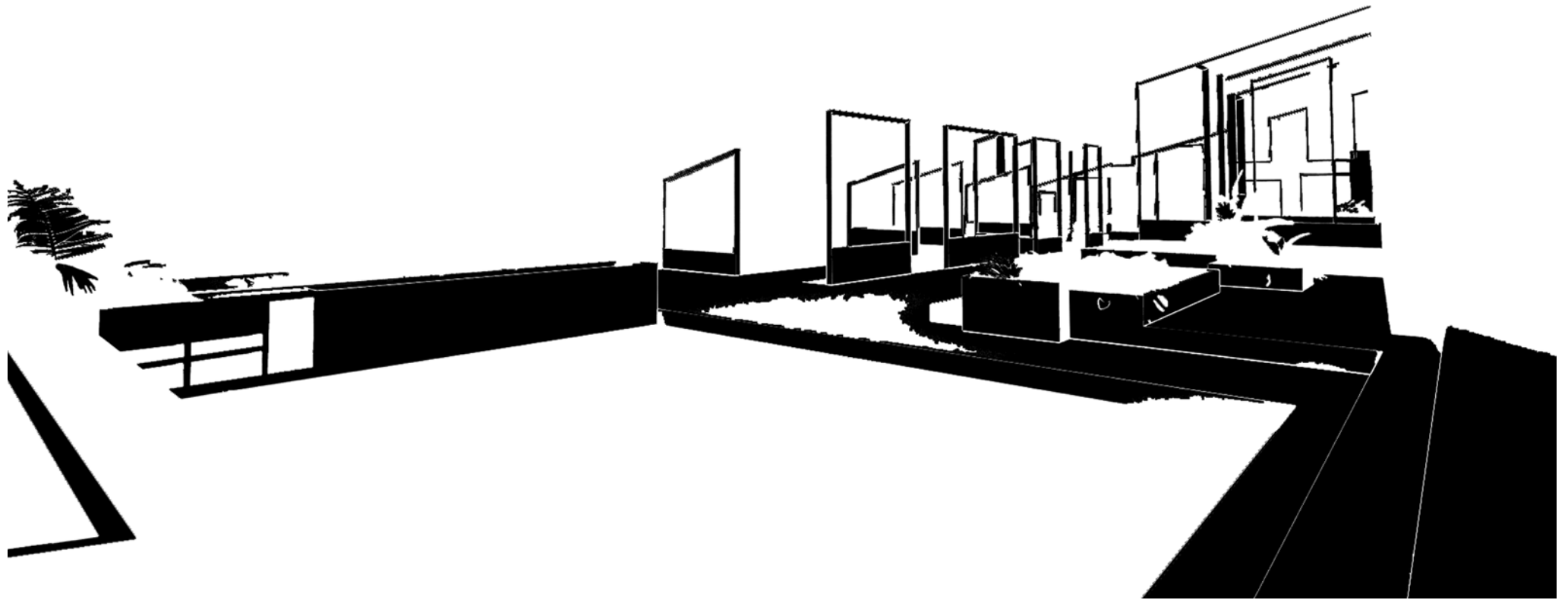

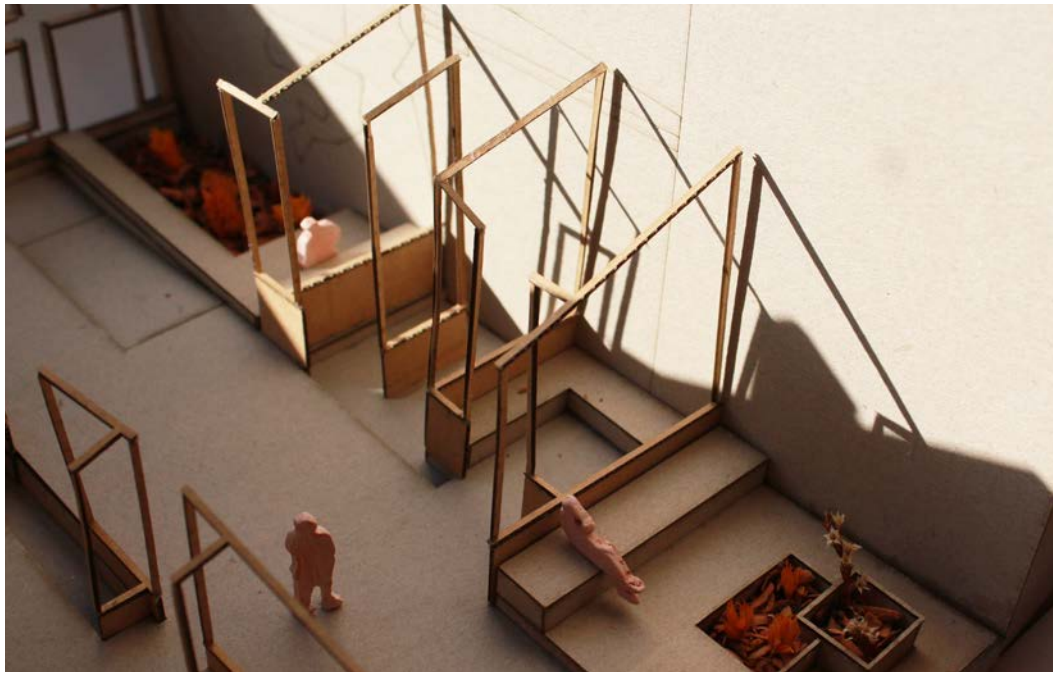

(ii) Μακέτες

Πηγές:

- [1] PEREC G.,(2000),Χορείες Χώρων, σελ 13-14
- [2]Αλαίν ντε Μποττόν,(2013) Η αρχιτεκτονική της ευτυχίας, σελ 149
- [3]<https://el.wiktionary.org/wiki/%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CE%AF%CE%B-F%CF%82>
- [4] <https://el.wiktionary.org/wiki/%CF%83%CF%80%CE%AF%CF%84%CE%B9>
- [5] BOURDIEU P., (2006), Η αίσθηση της πρακτικής, σελ 422
- [6]Στ. Σταυρίδης ,(2010),ΜΕΤΕΩΡΟΙ ΧΩΡΟΙ ΤΗΣ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑΣ,σελ.137
- [7]Σαρλ Μποντιέρ, Ο ζωγράφος της μοντέρνας ζωής, Αθήνα: Ερατώ, 1994
- [8]PEREC G.,(2000),Χορείες Χώρων, σελ 95
- [9] Ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική Γιάννινα-Εκδοτικός οίκος Μέλισσα.
- [10] Ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική Γιάννινα-Εκδοτικός οίκος Μέλισσα.
- [11]Δρ. Γιώργος Σμύρης – Αρχιτέκτων “Πολοδομία & Αρχιτεκτονική στα Ιωάννινα πριν και μετά την απελευθέρωση”
- [12] Έκθεση υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων
- [13] Διπλωματική εργασία ΕΜΠ/Αρχιτεκτονική Σχολή Κουμπούλη Αλεξάνδρα & Μαντζούρας Σεραφείμ Επιβλέποντες: Κίτης Γιάννης, Μπελαβέλας Νίκος Χωροθέτηση Πανεπιστημιακών λειτουργιών στην περιοχή του ιατρικού Κέντρου και πρώην οθωμανικού παζαριού των Ιωαννίνων.
- [14] https://www.anexitilo.net/2019/12/blog-post_98.html
- [15] Διπλωματική εργασία ΕΜΠ/Αρχιτεκτονική Σχολή Κουμπούλη Αλεξάνδρα & Μαντζούρας Σεραφείμ Επιβλέποντες: Κίτης Γιάννης, Μπελαβέλας Νίκος Χωροθέτηση Πανεπιστημιακών λειτουργιών στην περιοχή του ιατρικού Κέντρου και πρώην οθωμανικού παζαριού των Ιωαννίνων.
- [16] Διπλωματική εργασία ΕΜΠ/Αρχιτεκτονική Σχολή Κουμπούλη Αλεξάνδρα & Μαντζούρας Σεραφείμ Επιβλέποντες: Κίτης Γιάννης, Μπελαβέλας Νίκος Χωροθέτηση Πανεπιστημιακών λειτουργιών στην περιοχή του ιατρικού Κέντρου και πρώην οθωμανικού παζαριού των Ιωαννίνων.
- [17] www.epirusblog.gr/2015/04/blog-post_224.html
- [18]-[e-press dodonea.blogpost.com/2017/blog-post.html](http://e-press.dodonea.blogpost.com/2017/blog-post.html)
- [19] Έκθεση υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων
- [20] Διπλωματική εργασία ΕΜΠ/Αρχιτεκτονική Σχολή Κουμπούλη Αλεξάνδρα & Μαντζούρας Σεραφείμ Επιβλέποντες: Κίτης Γιάννης, Μπελαβέλας Νίκος Χωροθέτηση Πανεπιστημιακών λειτουργιών στην περιοχή του ιατρικού Κέντρου και πρώην οθωμανικού παζαριού των Ιωαννίνων.
- [21]Ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική Γιάννινα-Εκδοτικός οίκος Μέλισσα.
- [22] filipjovanis.blogpost.com/2014/09/blog-post.html
- [23] zsgiannina.gr/wp-content/uploads/2017/02/603.2ap6f

Βιβλιογραφία:

Βιβλία

Αλαίν ντε Μποπτόν,(2013) Η αρχιτεκτονική της ευτυχίας

ΑΠΟ ΤΟΝ BERNASCONI ΣΤΟΝ HEBRARD «ΓΝΩΣΤΟΙ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΙ ΧΑΡΤΕΣ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ,Θανάσης Ζυγούρης (2019)

Ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική ΘΕΣΣΑΛΙΑ-ΗΠΕΙΡΟΣ
-Εκδοτικός οίκος Μέλισσα (Επιστημονικοί συντονιστές ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΑΒΒΑΣ Αρχαιολόγος, αρχιτέκτονας, καθηγητής ΕΜΠ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ,Αρχιτέκτονας, ομότιμος καθηγητής ΕΜΠ)

Στ. Σταυρίδης ,(2010),ΜΕΤΕΩΡΟΙ ΧΩΡΟΙ ΤΗΣ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑΣ
Σαρλ Μποντιέρ, Ο ζωγράφος της μοντέρνας ζωής, Αθήνα: Ερατώ, 1994
BOURDIEU P., (2006), Η αίσθηση της πρακτικής

PEREC G.,(2000),Χορείες Χώρων

Άρθρα Εργασίες Διαλέξεις

Διπλωματική εργασία ΕΜΠ/Αρχιτεκτονική Σχολή Κουμπούλη Αλεξάνδρα Μαντζούρας
Σεραφείμ Επιβλέποντες: Κίτης Γιάννης, Μπελαβέλας Νίκος
Χωροθέτηση Πανεπιστημιακών λειτουργιών στην περιοχή του ιατρικού Κέντρου και πρώην οθωμανικού παζαριού των Ιωαννίνων.

Δρ. Γιώργος Σμύρης – Αρχιτέκτων “Πολεοδομία & Αρχιτεκτονική στα Ιωάννινα πριν και μετά την απελευθέρωση”

Η ρευστή μνήμη των Ιωαννίνων, ΓΟΓΟΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, επιβλέπων καθηγητής Τουρνικιώτης Παναγιώτης, ΙΟΥΛΙΟΣ 2017 ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΕΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ σχολή αρχιτεκτόνων μηχανικών.

Ιωαννίνων Εγκώμιον- Τα φημισμένα αρχοντικά/εργασία μαθητών Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων.

-epress dodonea.blogpost.com/2017/ blog-post. html

Διαδίκτυο

Ιστορικά στοιχεία πόλης Ιωαννινων
https://www.anexitilo.net/2019/12/blog-post_98.html

Ιστορικά στοιχεία πόλης Ιωαννινων
www.epirusblog.gr/2015/04/blog-post_224.html

filipjovanis.blogpost.com/2014//09/ blog-post. html

zsgiannina.gr/wp-content/uploads/2017/02/603.2ap6f

Τόποι εικόνων:

Εικόνα 1-6: προσωπικό αρχείο

Εικόνα 7: <https://kevinlucbert.tumblr.com/post/158922847945/the-house-21-x-297cm-ink-on-paper-kevin>

Εικόνα 8: <https://www.archdaily.com/787719/main-stay-house-matt-fajkus-architecture>

Εικόνα 9-33: προσωπικό αρχείο

Εικόνα 34: Ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική Γιάννινα-

Εκδοτικός οίκος Μέλισσα.

Εικόνα 35-36: Θανάσης Ζυγούρης – Αρχιτέκτων “ΑΠΟ ΤΟΝ BERNASCONI ΣΤΟΝ
HEBRARD «ΓΝΩΣΤΟΙ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΙ ΧΑΡΤΕΣ ΤΩΝ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ»

Εικόνα 37: προσωπικό αρχείο

Εικόνα 38: <https://gr.pinterest.com/pin/458663543300745868/>

Εικόνα 39: https://www.giannena-e.gr/news/45-Idryma_Iosif_Kai_Esthir_Gkani_Hmerologio_2019.aspx

Εικόνα 40: προσωπικό αρχείο

Εικόνα 41: <https://gr.pinterest.com/pin/458663543300745765/>

Εικόνα 42: https://www.giannena-e.gr/news/45-Idryma_Iosif_Kai_Esthir_Gkani_Hmerologio_2019.aspx

Εικόνα 43: <https://www.uoi.gr/events/ekthesi-fotografias-peripatos-sto-pazari-ton-ioanninon-ligo-prin-to-1913-kai-ligo-meta-to-1950-idryma-iosif-kai-esthir-gkani/>

Εικόνα 44-52: προσωπικό αρχείο

Εικόνα 53: Πολεοδομία Ιωαννίνων

Εικόνα 54-57: προσωπικό αρχείο

Εικόνα 58-63: αρχείο Υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου

Εικόνα 64: προσωπικό αρχείο

Εικόνα 65: αρχείο Υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου

Εικόνα 66: προσωπικό αρχείο

Εικόνα 67: <http://filipjovanis.blogspot.com/2014/01/19-1960.html>

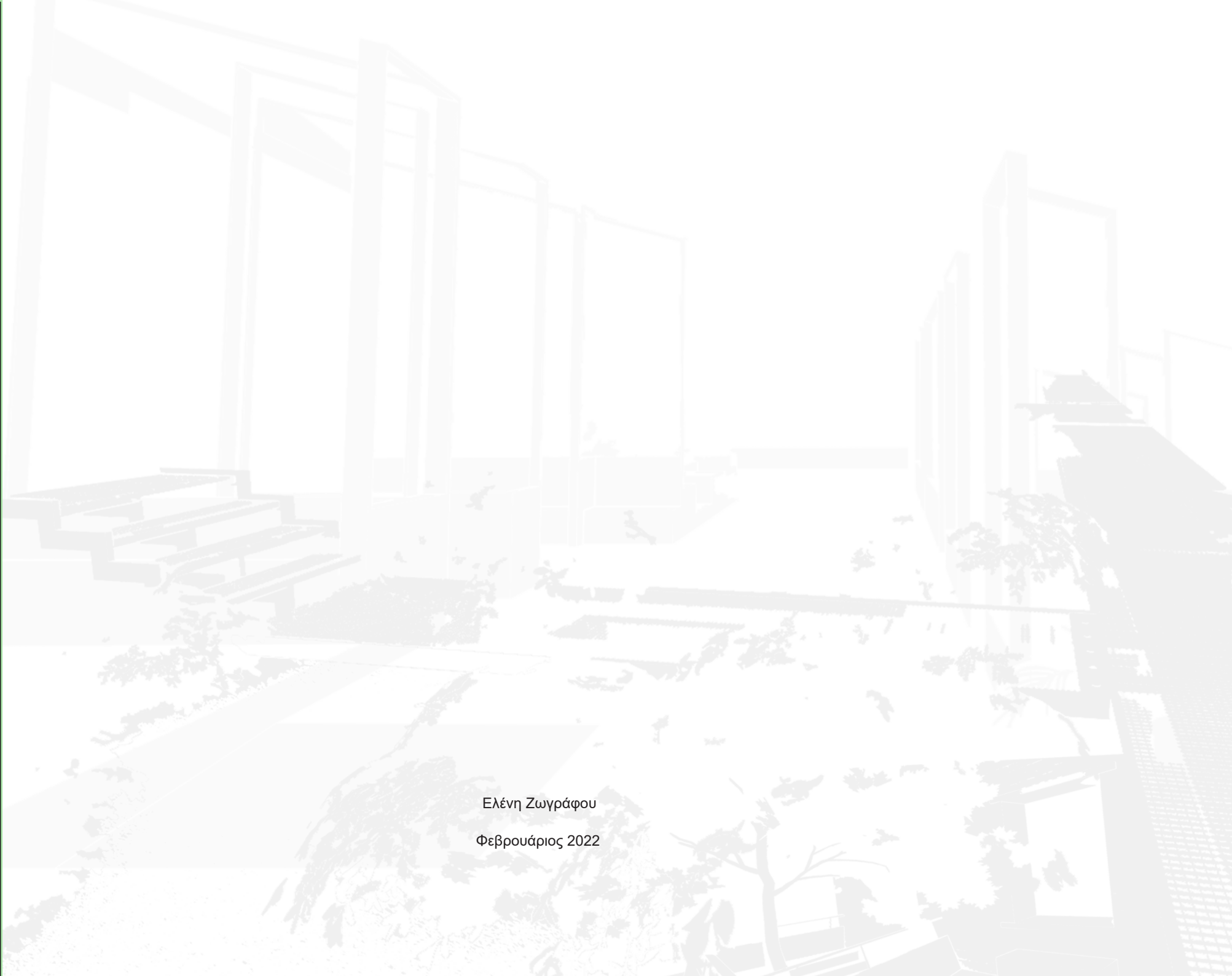
Εικόνα 68-73: προσωπικό αρχείο

Εικόνα 74: αρχείο Υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου

Εικόνα 75: Πολεοδομία Ιωαννίνων

Εικόνα 76: αρχείο Υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου

Εικόνα 77-82: προσωπικό αρχείο

Ελένη Ζωγράφου

Φεβρουάριος 2022